Poštnina plačana v gotovini.
Leto XV., štev. 152

Ljubljana, petek 6. julija 1934

Cena 2.— Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. 3. — Tel. 3492, 2492.
Podružnica Maribor: Gosposka ulica št. 11. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. — Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praga číslo 78.180, Wien št. 105.241.

JUTRO

Naročnina znaša mesečno Din 25.— Za inozemstvo Din 40.—.

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. Telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126. Maribor Gosposka ulica 11. Telefon št. 2440. Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1. Telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Nauk zgodovine

Zgodovina je učiteljica življenja — to so rekli že stari Rimljani in nemara že pri njih to spoznanje ni bilo originalna novost. Stavek je postal trivialna krilatica, ki se je v šolskih knjigah, v ljudskih govorih in novinarskih klišejih ponavljala vse do naših dob, ne da bi vzbujala globlje razmišljanje; kakor je pač to usoda vseh pregovorov in krilatic, v katerih se izraža ljudska modrost. Dogodki zadnjih dni, mesecev in let pa dajejo mnogo povoda, da se spomnimo stare resnice in se ozremo okrog sebe, da vidimo in uvažujemo, kaj vse nas uči dožitveje v družini narodov. Kajti kar se godi okrog nas, je zgodovina in ni nam treba segati nazaj v pozabljena in polpozabljena stoletja, da najdemo dovolj dragocenih naukov in pred vsem pravega merila za svoje lastno življenje, pa tudi vzgledov in smernic, ki nam morejo služiti kot pobuda in kot svarilo.

Slovenci smo glede sebe in svojih razmer zelo kritični sodniki. Ni to morda naša posebnost; črnogledov je najti povsod po svetu. Toda naš kriticizem je prav svoje vrste in rad išče, kje bi lahko grajal in obsojal, ob enem pa tudi razvijal svoje recepte, kako bi se moralo vse goditi, da bi bilo bolje. Komaj se je poleglo prvo navdušenje osvobojenja, že je začelo na vseh koncih poganjati boljševedstvo in nergaštvo, ki ni bilo zadnji vzrok, da je politično strankarstvo pri nas zašlo v oblike, kakršne smo poznali pred 6. januarjem. Vendar tudi še danes čujemo pri nas glasove, ki dajejo vse v nič, kar se pozitivnega ustvarja, ki ne priznavajo vidnega napredka in še vedno sanjajo o zlatih časih. Njih vrenje se na srečo krči in redči od dne do dne, ker je naš narod v svojem jedru zdrav in bistroviden.

Koliko smo v zadnjih petnajstih letih slišali političnih receptov in državniških modrosti! Vzgledi boljševiške socialne revolucije so bili pred vsem priljubljeni in njih glasniki so v nekritičnih krogih, posebno v mladih glavah povzročili dovolj zmede. Za njimi so prišli entuziasti fašizma in njegovih metod. Še bolj je vžgala Hitlerjeva nacionalna revolucija in celo Dollfussova klerofašistična policijska diktatura je našla svoje preroke. »Tako bi moralo biti pri nas« — je stereotipna formula »izboljševalcev« našega državnega reda, ki je po njihovem mnenju nujno potreben temeljite remedure.

Sodobna zgodovina daje na vse to drastičen odgovor. Ne bomo tu klicali v spomin grozot in žrtev boljševiške revolucije, niti ne bomo zasledovali krvave steze početkov italijanskega fašizma. Ustaviti pa se moramo pred dogodki neposredne sodobnosti, nad krvavimi požari, ki so izbruhnili neposredno pred našimi mejami v taki bližini, da tudi do nas sega njih grozotni sijaj.

Meseca februarja smo videli krvavi ples v Avstriji, kjer je na ulicah nekdanjega cesarskega Dunaja tekla kri v potokih, kjer so se postavljala vešala, kakor v časih svetovne vojne in kjer so bile ulice nastlane z ubitimi ženami in otroki. Videli smo, kako je zmagala oborožena pest nad ljudsko voljo, kako so se morale umakniti stare, težko priborjene pravice samovolji samozvanih oblastnikov. Videli smo in še gledamo, kako niti do zob oboroženi režim ni v stanju vzpostaviti red in mir in kako še vedno trepeče vsakdanje življenje pred akti terorja na eni in nevarnostjo ovaduške maščevalnosti na drugi strani.

Neposredno za nami je doživetje druge nemške revolucije. Ni nam treba tu preiskovati, na kateri strani je resnična krivda. Dovolj je, da smo videli padati glave brez sodnega krivdoreka, brez preiskave, brez formalne pravice. Ne vemo števila človeških žrtev, ki jih je zahteval novi red, slavljen kot preporod in obnova naroda, ne štejemo tisočev, ki jih skrivajo na novo ječe in koncentracijski tabori.

Ne prisvajamo si sodbe nad krivdo ene ali druge strani, ne preiskujemo, ali je bila pravica v vrstah upornikov ali v taboru diktatorjev. Kažemo samo s prstom, kam je prišla kulturna Evropa, ki je bila še pred nedavnim tako radodarna z obsojanjem in zaničevanjem »razbojniškega« Balkana. Dunaj, Berlin, München! Kdo se ne spominja ošabno-vzvišene pisave njihovih političnih glasil, kdo je pozabil na zasramovanje njihovih karikaturnih publikacij?

Danes smo zaničevani evropski jugovzhod z dvignjeno glavo vprašati, kje je doma prava kultura in civilizacija. Dunaj in Berlin, ki sta se vedno gerirala kot vzvišena arbitra in lomila palico nad balkanizmom, naj bi se prišla na Balkan učit!

Koliko se je pisalo in govorilo o »zatiranju svobode« v Jugoslaviji in o »anarhiji«, ki je baje nastopala zaradi splošnega nezadovoljstva. Pri nas morajo tudi največji skeptiki in pesimisti priznati, da sta v naši domovini red in pravica. Da so oni obžalovanja vredni teroristični incidenti in atentati, ki smo jih doživeli na lastnih tleh, bili import iz inozemstva, izhajajoči in tolerirani, če ne celo podpirani iz onih držav, ki se obnašajo kot edini zakupniki kulture in državnega reda, v resnici se pa same zvijajo v krčih notranje anarhije. V naši domovini je varnost življenja in lastnine zajamčena in zasigurana, pri nas ni strahovlade in politične svoboščine so manj dotaknjene kakor marsikje, kjer formalno vlada demokracija. Kaj šele v državah novodobnih diktatur, voditeljstva in totalitete!

Laho bi odgrnili še zaveso pred gospodarski in socialnimi tragedijami na onih pozoriščih, kjer se je vedno igrala junaška igra zapadnjaške popolnosti. Tudi ta primerjava bi govorila v naš prilog, kljub težavam in skrbem, ki so naš delež na posledicah svetovne katastrofe.

Pa naj bo dovolj. Naš namen je bil samo pokazati, da Jugoslovani nimamo nobenega povoda skrivati se pred svojimi sosedi ali tudi samo si želeti ureditve po tujih vzorih. Vemo, da je naša pot težavna in trnjeva, toda zaupamo vase in v našo skupnost, ker vidimo, da gre pot navzgor in ker sprejemamo iz sodobne zgodovine učinkovit nauk, da modrost krmilarjev naše države ni najzadnja in najslabša. Pot, ki jo hodi naš narod je ravna in vodi v srečo, če bo le hotel narod sam.

ZAKON O MESTNIH OBČINAH PRED NARODNO SKUPŠČINO

Razpravo je uvedel notranji minister g. Žika Lazić z daljšim ekspozejem — Skupščina bo imela vsak dan po dve seji

Beograd, 5. julija. p. Narodna skupščina je danes pričela razpravljati o zakonu o mestnih občinah. V parlamentarnih krogih vlada za to razpravo veliko zanimanje in je prijavljenih zelo mnogo govornikov, tako da bo debata trajala več dni. Skupščina je zaradi tega sklenila, da se bodo do sprejetja tega zakona vršile seje dopoldne in popoldne. Mnogi govorniki so se v zvezi s tem zakonom dotaknil tudi splošnih političnih prilik v državi in je bila razprava mestoma zelo zanimiva, večkrat pa tudi precej viharna.

Seja se je pričela ob 10. pod predsedstvom dr. Koste Kumanudija. Po odobritvi zapisnika zadnje seje je predsednik sporočil, da je finančni minister predložil narodni skupščini v odobritev sklep ministrskega sveta glede prepovedi izvoza orehovega lesa. Po nekaterih drugih manjših zadevah je bilo prečitanih več interpelacij, med njimi interpelacija narodnega poslanca dr. Kešeljevića o postopanju političnih oblasti na shodih Narodne stranke. Notranji minister je pristal na zahtevano nujnost.

Po prečitanju raznih prošenj in pritožb je skupščina prešla na dnevni red, na obravnavo zakona o mestnih občinah.

Ekspoze notranjega ministra Lazića

Ker je bilo poročilo odbora, ki je zakonski predlog proučil, natisnjeno in razdeljeno poslancem, je predsednik predlagal, naj se poročilo ne čita. Skupščina je s tem soglašala. Zato je takoj povzel besedo notranji minister g. Živojin Lazić, ki je podal daljši ekspoze o predloženem zakonu.

Uvodoma je g. minister opozoril na ustavne določbe glede ureditve čim širše samouprave. V izvajanju teh ustavnih določb je vlada lansko leto predložila občinski zakon, v nadaljevanju tega dela pa sedaj še zakon o mestnih občinah. Zakon bo izenačil raznolike zakonske prepise glede mestnih samouprav in omogočil enotno organizacijo naših mest. Zakon stremi obenem za tem, da obstoječe zakonske predpise modernizira in jih kar najbolj prilagodi sodobnim razmeram in potrebam. Zakon je sestavljen na osnovi najboljših določb dosedanjih zakonov in se nanaša na 74 mestnih občin.

V svojih nadaljnjih izvajanjih je g. minister podrobno pojasnil posamezne določbe predloženega zakonskega načrta in se zlasti podrobno bavil z določbami glede volitev župana, podžupana in občinskih svetnikov ter glede nadzorstva nad mestnimi samoupravami. Posebno obširno je govoril o onih določbah, ki se nanašajo na mestne uslužbence. Zakon prepušča podrobno ureditev razmerja mestnih uslužbencev posameznim mestnim občinam in vsebuje le glavne smernice. Postavljeno je osnovno načelo, da se morajo mestni uslužbenci kolikor mogoče izenačiti z državnimi uslužbenci. Njihove plače in doklade pa so v izjemnih primerih lahko tudi večje, kakor jih dobivajo državni uslužbenci, in odločajo o tem mestne uprave same

Upoštevajoč v polni meri pomen in vlogo mest, omogoča zakonski načrt razvoj in napredek mest v najširšem obsegu, da bi mogla mesta kar najbolje odgovarjati številnim komunalnim nalogam in vršiti svojo ulogo kot ognjišča materialne in duhovne kulture. Zakonski načrt je bil predmet dolgega proučevanja teoretičnih in praktičnih strokovnjakov; o njem so podale svoje mnenje vse banske uprave, upoštevali so se predlogi in sugestije Zveze jugoslovenskih mest, a skupščinski odbor je predlog zakona podrobno in vestno proučil ter slišal vsa različna mnenja, tako da je minister prepričan, da je predloženi zakonski načrt najboljši in da najbolje odgovarja potrebam mest in njihovega nadaljnjega razvoja in napredka. V imenu vlade prosi, da ga tudi skupščina dobro prouči in sprejme, da se na ta način dokonča izgraditev občinske samouprave in lahko prične z reformo višje, to je banovinske samouprave.

Skupščina je pazljivo sledila izvajanjem notranjega ministra in ga ob koncu živahno aklamirala.

Debata

Po ekspozeju notranjega ministra je prvi povzel besedo poročevalec večine skupščinskega odbora, ki je zakon proučil, nar. posl. **dr. Miroslav Stojadinović.** V skoro dveurnem govoru je podrobno analiziral ves zakonski načrt. Poudarjal je, da gre pri tem za veliko samoupravno reformo. Narodna skupščina se bo s sprejetjem tega zakona oddolžila pozivu Nj. Vel. kralja v prestolni besedi, kjer je bila sistematična izgraditev samouprave postavljena kot ena glavnih točk delovnega programa Narodnega predstavništva. Govoreč o razvoju mest v povojni dobi, je govornik očrtal tudi njihovo velevažno ulogo v preteklosti in njihove naloge v bodočnosti. Z razvojem mest je vedno povezan razvoj in napredek vsega naroda in države. V bistvu se predloženi načrt zakona o mestnih občinah ne razlikuje mnogo od zakona za podeželske občine, izjeme se nanašajo le na drugačne potrebe in prilike mestnih občin. Kako veliko ulogo igrajo mesta v življenju naroda, se vidi že po tem, da je vsak peti prebivalec Jugoslavije nastanjen v mestu in da živi torej 20 odstotkov vsega našega naroda v mestih. Zakon čuva samostojnost mest v najširšem obsegu, čeravno dopušča ustava v tem pogledu tudi gotove izjeme. Podrobno analizirajoč posamezne zakonske predpise, je govornik izjavil, da je to najboljši zakon, ker predstavlja skrbno izbiro vseh mogočih predlogov in sugestij; zato ga priporoča Narodni skupščini v odobritev.

V imenu manjšine odbora je poročal narodni poslanec

Po Bačićevem govoru je bila seja ob 13.30 prekinjena in se je nadaljevala popoldne.

Popoldanska seja

Na popoldanski seji, ki se je pričela ob 16.40 in je trajala do 19.30, so govorili narodni poslanci Ferdo Šega za dr. Lončarević proti, dr. Metikoš proti, Milivoje Perić za, dr. Kešeljević proti, dr. Stažić proti in dr. Ivandekić za sprejem zakona. Govorniki so se v glavnem bavili s političnimi prilikami. Razprava se bo jutri dopoldne nadaljevala.

Seja senata

Beograd, 5. julija p. Senat je imel popoldne kratko sejo, na kateri je razpravljal o raznih mednarodnih konvencijah in pogodbah, ki jih je že odobrila Narodna skupščina. Glavna razprava je bila posvečena ratifikaciji prijateljskega pakta s Turčijo. Pri tej priliki je podal zunanji minister g. Boško Jevtić daljši ekspoze, v katerem je slično kakor v Narodni skupščini orisal pomen in namen prijateljske pogodbe s Turčijo. Senat je z velikim odobravanjem sprejel njegova izvajanja ter je z aklamacijo odobril pogodbo s Turčijo. Ob enem je odobril tudi konvencijo o ureditvi medsebojnih terjatev med Jugoslavijo in Turčijo, konvencijo o ureditvi tromeje v Banatu, sklenjeno z Rumunijo, konvencijo o osnovanju mednarodnega zavoda za proučevanje kemije.

Prihodnja seja senata bo v ponedeljek popoldne.

Papen ostane v vladi

Vsi poizkusi Hitlerja, da bi se iznebil nevarnega tekmeca, so se izjalovili

Berlin, 5. julija, d. Po uradnem obvestilu bo podkancelar Papen še nadalje ostal v vladi. Ta odločitev je izzvala povsod v Nemčiji veliko presenečenje, ker so z gotovostjo računali, da bodo zadnji dogodki, v teku katerih je bil aretiran ves Papenov štab in so bili nekateri njegovi sotrudniki celo ustreljeni, dovedli neizogibno do izstopa Papena iz vlade. Razen tega je tudi vse kazalo, da je to želel ne samo Hitler, temveč tudi vsi voditelji narodne socialistične stranke. Da ostane Papen kljub temu v državni vladi, je vsekakor znamenje, da je proti njegovi izločitvi iz vlade nastopil sam predsednik Hindenburg in da so v tem smislu vplivali tudi odločujoči vojaški krogi. Lahko se torej smatra, da so imeli dogodki pretekle sobote in nedelje za posledico ojačenje konservativnih elementov v Nemčiji.

Podkancelar Papen, ki je predložil svojo ostavko državnemu predsedniku Hindenburgu, se lahko sedaj popolnoma svobodno giblje in tudi ni več zastražen.

Z miroljubnim vtisom, ki ga je skušal izzvati uradni komunike o razgovorih v Neudecku, je v močnem nasprotju slika, ki se vidi v berlinskem vladnem okraju. Po Wilhelmstrasse patruljirajo neprestano močne policijske čete in vsa ministrska poslopja so zastražena s pomnoženimi policijskimi oddelki. Pred glavnimi vrati so postavljene dvojne straže in v posameznih hišnih vežah je v pripravljenosti policijsko moštvo. Posebno močno so zastražene zadnje fronte vladnih palač, kakor tudi ministrski vrtovi. Splošno pozornost je zbudilo, da so se nekatere policijske čete pojavile na cesti Unter den Linden z jeklenimi čeladami, kar vse dokazuje, da so bili odrejeni obširni varnostni ukrepi za preprečenje vsakršne nepričakovane eventualnosti.

Hindenburgu iščejo naslednika

Curih, 5. julija, d. Berlinski dopisnik lista »Neue Zürcher Zeitung«, ki je v Nemčiji za 14 dni prepovedan, poroča, da potovanje Hitlerja v Neudeck ni imelo samo namena razčistiti zadeve Papena, temveč tudi vprašanje morebitnega odstopa državnega predsednika Hindenburga in imenovanja njegovega namestnika. Domnevajo, da Hindenburg ne bo odstopil pred 2. oktobrom, ko bo praznoval svoj 87. rojstni dan. Mogoče je tudi, da bo mesto državnega predsednika ukinjeno in njegovi posli prenešeni na Hitlerja. Govore tudi o možnosti, da bi postal Hindenburgov naslednik general Blomberg, kar dokazujejo mnogoštevilne njegove izjave v poslednjem času v prid Hitlerju. Razen tega se je pojavila tudi verzija, da bi morda postal Hindenburgov naslednik princ Filip Hesenski, zet italijanskega kralja, ki je intimen Göringov prijatelj. Govore celo o tem, da bi dobil princ Filip Hessenski naslov državnega upravitelja, kar bi pomenilo toliko kot pričetek monarhistične restavracije, o kateri menijo nekateri, da je edina možna pomiriti razburjene duhove v Nemčiji.

Ozadje zarote

Berlin, 5. julija, d. Diplomatski sotrudnik londonskega lista »News Chronicla«, Barlett, je objavil na podlagi informacij, ki jih je dobil po lastni trditvi iz dobro poučenih krogov, naslednje poročilo o vzrokih poslednjih dogodkov v Nemčiji:

Schleicher je v sporazumu z Röhmom sestavil že popolno listo nove nemške vlade, ki naj bi se osnovala po izvršenem prevratu. Hitler bi ostal še nadalje državni kancelar pod pogojem, da bi pristal na razdelitev ostalih resorov. Schleicher bi postal podkancelar. Röhm pa bi prevzel vojno ministrstvo. Tudi dr. Brüning, ki ga pa niso vprašali za mnenje, naj bi dobil v novi vladi ministrsko mesto. Razmerje med vojsko in napadalnimi oddelki je bilo tako zamišljeno, da bi vojska postala poklicna in da bi se ojačila po številu ter političnem vplivu, dočim bi napadalni oddelki kot vojaštvo s kratkoročno službeno dobo prevzeli v izvežbanje vse mlade rekrute. Sporazum med Schleicherjem in Röhmom je bil na ta način olajšan, ker sta se čutila oba ogrožena v svojih častihlepnih načrtih na podlagi vesti o razgovorih Ribbentropa v Londonu in Parizu, po katerih bi bil Hitler pripravljen za gotove koncesije razpustiti narodno-socialistične napadalne oddelke ter preosnovati redno vojsko v armado s kratkoročno službeno dobo. Zarotniki so iskali zveze tudi z Göbbelsom, ki pa je smatral v zadnjem trenutku za bolj primerno, da izda celo zadevo Hitlerju in Göringu.

Oton Strasser o borbi med Hitlerjem in Göringom

Pariz, 5. julija. n. V »Intransigeantu« izjavlja voditelj tako zvane »nemške črne fronte« Oton Strasser, ki živi v Pragi, med drugim:

Nesmiselna je trditev, da je obstojala nekaka zarota pod vodstvom Röhma in generala Schleicherja. Te vesti širita Hitler in Göbbels in so neresnične. Röhm sploh ni imel nič pojma o politiki in je bil izključno le vojak. Njegov cilj je bil očuvanje pridobitev narodno-socialistične revolucije in ohranitev napadalnih oddelkov. Docela izmišljena je tudi trditev, da je moj brat Gregor Strasser, ki ga je Hitler ubil, konspiriral s Schleicherjem. Nasprotno sta bila vsak v drugem taboru in med njima je bil vsak sporazum izključen.

Strasser opisuje v svoji izjavi razmere, ki vladajo med vodilnimi hitlerjevci, in navaja med drugim, da je Göring organiziral proti Hitlerju tako vohunstvo, da je Hitler svoja zaupna pisma naslavljal na Göbbelsovo ženo. V zadnjem času je šel Göring tako daleč, da je kontroliral tudi vse telefonske razgovore Hitlerja. Dal je pregledovati tudi vsa privatna pisma Hitlerja, ki je sploh le še ujetnik junkerjev in veleindustrijcev.

Uspešna demarša Francije

Pariz, 5. julija. n. »Journal« poroča, da je imela včerajšnja demarša francoskega poslanika v Berlinu Francoisa Ponceta pri nemški vladi popoln uspeh. Zunanji minister Neurath je obžaloval, ker je nemški tisk v zvezi z zadnjimi dogodki osumil in napadal Francijo, češ, da je bila v zvezi z zarotniki, ter je zagotovil, da se to v bodoče ne bo več zgodilo. Sličen protest kakor Francija, sta vložila pri nemški vladi tudi angleški in ameriški poslanik.

Nove ustrelitve

London, 5. julija, n. »United Press« poroča, da so bili po njegovih privatnih informacijah ustreljeni včeraj še general Losow, polkovnik Pfeifer, bivši bavarski notranji minister Stazel in pater Müller, ki je bil meseca januarja obsojen zaradi protirežimske propagande na 9 mesecev ječe.

Srečna Velika Britanija

Gospodarstvo Velike Britanije se vrača v normalne razmere — Chamberlain odklanja gospodarske eksperimente

London, 5. julija. AA. Finančni minister je snoči v spodnji zbornici odklonil predlog, naj bi vlada imenovala odbor, ki bo proučil celokupno denarno politiko. Neville Chamberlain je izjavil, da je vlada z odklonitvijo dvomljivih eksperimentov obnovila zaupanje v gospodarsko življenje in s tem omogočila napredek trgovine. Zato teh pojavov ne bo motila z nepremišljenimi in nedognanimi poizkusi. Svojo denarno politiko je vlada opredelila na konferenci v Ottawi in to politiko je nato potrdil ves angleški imperij. Velika Britanija bi se mogla vrniti k zlati podlagi šele, če bi se cene surovin dvignile tako, da se izravnajo cene in izdatki. Dalje bi morale države odstraniti ali vsaj znižati carinske meje in druge ovire mednarodne trgovine. Važna bi bila tudi končna ureditev vojnih dolgov. Treba je tudi poiskati pota, kako odstraniti nihanje nakupnih cen za zlato, nihanje, ki bi izhajalo iz denarnih vzrokov. Vseh teh pogojev pa ni mogoče ustvariti brez mednarodnega sporazuma. Angleška vlada je v tem oziru že marsikaj storila. Dalj časa je urejala svoje denarstvo tako, da ni bilo izpostavljeno nasilnim izpremembam in menjalnim tečajem. Preprečila je dalje padec cen, hkratu pa je tudi zvišala cene glavnim surovinam v šterlingih. V raznih trgovinskih sporazumih je znižala carinske meje. Bančni zavodi razpolagajo z obilico sredstev kakor še nikdar. Splošno zaupanje se vrača, javne finance so zdrave, tečaji stalni. V takih okoliščinah ni povoda, da bi vlada imenovala komisijo, ki naj bi delala nove eksperimente.

Podatki o dogodkih železnic kažejo, da so v prvih 6 mesecih letošnjega leta nadkrilili lanske dohodke v istem času za 3.532.000 funtov. To je najboljši dokaz, da obnova gospodarskega življenja napreduje. Verjetno je, da dohodki železnic v drugi polovici letošnjega leta ne bodo več tako izdatni, ker so se v drugi polovici lanskega leta gospodarske razmere že obrnile na bolje.

Jugoslovenski inženjerji v Bolgariji

Sofija, 5. julija. AA. Jugoslovenski inženjerji, ki so sodelovali na 8. kongresu zveze slovanskih inženjerjev v Sofiji, in ki so zdaj na potovanju po Bolgarskem, so danes prispeli v Plovdiv. Dopoldne so položili lep venec na grob kneginje matere Marije Luize v katoliški cerkvi sv. Ludvika v Plovdivu. Nato so si ogledali tamošnjo električno centralo in tobačno tovarno »Tomasian«. Ob 1. popoldne so odpotovali iz Plovdiva v Staro Zagoro, odkoder so po kratkem postanku nadaljevali pot v Veliko Trnavo.

Kongres gledaliških igralcev

Skoplje, 5. julija.. p. Tukaj je bil danes na svečan način otvorjen kongres gledaliških igralcev. Udeležuje se ga izredno veliko število delegatov iz vse države, ker je to obenem proslava 15letnice obstoja udruženja gledaliških igralcev. Otvoritveni seji so prisostvovali zastopnik kralja, zastopnik prosvetnega ministra ter zastopniki lokalnih oblasti in korporacij. Kongres je otvoril predsednik udruženja Boža Nikolić z daljšim govorom, v katerem se je najprvo spomnil Nj. Vel. kralja in med viharnimi ovacijami prečital pozdravno brzojavko. Sledila so poročila uprave in posameznih sekcij. Za ljubljansko sekcijo je poročal njen predsednik g Drenovec. Kongres bo zasedal več dni. Za časa kongresa bo v skopskem gledališču več slavnostnih predstav, pri katerih bodo sodelovali igralci iz vseh jugoslovenskih pokrajin.

Vročinski val v Angliji

London, 5. julija. AA. Včeraj se je nad Veliko Britanijo še bolj uveljavil vročinski val. Vremenske postaje napovedujejo, da bo vročina trajala delj časa.

Siamski kralj pri Hindenburgu

Berlin, 5. julija. AA. Siamski kralj in kraljica sta snoči odpotovala v Neudeck, da obiščeta predsednika Hindenburga. Nocoj sta se vrnila v Berlin.

Premirje v revirjih

Vodstvo TPD je do zaključkov pogajanj preklicalo svoje ukrepe, nakar so rudarji prenehali z gladovno stavko in se vrnili iz rudnikov

Ljubljana, 5. julija.

Od 10.30 do 13. se je v palači TPD vršila pod predsedstvom inž. Lojzeta Zupančiča kot zastopnika rudarskega glavarstva in bana razprava med zastopniki delavstva in vodstva Trboveljske premogokopne družbe. Na izid razprave so nestrpno čakali tisoči rudarjev v zagorskih, trboveljskih in hrastniških rovih. Pogajanja so potekala napeto in so se morala večkrat prekiniti, ker so v sosednih sobah neprestano peli telefoni in je bil zlasti generalni direktor g. Skubec ponovno klican na razgovor z odločujočimi činitelji v državi in inozemstvu. Zaključil jih je generalni direktor z izjavo, da družba po nalogu **kraljevske vlade do nadaljnjega preklicuje izdane ukrepe in da torej za zdaj ostanejo pravice in prejemki rudarjev neokrnjeni.** Prihodnje dni se bo vršila v Ljubljani nova razprava, na kateri bo TPD stavila delavstvu nov kompromisni predlog. Te razprave se bo po vsej priliki udeležil tudi minister za šume in rude g. Ulmanski.

Delavski zaupniki so prišli na konferenco naravnost iz rovov in obratov. Rudarje so zastopali načelnik druge rudarske skupine Pliberšek in načelniki lokalnih skupin Krautberger iz Zagorja, Murn iz Trbovelj, Bedenik iz Hrastnika, Jenko iz Kočevja, Radej iz Rajhenburga in Diazzi iz Hude jame. Za strokovne organizacije so prisostvovali glavni tajnik Zveze rudarjev Arh, predsednik NSZ Štruc iz Trbovelj, glavni tajnik NSZ Kravos ter Lešnik za Jugoslovansko strokovno zvezo, za Delavsko zbornico pa predsednik Sedej, podpredsednik Zemljič in tajnik Uratnik. Delodajalce so zastopali generalni direktor Skubec, njegov namestnik inž. Julliard in tehnični ravnatelj Heinrich. Razpravi so prisostvovali tudi predstavniki revirskih občin Roš iz Trbovelj, Drnovšek iz Zagorja in Draksler iz Dola pri Hrastniku, dalje generalni tajnik Zveze industrijcev inž. Sukljе in predsednik oblastnega odbora Narodne odbrane dr. Cepuder, ki je obenem zastopal ministra dr. Kramerja, ker je bil ta zaradi razprave zakona o mestnih občinah v Narodni skupščini zadržan v Beogradu.

V razpravo so posegli delavski zastopniki gg. Uratnik, Arh, Štruc, Pliberšek in drugi, dalje župan Roš in dr. Cepuder, dočim je generalni direktor g. Skubec s statističnimi številkami pojasnjeval in utemeljeval ukrepe TPD.

Do stvarnega sporazuma med družbo in delavstvom ni prišlo in se bodo pogajanja nadaljevala v prihodnjih dneh. Pač pa je, kakor že omenjeno, g. generalni direktor, ko se je bil ravno vrnil od telefona, razpravo prekinil brez nadaljnjega komentarja z izjavo, da TPD razveljavlja svoje ukrepe glede rudarjev. Ko je inž. Zupančič nato zaključil današnji sestanek, so se rudarski zaupniki, ki so z zadoščenjem sprejeli izjavo generalnega direktorja, takoj s prvim vlakom odpeljali v revirje, da obvestijo delavstvo o izvršenem preokretu.

Konec stavke

Po poročilih iz rudarskih revirjev je bila gladovna stavka prav tako brez formalnega sklepa končana, kakor se je brez formalnega sklepa začela. Ko se je popoldne izvedelo, da je TPD preklicala svoje ukrepe, so se začeli rudarji, vračati iz rovov.

Rudarski revirji so se oddahnili, čeprav vlada povsod še velika poctost ne le zaradi napetosti zadnjih dni, marveč tudi zato, ker je še vedno negotovo, kaj pride, saj je preklic TPD le začasen in se bodo pogajanja o definitivni ureditvi šele začela.

Minister Ulmanski v Sloveniji

Kakor izvemo prispe danes ali jutri v Ljubljano minister za šume in rudnike g. Ulmanski, da se osebno pouči o položaju v rudniških revirjih TPD ter o odnošajih med družbo in rudarji.

Bolgarska vlada obračunava s teroristi

Energičen nastop proti makedonstvujuščim — Teroristi so bili država v državi — Vodje so še na svobodi

Sofija, 2. julija

Vlada Kimona Georgijeva ne pozna šale. Postavila si je nalogo, da v državi ustvari za razvoj svojega obnovitvenega programa tako potrebni notranji mir in red, obenem pa da odstrani vse, kar bi jo moglo ovirati v izvrševanju njene politike dobrega sosedstva z vsemi državami. Zasledujoč ta dva glavna smotra, prihaja z ukrepi, ki so bili doslej, v vsem povojnem času zlasti pa od junijskega prevrata v letu 1923. sem ne samo nemogoči za vsako vlado, temveč bi bili naravnost smrtno nevarni za vsakogar, ki bi se jih drznil tudi samo nasvetovati, kaj šele izvajati. Vlada Kimona Georgijeva smatra za neobhodno potrebno, da začne Bolgarija živeti novo življenje, pa zato brezobzirno ruši vse kar je v zvezi z dosedanjim načinom javnega življenja, javnega snovanja in delovanja, pa naj je bilo še tako utemeljeno v šegi in navadi, izročilu ali celo zakonu, a kaj šele, če je samo škodljiv izrastek na telesu naroda in države. Tako so za ostalimi naravnost prevratnimi ukrepi prišli tudi ukrepi proti najpogubnejšemu izrastku na telesu bolgarskega naroda in njegove države, notranji makedonski revolucijonarni organizaciji, VMRO.

VMRO, uživajoč vso naklonjenost, podporo in potuho Cankovljevega devetojunijskega režima, se je zlasti pod vodstvom krvoloka Vanče Mihajlova iz organizacije za »osvoboditev Makedonije« izprevrgla v organizacijo teroristov, ki je kot država v državi strahovala vse javno in zasebno življenje na Bolgarskem in s svojimi izpadi v sosedne države ustvarjala največje težave v odnošajih Bolgarske z njenimi sosedi. Dobivajoč denarna sredstva za take zločinske podvige iz dobro znanih inozemskih virov, se ni zadovoljevala ž njimi, temveč je v vsem obmejnem ozemlju, ki si ga je s tihim privoljenjem sofijskih vlad prisvojila kot svoje posebno področje, po svojih zaupnikih vzela vso upravo v svoje roke in nalagala prebivalstvu ogromen davek, katerega je izterjavala z neverjetno strogostjo in krvoločnostjo. Vse to ozemlje je izpremenila v svojo orožarnico; z ogromnimi vsotami, ki so preostajale od krvavo izsiljenega davka, pa so si Vanče Mihajlov in ostali vodje gradili sijajne vile in se topili v vsem mogočem razkošju.

Umor za umorom se je vrstil, sredi prestolnice so morili sredi dneva. Zdaj pa zdaj je izginil ta in oni nasprotnik VMRO, nasprotnik Vanče Mihajlova. Zajeli so in odvedli v svoje ječe ves občinski odbor mesta Nevrokopa. In niso se lotevali samo navadnih državljanov vseh slojev in stanov, temveč so posegali tudi po vojaštvu, po aktivnih oficirjih. Saj je še dobro v spominu primer polkovnika Marinopoljskega in poročnika Aleksejeva. VMRO je bila strah in groza za ves narod, za vso državo in vodilni državniki, ministri in vodje političnih strank, so iskali naklonjenosti bivšega tipkarja Vanče Mihajlova, neomejenega gospodarja nad življenjem in imetjem do onemoglosti zastrašenega ljudstva in javnega mnenja.

Celo zemljedelska ministra v vladi narodnega bloka, Gičev in Dimov, sta zatajivši načela svoje stranke in njenega ustanovitelja Stambolijskega, iskala naklonjenosti krvnika zemljedelcev Vanče Mihajlova. Mihajlova se samo protogerovci niso bali, druga struja makedonstvujuščih, ki se je drugače v izvajanju svojega programa odrekla krvavih nasilnih metod, ali je mihajlovcem vračala milo za drago: glavo za glavo umor za umor.

Vlada Kimona Georgijeva je začela temeljito obračunavati z VMRO. Ponudbo pomoči s strani protogerovcev je odklonila, ker se pač ne strinja z načinom, kakor obračunavajo med seboj makedonstvujuščі, ali je zato tem odločneje nastopila s svojimi lastnimi sredstvi. Vojska čisti brloge VMRO. Ogromne zaloge orožja in streliva se odvažajo v vojaška skladišča, zajeti makedonstvujuščі pa v zapore ali internacijske tabore. Ljudstvo sprejema vojsko z največjim zadovoljstvom. Sedaj se more oddahniti. V Sofiji se mnogo govori o težkih spopadih med vojsko in makedonstvujuščimi, toda vlada odločno zanika te vesti. Glavni vodje VMRO z Vančo Mihajlovim in njegovo »ženo« Menčo Karničevo, morilko Todora Panice (l. 1925.) na Dunaju), pa še niso v rokah oblasti. Za Mihajlova se trdi, da je pobegnil v inozemstvo, kar je pa neverjetno. Verjetnejše je, da se skriva ali v hribih, ali pa celo v sami Sofiji. Če se jim posreči, da vjamejo njega in mu odmerijo kazen, ki jo zasluži za vsa neštevilna grozodejstva, potem bo pač precej odklenkalo VMRO in Bolgarska bo imela svoj notranji mir in red, sosedstvo pa pokoj na meji.

Viharna otvoritev profesorskega kongresa

Banjaluka, 5. julija. n. Danes se je pričel tukaj kongres srednješolskih profesorjev. Udeležuje se ga nad 500 profesorjev iz vse države. V navzočnosti zastopnika prosvetnega ministra in prosvetnega šefa banske uprave je otvoril kongres predsednik profesorskega udruženja Nedeljko Divac, ki je pozdravil goste in udeležence ter predlagal vdanostno brzojavko Nj. Vel. kralju. Za predsednika kongresa je bil izvoljen direktor učiteljišča v Banjaluki Kosta Vujasinović, za podpredsednika pa profesorja Djordje Andjelić iz Beograda in Fran Grafenauer iz Ljubljane. V imenu osrednje uprave je nato podal poročilo predsednik Nedeljko Divac, ki je obširno orisal delovanje udruženja na prosvetnem in stanovskem polju. Delo uprave je obširno a stvarno kritiziral predsednik beograjske sekcije Andjelić, za njim je podal sarajevski delegat Stevan Tomić referat glede ukinitve verouka na višjih razredih srednjih šol. Ko je nameraval staviti konkretne predloge, je prišlo do hudega prerekanja in do hrupa, da ni bilo razumeti niti besede.

Ko se je nemir polegel, je o istem predmetu govoril profesor Vlado Babić iz Siska, ki se je tudi izrekel za odpravo verouka v višjih razredih srednjih šol. Njegov govor je znova izzval vihar in predsednik je moral naposled zborovanje prekiniti. Kongres je popoldne ob 5. nadaljeval razpravo.

Letalska nesreča

Newyork, 5. julija. AA. Pri Ansgaru (Iowa) je strmoglavilo izletniško letalo. Pet ljudi se je ubilo.

Prirastek prebivalstva v Jugoslaviji

Število pravoslavnih raste razmeroma hitreje kakor število katoličanov. — Ta pojav ni z vero v nikaki zvezi

Pred nedavnim so se objavili prvikrat podatki o številčnem razmerju med pripadniki posameznih konfesij v Jugoslaviji na osnovi ljudskega štetja iz leta 1931. Ta objava je vzbudila precej pozornosti in celo že nekaj negodovanja. In sicer za to ker se je povedalo, da je število pravoslavnih v Jugoslaviji naraslo v znatno večji meri nego število katolikov, tako da jih je sedaj znatno več v primeri s katoliki nego leta 1928.

Začudenje na tem je prav neumestno, še bolj seveda negodovanje, zakaj ta objava je poznavalcem razmer samo znova pokazala in v novi perspektivi osvetlila ono, kar jim je bilo jasno že po ostalih dosedanjih objavah o rezultatih ljudskega štetja v letu 1931.

V sedmem letniku »Geografskega vestnika«, izišlega v letu 1931. je objavil profesor dr. Roman Savnik zelo interesantno in nad vse instruktivno studijo pod naslovom »Prirastek prebivalstva v Jugoslaviji v desetletju 1921—1931.« Tu čitamo, da se je prebivalstvo naše države v navedenem desetletju pomnožilo za dobrih 16%, to je, od 11,984.911 v l. 1921. je naraslo do l. 1931. na 13,930.918. Toda narasla ni v vseh predelih države enakomerno, marveč v nekaterih pokrajinah mnogo bolj nego v drugih, dočim je v nekaterih srezih celo nazadovalo, dasi vendarle le v maloštevilnih. Ali ta neenakomernost je zelo velika in odkriva se nam pri podrobnem pregledovanju, da ni slučajna, marveč razvrščena po nekih vidikih ali pogojih globljega pomena.

Če si stvar ogledamo po banovinah, vidimo, da se je prebivalstvo v nekaterih pomnožilo mnogo bolj nego izkazuje državni povpreček 16%. V drinski banovini, obsegajoči vzhodno Bosno in zapadno Srbijo, znaša pomnožitev celo 25%, v vrbaski banovini skoro 22%, v moravski 20% in v vardarski 19.5 odst. Zato pa se je prebivalstvo pomnožilo znatno manj nego znaša državni povpreček po drugih banovinah, in sicer najmanj v dravski banovini — še ne čisto za 8%, potem v dunavski za 9.6%, a v savski za 11.4% in v primorski za dobrih 12%.

Že navedeni podatki nam pokažejo jedro stvari. One banovine, ki izkazujejo največ pomnožitve, so pretežno pravoslavne, doloma z znatno muslimansko primesjo; one ki izkazujejo manjši prirastek prebivalstva so pretežno ali vsaj močno katoliške.

Kdor je pazljivo premotrival ta dejstva, je mogel že po njih pričakovati, da se je v državi spremenilo v statičnem pogledu razmerje med pravoslavnim in katoliškim delom prebivalstva, in sicer v tem smislu, da je sedaj pravoslavnih sorazmerno več nego jih je bilo l. 1921. Kar se je objavilo te dni, potemtakem ni v bistvu nič novega.

Pa vendar bi bilo napačno, ako bi iz tega izvajali zaključek, da se pravoslavni na splošno bolj množijo nego katoliki. Ako pogledamo namreč prirastek prebivalstva po srezih se nam pokaže na prvi pogled presenetljivo dejstvo, da so se tudi pravoslavni prac malo pomnožili v prečanskih pokrajinah, bodisi v Dalmaciji ali Hrvatski Slavoniji ali v Vojvodini. Tu se nikjer ne vidi razlika med pripadniki posameznih konfesij, zakaj vsi kažejo precej enako majhen prirastek. Dunavska banovina kaže v srezih severno Dunava in Save zelo malo prirastka, skoro povsod manj kot 8%, tako da se je prebivalstvo te pokrajine najmanj pomnožilo in ima v tem pogledu neslaven rekord, da pa v banovinskem podatku to ne pride dovolj do veljave, zato je iskati vzroka v tem, da spadajo zraven srezi v Šumadiji, kjer se je ljudstvo zelo zelo pomnožilo.

Če se vprašamo po vzrokih teh tako različnih in presenetljivih pojavov v množitvi prebivalstva, jih bomo našli gotovo na primer v preseljevanju. Še vedno se precej ljudi izseljuje, bodisi čez ocen ali v nekatere evropske države. In izseljevanje je mnogo bolj zadelo primorske in ostale prečanske predele nego Bosno in zlasti Srbijo, kjer se ljudje neprimerno trdovratneje drže grude. Drugič prihaja v poštev notranje preseljevanje; obilo je prišlo ljudi za zaslužkom v Srbijo in nekatere druge predele, na jug je šlo nekaj kolonistov. Vendar je podoba, da je s to postavko razložljiv različen prirastek le v razmeroma majhni meri. Poglavitni vzrok je vsekakor v zmanjšanju prirodnega prirastka; ta pojav je pač največ pripomogel, da so pričele prečanske pokrajine zaostajati v množitvi prebivalstva, dočim so osrednji in južnovzhodni predeli še vedno obdarjeni z velikim naravnim prirastkom. Kdor le malo pozna razmere v Evropi v tem pogledu, mu je že na prvi pogled jasno, da je res tako. Zakaj že dolgo ni več samo Francija ona država, kjer je malo otrok in se prebivalstvo komaj še kaj množi, marveč so tudi mnogi drugi narodi krenili na isto pot. Dandanes se kosajo s Francijo po majhnem številu otrok vsi germanski narodi razen Nizozemcev, zlasti tudi Nemci. Tudi nenemške srednjeevropske dežele v tem pogledu niso daleč za Nemci, tako na pr. Madžarska, pa Češkoslovaška in zapadni deli Poljske, ki so bili do l. 1918. del Nemčije, dočim izkazujejo poprej ruski predeli Poljske še vedno ogromen prirodni porast.

No, in prav tisto se je pokazalo v Jugoslaviji; tudi tu so najbolj civilizirani predeli najmanj obdarjeni z otroki in imajo potem najmanjši prirodni prirastek, dočim izkazujejo naše balkanske dežele še vedno nezmanjšano prirodno silo kot v sosedni Grčiji, pa v Rumuniji in v Rusiji. Torej ne prav za prav razlika po verah, marveč razlika po nečem drugem, morda po civilizacijskih sferah ali kakor že hočemo označiti ta nič kaj simpatični pojav.

Naši pravniki v Bolgariji

Beograd, 5. julija. p. Danes je pod vodstvom beograjskega univerzitetnega profesorja dr. Arandjelovića odpotovala v Bolgarijo večja skupina jugoslovenskih pravnikov, da poseti svoje bolgarske kolege in naveže z njimi tesnejše stike. Odpotovali so s parnikom »Karadjordje«, s katerim bo obenem otvorjena redna paroplovna zveza z Bolgarijo, ki je dosedaj še ni bilo.

Krvavi upor v mariborski kaznilnici

Glasoviti zločinci Lombar, Lakner in Pančur so skušali pobegniti — Uboj kaznilniškega kaplarja Ivana Petrina

Maribor, 5. julija.

Dogodek, ki se je odigral preteklo sredo popoldne za nemim in močnim zidovjem državne moške kaznilnice, bo ostal za vselej zapisan v mariborski kriminalni kroniki. Šele včeraj zjutraj je zvedela zanj javnost, in so se sprva razširile naravnost gorostasne govorice o krvavem pokolju med pazniki moške kaznilnice in kaznjenci, ki so jih napadli, da bi si z orožjem v roki priborili pot v zlato svobodo.

Odkar so pripeljali iz ljubljanskih zaporov v mariborsko kaznilnico zloglasnega morilca Ivana Laknerja in Josipa Lombarja ter nevarnega roparja Stanka Pančurja, so imeli pazniki mariborske moške kaznilnice marsikatero grenko uro. Omenjeni trije kaznjenci so se že nekajkrat skoraj brutalno obnašali in vse ostre odredbe niso nič zalegle. Pazniki so zadnje čase že slutili, da se med njimi nekaj plete in da pripravljajo nekakšen komplot, niso pa kljub najstrožji pazljivosti mogli priti stvari do dna.

Premeteni in drzni načrt za beg

V III. nadstropju srednjega trakta moške kaznilnice je samotni oddelek za hujše zločince, ki presedevajo dosmrtno in večletno ječo. Nešteto težkih z močnim železjem okovanih vrat mora paznik odkleniti, preden prispe do omenjenega oddelka. Posamezne celice zapirajo močna vrata, na katerih so ključavnice in zapahi na zunanji strani. Ključavnice so pritrjene z močnimi vijaki. Ko so preštudirali vse razmere v kaznilnici, **so kaznjenci Lakner, Lombar in Pančur izdelali peklenski načrt, o katerem so menili, da jim bo pripomogel do prostosti. Nekje so namreč iztaknili močan žebelj ter skovali s kamnom iz njega izvijač, s katerim so v ugodnem trenutku odvili vijake na Laknerjevi in Pančurjevi celici. Namesto teh vijakov so privili druge slabejše, da bi pazniki njihovega dejanja ne opazili. Za vsak primer so se tudi oborožili z debelim kamenjem, ki so ga kljub vsej strogosti srečno utihotapili v Laknerjevo celico. Kakšen je bil celoten njihov načrt, si je težko raztolmačiti. Domnevajo, da je bil vodja zarote Lombar in da sta imela Lakner in Pančur nalogo, osvoboditi iz celic več kaznjencev, ubiti prvega paznika, mu vzeti ključe, odpreti z njimi vrata ter usmrtiti slehernega, ki bi se jim postavil na pot. Vsekakor je bil njihov načrt, priti skozi vrata in ubiti prvega nedolžnega paznika ter prodreti v zlato prostost, izredno drzen. Kljub dobro zasnovani zaroti pa se jim načrt ni posrečil, kakor so se jim izjalovili tudi vsi prejšnji sličnі naklepi. Znano je, da se je Lakner s svojimi pajdaši poizkušal tokrat že petič osvoboditi.**

Izvedba načrta in napad na paznika Petrina

Ko je v sredo okrog 16. nadzoroval ječe pazniški desetnik Ivan Petrin, ki je bil nadzornik samotnega oddelka celic, v katerih presedavajo večletno in dosmrtno ječo zloglasni morilci in roparji Ivan Lakner, Stanko Pančur in Josip Lombar, ter šel počasnih korakov po hodniku v III. nadstropju, **sta se nenadoma pojavila pred njim kaznjenca Ivan Lakner in Stanko Pančur. Ni se še mogel prav zavesti, ko je že zavihtel Lakner nad njim roko, v kateri je držal v brisačo zavit kamen in ga udaril z njim s tako silo po glavi, da se je takoj nezavesten zgrudil na tla ter obležal v mlaki krvi. Na smrtno ranjenega Petrina sta nato planila oba kaznjenca in mu odvzela ključe ter sabljo. Pančur je takoj stekel k celici, v kateri je bil zaprt Jože Lombar in je odklenil vrata, tako da je bil tudi Lombar osvobojen.**

Srdita borba z zločinci

Ropot in bolestni krik smrtno ranjenega paznika Petrina pa je slišal prvi paznik Josip Jurca, ki je takoj odhitel na kraj, od koder je prihajal ropot, kjer se mu je nudil grozen prizor. **Na tleh je ležal v smrtnih zdihljajih paznik Ivan Petrin, po hodniku pa so begali trije kaznjenci. Med tem je pritekel v tretje nadstropje tudi narednik Fran Butolen, ki je začul ropot v svoji pisarni. Med paznikoma Jurco in Butolenom ter kaznjenci se je razvila srdita bitka. Lakner se je branil s Petrinovo sabljo, Pančur in Lombar pa z vsemi svojimi telesnimi močmi. Šele po najhujšem naporu se je posrečilo paznikoma razorožiti Laknerja ter obvladati Pančurja in Lombarja. Ko je Lakner izprevidel, da je bitka izgubljena, je razbil z roko in glavo tri centimetre debelo steklo okna ter skočil skozi odprtino iz III. nadstropja na tla, kjer je obležal s hudo poškodovano glavo na cementu. Pančurja in Lombarja sta paznika nato zaprla v celico in ju vklenila v težke verige.**

Paznik Petrin podlegel poškodbam

Nezavestnega paznika Ivana Petrina so takoj prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer so ga zdravniki operirali, **vendar pa je bila vsaka pomoč zaman. Petrin je včeraj ob pol 4. podlegel poškodbam.**

Kaznjenca Ivana Laknerja je prevzel v oskrbo kaznilniški zdravnik dr. Jurečko ter mu nudil prvo pomoč. Lakner je kljub hudim poškodbam na glavi prišel kmalu do zavesti in se je včeraj že bolje počutil.

Lakner, Pančur, Lombar

Kakor smo že omenili, je bil to že peti poizkus Ivana Laknerja, da bi pobegnil. **Ivan Lakner je bil pred ljubljanskim sodiščem obsojen na 20 let težke ječe zaradi zverinskega umora župnika Frana Kušarja v Mengšu. Še po tej obsodbi so ga obsodili na več let ječe tudi zaradi tatvin. Stanka Pančurja, ki je Laknerjev rojak, je ljubljansko okrožno sodišče obsodilo lani meseca decembra na 10 let težke ječe zaradi raznih tatvin in ropov. Josip Lombar pa je bil pred ljubljanskim sodiščem obsojen v dosmrtno ječo, ker je na zverinski način umoril bosanskega trgovca Smaila Vojnilovića.** Vsi trije so bili v splošnem zelo slabo zapisani pri kaznilniški upravi.

Danes Petrinov pogreb

Pokojni paznik Ivan Petrin, ki je padel kot žrtev svojega poklica, je bil eden izmed najboljših paznikov in star šele 48 let. Po rodu je bil iz Štandreža pri Gorici ter je že več let opravljal težko in odgovorno službo za temnim zidovjem mariborske moške kaznilnice. Zaradi njegovega odkritega značaja so ga imeli radi vsi predstojniki, visoko so ga cenili in spoštovali pa tudi vsi njegovi tovariši in znanci. Zapušča globoko užaloščeno ženo in štiri otroke, izmed katerih je najstarejši jurist, dva sta na srednji šoli, četrti pa hodi še v ljudsko šolo. Pokopali ga bodo v petek ob 16. na magdalenskem pokopališču.

Krvavi dogodek je jasna priča, kako težavno in smrtno nevarno službo opravljajo naši pazniki po kaznilnicah. Že leta in leta se borijo njihove organizacije za zboljšanje položaja, toda doslej niso bile uslišane njihove niti najbolj upravičene pritožbe in prošnje. Zaradi prenaporne službe so jetniški pazniki že popolnoma izčrpani in se je le njihovi požrtvovalnosti zahvaliti, **če so** še kos svoji težki dolžnosti. Naj bi bil vsaj ta tragični dogodek v mariborski moški kaznilnici odprl merodajnim činiteljem oči.

Veličastna manifestacija zadružnikov v Mariboru

Proslava mednarodnega zadružnega dne — Na tisoče zadružnikov v sprevodu

Maribor, 5. julija

Zaradi negotovega vremena dne 1. julija, ki se po vsem svetu slavi kot mednarodni zadružni dan, je bila proslava v Mariboru preložena na današnji praznik sv. Cirila in Metoda. Ob napovedani uri se je popoldne zbrala večtisočglava množica mariborskih in okoliških zadružnikov na prostornem rotovškem trgu, kjer se je formirala v impozanten sprevod. Z jugoslovensko trobojnico, mednarodno zadružno zastavo in vojaško godbo na čelu so krenili zadružniki po Ulici 10. oktobra in Gosposki ulici preko Glavnega trga ter državnega mosta na letno telovadišče Sokola I. v Magdalenski ulici. Za vojaško godbo in zastavami je korakal celotni odbor mariborske nabavljalne zadruge državnih uslužbencev, za njim pa se je razvrstilo več tisoč zadružnikov z godbo mariborskih poštarjev. V sprevodu so nosili tudi napise, kakor: Zmaga zadružništva je zmaga mirul itd. Ob koncu sprevoda, kakršnega se le redko kdaj vidi v Mariboru, so se vozili na prav lepo okrašenem tovornem avtomobilu mali harmonikarji Pomladka Rdečega križa, ki so brez digirenta veselo nategovali svoje male harmonike, v drugem tovornem avtomobilu pa uslužbenci mariborske nabavljalne zadruge. Naravnost očarljiv pa je bil pogled na okusno okrašen prostor, na katerega se je zlila pisana množica. Tu je pozdravil in prvi nagovoril zbrane zadružnike predsednik mariborske nabavljalne zadruge g. Rehar, ki je predvsem naglašal pomen praznika mednarodnega zadružnega dneva, dočim je upokojeni prvi državni tajnik dr. Jančič v lepo zamišljenem govoru očrtal koristi zadružništva. Po oficielnih nagovorih se je razvila prijetna zabava, pri kateri sta igrali dve godbi in tamburaški zbori, dočim so pevci Glasbene Matice ter »Jadrana« s svojimi navdušujočimi slovan. pesmami podčrtali jugoslovenski pomen našega zadružništva. Bila sta popoldne in večer, ki bosta slehernemu zadružniku ostala v najlepšem spominu na prvo proslavo mednarodnega zadružnega dneva v Mariboru.

Tragična smrt

Maribor, 5. julija

Predvčerajšnjim zjutraj je železniški delavec Adolf Ornik, stanujoč v Ipavčevi ulici v Krčevini odšel kakor običajno na delo. Ker se pa niti pozno zvečer še ni vrnil domov, ga je šla njegova žena iskat. Iskala ga je tudi na Pragerskem, kjer je bil uslužben, toda zaman. Med tem so ga našli ljudje obešenega na nekem drevesu v gozdu pri Treh ribnikih. Truplo so takoj sneli z drevesa in prepeljali z mrtvaškim vozom na pokopališče na Pobrežju. Ornik je bil star šele 35 let ter zapušča ženo in nepreskrbljenega otroka.

Vremenska napoved

Zagrebška vremenska napoved za danes: Spremenljiva oblačnost, stalno, zmerno toplo.

Dunajska vremenska napoved za petek: Večinoma jasno, temperatura se ne bo mnogo spremenila.

Naši kraji in ljudje

Potovanje mitropolita Dositeja po Sloveniji

Ljubljana, 5. julija.

Po lanskem službenem obisku prispe jutri tretjič v Slovenijo zagrebški mitropolit Dositej, da obišče pravoslavne vernike in jim podeli svoj blagoslov. V Ljubljano se pripelje ob 17. uri z zagrebškim brzovlakom v spremstvu svojega namestnika protopresbitera stavrofora Dimitrija Vitkovića, arhejerejskega namestnika prote Radivoja Kokića in protodijakona Laze Živadinovića.

V Ljubljani ga bo pričakal na kolodvoru ljubljanski prota g. Djordje Budimir z odborniki pravoslavne občine in predsednikom g. Ljubomirom Djinovskim na čelu. Mitropolit Dositej bo naslednji dan nadaljeval pot na Golnik, kjer bo v soboto ob 10. posvetil novo pravoslavno kapelico v zavodu. V nedeljo 8. t. m. bo mitropolit daroval službo božjo v ruski kapelici na Vršiču. Seve se bo ob tej priliki zbralo tamkaj lepo število pravoslavnih vernikov. V ponedeljek bo ostal pravoslavni cerkveni dostojanstvenik na Bledu, v torek pa bo posetil žensko kaznilnico v Begunjah, kjer bo tudi opravil službo božjo. Popoldne se bo odpeljal v Celje, od tam pa v Topolšico, kjer bo v sredo 11. t. m. posvetil novo opremljeno kapelico. V četrtek, na pravoslavni praznik sv. Petra in Pavla, pa bo mitropolit Dositej daroval službo božjo v našem največjem in najlepšem zdravilišču v Rogaški Slatini

15 letnica meščanske šole v Ribnici

Ribnica, 5. julija.

V vsem velikem kočevskem srezu se je do prevrata stara Avstrija kaj malo brigala za napredek slovenskega šolstva. Za manjšinski kočevarski nemški otoček je bilo poskrbljeno celo s popolno srednjo šolo, medtem ko za Slovence ni bilo niti za ljudske šole nikdar sredstev. V tem pogledu je bila Ribnica s svojim velikim okolišem najbolj zapostavljana vse dotlej, da se je koj po prevratu pokojni ribniški zdravnik in sokolski delavec dr. Schiffrer z vsemi močmi zavzel za ustanovitev meščanske šole. Šola pa je bila v početku prava sirota, saj ni imela lastnih prostorov in so poučevali na treh krajih, pa še to brez učil in vseh potrebnih pripomočkov.

Takim nevzdržnim razmeram je skenila odpomoči Posojilnica, ki je zgradila za meščansko šolo moderno zgradbo, z zadostnimi prostori, velikimi učilnicami, svetlimi hodniki in šolskim vrtom, v katero se je zavod preselil jeseni l. 1925.

Ribniška meščanska šola slovi kot dobra učilnica. V štirih razredih je bilo minulo šolsko leto 133 učencev, med njimi tudi nekaj pravih kočevskih Nemcev. Izvečine nadaljujejo dijaki študije na trgovskih šolah in akademijah, srednji tehnični šoli, keramični šoli itd., za kar jim je dala meščanska šola najtrdnejšo podlago.

Meščanska šola, ki se je v 15letnem obstoju razvila v odličen učni zavod, pa še vedno trpi zaradi neurejenosti šolskega okoliša, saj jo oskrbuje skoro izključno sama Ribnica z letnimi 50.000 dinarji, medtem ko plačujejo vse druge zainteresirane občine skupaj le 10.000 dinarjev, in še te s pomočjo banovine. Tako ostaja upravni odbor v večnih težavah, ki pa jih bo treba slej ali prej odpraviti s pravično porazdelitvijo bremen za vzdrževanje zavoda.

Letošnja zaključna vidovdanska proslava je bila vsa v znamenju obletnice. Po oficielni proslavi z recitacijami, dramskimi in glasbenimi nastopi v velikem vestibulu so otvorili v risalnici razstavo ročnih in risarskih del, na kateri so zbrana dela, ki bi bila v čast vsakemu zavodu v državi. Na prvi pogled zbuja pozornost izraziti zmisel za narodne motive, ki so uporabljani na lepih ročnih delih, vezeninah, perilu in oblačilih. Med najlepšimi pa je zbirka ribniške suhe robe, ki je vsa poslikana z motivi iz obilne zbirke ravnatelja Janka Trošta, ki je v teku svojega 15letnega delovanja na meščanski šoli zbral po vsem ribniškem in kočevskem okolišu toliko samonikle narodne ornamentike kakor doslej pri nas še nihče.

V risarskih izdelkih so učenci pokazali uporabo vseh risarskih in slikarskih tehnik. Vsi motivi so risani, odnosno slikani po naravi in so nekatere podobe kar odličnih kvalitet. Upoštevanja vredni pa so tudi kartografski izdelki.

Vsi razstavljeni predmeti pa očitujejo skrbno, snažno in precizno izdelavo, kar je najlepši dokaz vsega dela na zavodu.

Zanimivo razstavo je obiskalo mnogo Ribničanov in okoličanov, ki so bili vsi presenečeni spričo tako lepih uspehov na zavodu, ki so zgovoren dokaz vestnega vzgojiteljskega dela.

Krvno, kožno in živčno bolni dosežejo z uporabo naravne »Franz Josefove« vode urejeno prebavo. Specialni zdravniki silnega slovesa izpričujejo, da so z učinkom staro preizkušene **»Franz Josefove«** vode zadovoljni v vsakem oziru. **»Franz Josefova« grenčica** se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Tudi apnenice propadajo

Hrastnik, 5. julija.

Tudi v naši industriji apna je nastal popoln zastoj. Naša kemična tovarna se peča z žganjem apna že več desetletij. Prvotno je dobivala apnenec iz Roševega kamnoloma. Zbog nacionalnih bojev, ki so postali pri nas pred 30 leti prav resni, je takratna nemška in nemškutarska gospoda pri kemični tovarni odpovedala odjem apnenca od takratnega prvega narodnega župana trboveljske občine in slovenskega deželnega poslanca g. Ferdinanda Roša. Kupila je takrat kemična tovarna Pustovo skalo na Brnici, kjer je lomila sedaj svoj lastni apnenec za svoj obrat, čeprav je bil ta kvalitativno veliko slabši od Roševega, a takratnim gospodom kemične tovarne je bil seve ljubši, ker ni bil slovenski

Že pred vojno je imela kemična tovarna dve apnenici v tovarni sami. Apno je žgala za lastno uporabo, odvišnega pa je tudi prodajala. Pred 6 leti je kupila kemična tovarna Rücklov kamnolom, ob katerem je postavila postopno tri najmodernejše apnenice. Odstranila je seveda vse peči starega tipa. K novim apnenicam se je zgradil tudi industrijski tir. V dobi konjunkture se je v času sezije, od marca do oktobra, v vseh treh novih apnenicah noč in dan žgalo apno. V začetku krize sta bili v obratu samo po dve apneni peči. Letos se je pa žgalo apno le še v eni apnenici in to samo do 20. junija. Sedaj pa ta obrat popolnoma stoji, kar se še ni zgodilo v seziji, odkar obstojajo apnenice v Hrastniku. Podjetje ima v zalogi še kakih 20 vagonov žganega apna. Zadnji delavci nekoč zelo cvetočega podjetja — 6 družinskih očetov in nekaj samcev — čakajo na zopetno zaposlitev. Propadanja tega podjetja pa ni kriva samo gospodarska kriza, temveč tudi huda konkurenca od strani TPD, ki ima na razpolago veliko cenejše kurivo, kakor druga industrija apna.

Požar v Pergerjevi tvornici lepenke v Mislinju

Mislinje, 5. julija.

V torek je nastal v Mislinju iz neznanega vzroka požar v postranskem objektu Pergerjeve tvornice za lepenko, kjer so bili kotli in skladišče materiala za izdelavo lepenke. Gasilci iz Št. Ilja so bili takoj na mestu nesreče, tako da so lahko lokalizirali požar, ki je grozil tvornici sami, stoječi na drugi strani potoka Mislinje v nevarni bližini.

Prišli so tudi gasilci iz Golovabuke, Šmartna in Slovenjgradca. Slovenjgraška motorna brizgalna je spočetka kljubovala in šele po daljšem popravljanju začela funkcionirati. Prišla je na pomoč tudi nova motorna brizgalna iz Št. Florjana in obe motorki sta z zedinjenimi močmi odstranili nevarnost. Nevarnost je bila velika še posebno zaradi tega, ker je bil parni kotel v morju plamenov in je bilo pričakovati, da varnostni ventil ne bo več zadostoval strašnemu pritisku v kotlu. Eksplozija pa bi lahko postala usodna za reševalce, stoječe v gručah prav blizu.

Pri reševanju se ni zgodila prav nobena nezgoda, čeprav so se neprenehoma podirala bruna in zidovje. Delavci tvornice so pomagali pri reševanju in gašenju z največjim pogumom, saj je lastnik g. dr. Perger splošno priljubljen pri delavstvu. G. dr. Perger je znan kot zelo dober človek, ki ne odpušča rad delavstva in skrbi izdatno tudi za onemoglo in staro osebje.

Materielna škoda je velika, vendar je krita z zavarovalnino. Škoda pa je zlasti v tem, ker je ovirano normalno obratovanje.

Nevaren požar v Lahovičah

Kamnik, 5. julija.

Sinoči kmalu po 22. uri je nastal ogenj v gospodarskem poslopju posestnika in mesarja g. Franca Ambroža v Lahovičah pri Komendi. Ker ima v teh krajih skoro vsaka večja vas dobro organizirano gasilno društvo, je bilo takoj na mestu pet društev, in sicer iz Lahovič, Komende, Most, Cerkelj in Brnikov. Goreli sta veliko gospodarsko poslopje in poleg njega stoječa drvarnica dobro založena z drvmi. Ker je bilo že vse v plamenih, je bilo vsako gašenje gorečega poslopja brezuspešno, zato so gasilci najprej poizkusili rešiti iz ognja orodje, vozove in drugo. Ogenj je bil tako silen, da so le s težavo potegnili izpod šupe prazne vozove, vse drugo pa je postalo žrtev plamenov.

Veter je naglo razpihal ogenj in združena gasilna društva so imela ogromno dela, da so omejila požar. Z veliko požrtvovalnostjo so gasilci rešili hlev in stanovanjsko hišo, ki sta bila le malo oddaljena od gorečega posopja. Zaradi velike vročine in isker je pričel hlev že goreti. Po treh urah je bil ogenj v glavnem udušen.

G. Ambrožu so zgoreli mesarija, skedenj, drvarnica, listnica, več vozov in nekaj gospodarskega orodja. Zgorelo je tudi seno prve letošnje košnje obenem z veliko zalogo slame. Ogenj je bil tako visok, da se je žar videl daleč naokrog. Škoda je znatna, posestnik Ambrož pa je prav lani znižal zavarovalnino za poslopja skoro za polovico. Tako bo zdaj dobil le majhno odškodnino. Kako je ogenj nastal, ni znano.

Vlom sredi Ljubljane pri belem dnevu

Ljubljana, 5. julija.

Navadno so se drznejši vlomilci in tatovi na poletje potepli iz Ljubljane na deželo, kjer se jim je nudila bolj pogosta prilika za vlome, kajti na deželi so domovi slabše zavarovani. Letos pa svedrovci vztrajajo v mestu in jih ne mika na deželo, najbrž zaradi tega, ker dobe zunaj zaradi krize in sploh premalo plena.

Včeraj med opoldanskimi urami se je splazil tak drzen svedrovec, ki je imel morda tudi pomagača, v vežo Medenove hiše na Jurčičevem trgu. Tam je brez vsakega ropota vdrl skozi vežna vrata v trgovino tvrdke Leskovic & Meden Najbolj mu je seve dišala gotovina, zato se je najprvo lotil avtomatične blagajne. Res se mu je posrečilo odpreti jo in je pobral iz nje ves denar, vsega 1200 Din. Očividno se mu je mudilo, zato je v naglici prebrskal še nekaj predalov, pobral nekaj vrednosti in stisnil v žepe tudi nekaj steklenic in konzerv.

Vlom v trgovino je prvi opazil trgovski pomočnik g. Josip Črtan, ki je prišel v trgovino že pred 14. uro. Hitro je obvestil policijo in pa svojega šefa. Vlomilca so začeli nemudno zasledovati, a je seveda še odnesel pete na varno. Gospod Meden je istočasno prijavil policiji, da je prejel dan prej od neznanca grozilno in izsiljevalno pismo. Seveda je oboje storil isti grešnik.

Dve lahkoverni žrtvi ciganskega čaranja

Litija, 5. julija.

Te dni sta se potikali v naši okolici dve zastavni in zgovorni ciganki, ki sta bili všeč zlasti mlademu moškemu svetu, saj sta bili pravi ciganski lepotici. Ciganki pa nista le mešali glav zastopnikom moškega spola, nego sta se tudi drugače udejstvovali — po cigansko seveda.

Tako sta se oglasili v samostni hišici pri železničarjevi ženi Marički in jo zapredli v svoje mreže. Pričeli sta ji prerokovati srečo iz kart in izteklo se je tako, da čaka samotno železničarko sreča v denarju... »Denar vam pa moramo zagovoriti!« sta menili ciganki nasproti lahkoverni ženici. Prinesite denar, nad katerim bova govorili čarodejne besede, pa bo potem zmerom dovolj denarja pri vas!«

Marička je odšla in se je vrnila s prihrankom za slabe čase, dvema tisočakama. Nato sta pričeli ciganki izgovarjati čudne besede. Zavijali sta denar v papir in potem v cunje. Marička je morala na bankovca sesti in potem poklekniti. Ciganki sta ji ga dali v nedrije. »Zdaj boš na tem zavitku spala vso noč!« sta ji ukazali črni lepotici, zjutraj ga pa bova še enkrat zagovorili in potem bo moral na njem spati še mož tri noči!«

Marički je bilo na tem, da ne bi izvedel za njeno pajdašenje s Hudorovičkama njen mož. Zato je poprosila ciganki, naj prideta zarana, preden se mož vrne iz nočne službe. Vsa trojica se je nato zmenila za sestanek ob 5. zjutraj.

Hudorovički sta prišli točno. Nato sta vzeli Marički iz postelje zamotana bankovca, da je ženica lahko menila, da ni bilo vmes nikakega sleparstva, kakor se je vso noč bala. Pogledati pa se ni upala, ker sta ji ciganki zapretili, da bi pogled nepoklicanega očesa skvaril vso srečo in bi morda še celo denar izginil.

Nato sta pričeli črni čarodejki novo čaranje. Spet sta denar previjali, krožili nad njim z razprostrtimi rokami in ga zatem trdno zavili ter ga vprio Maričke položili v moževo posteljo, kjer mora ostati tri noči in ga sme ženica šele potem skrivaj vzeti iz moževe slamnjače. Ciganki sta se nato obdarovani naglo poslovili.

Minile so tri noči. Gospa Marička je skrivaj odprla čudodelni omot, v katerem pa razen papirja in cunj ni bilo nič drugega.

Marička se je ves dan žalostila in se pripravljala, kako naj razodene svojo nesrečo. Najprej jo je zaupala svoji prijateljici na Spodnjem Logu. Ta je pa imela enake skrbi. Tudi njo sta pripravili zviti črni potepinki ob večjo vsoto. Obe črnooki lepotici bodo poiskala oblastva in jima preprečila čaranje...

Novi most preko Kokre v Luknji

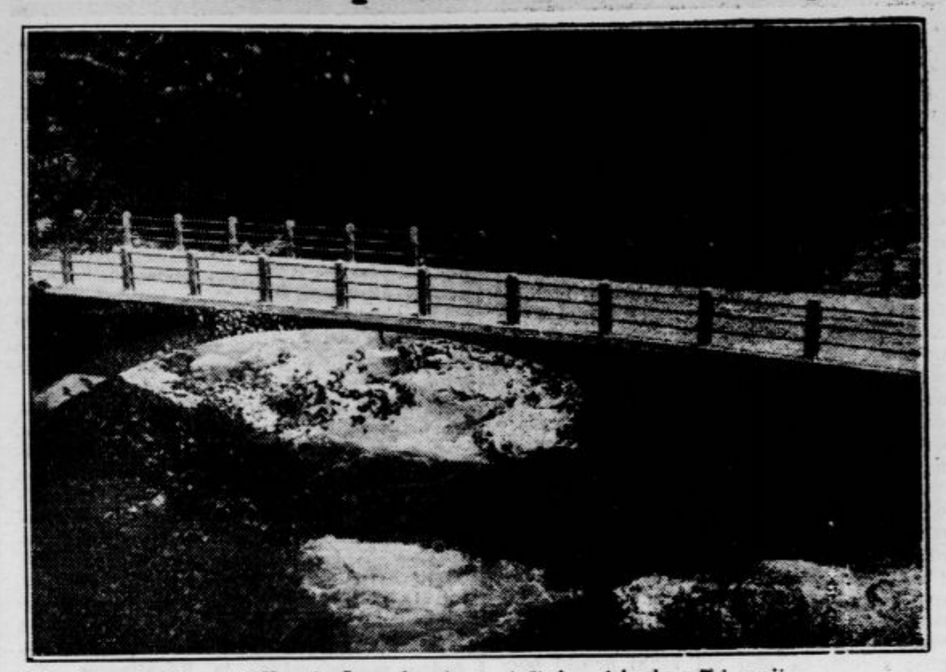

Na banovinski cesti Kranj—Jezersko je bil pravkar dovršen ličen železobetonski most, ki je bil na tej cesti že nujno potreben, ker je na njej zelo živahen promet. Po cesti vozijo dnevno številni z lesom natovorjeni vozovi, veliki avtobusi in razna vozila, ker sta romantična Kokriška dolina in prelepo Jezersko že znani in priljubljeni letovišči.

V letu 1926. ob priliki katastrofalne povodnji je visoka voda utrgala jez pri Jezerskem in odnesla ogromne množine hlodov in vejevja ter porušila vse mostove vzdolž Kokre (10 banovinskih in mnogo občinskih in privatnih). Gradbena direkcija je tedaj zgradila provizorne lesene mostove, ki jih bo zdaj banska uprava postopno izmenjala z železobetonskimi. Vršila se je že licitacija za tako zvani Leskovčev most. Baje se bo letos gradil tudi še bukovški most na meji kranjsko-koseški meji.

Stari most v Luknji je bil eden najstarejših na jezerski cesti. Novi most je gradila po projektih banske uprave, ki jih je izvršil inž. Viher tvrdka Slavec & Komp. iz Kranja. To podjetje je zgradilo že več mostov, med drugimi most preko Save v Lescah in železniški most preko Savinje na Zidanem mostu. Gradnja mostu v Luknji se je pričela v oktobru l. 1933. a delo je bilo zaradi mraza in visoke vode preko zime prekinjeno. Zato so bila vsa dela končana šele sredi maja letos. Most je zgrajen v obliki loka, ima 21 m razpetine in 6 m širine ter je na obeh obrežjih fundiran v živo skalo. Cestišče je tlakovano z granitnimi kockami. Preračunani stroški so znašali 200.000 Din, od katerih je polovico krila banovina, ostalo pa sreski cestni odbor v Kranju.

V ozkih prostorih veliko delo

Higienski zavod ima za svoje veliko in odgovorno zdravstveno delovanje premajhne prostore

Ljubljana, 7. julija.

Iz poročila o šestih mesecih dela Higienskega zavoda in njemu podrejenih zdravstvenih ustanov, ki smo ga deloma že objavili, je razvidno, kako organizacija higienskega dela v naši banovini stalno narašča. Samo število preiskav, ki jih je v prvem letošnjem polletju izvršil bakteriološko-epidemiološki oddelek, je večje, kakor je bilo število preiskav v celem letu 1932. Malo poslopje je bilo dograjeno pred dobrimi desetimi leti in je komaj ustrezalo za tedanje razmere. Nastal je zavod iz male bakteriološke stanice in počasi so naraščali njegovi oddelki: za propagando in statistiko, za preiskavo vode in živil, za sanitarno tehniko, antirabični ambulatorij (za cepljenje proti steklini). Spočetka so vse delo opravljali: 2 zdravnika, 2 laboranta, 4 pisarniške moči, šofer, sluga in služkinja. Danes pa komaj zmagujejo delo 4 zdravniki, 4 inženjerji kemije, 2 inženjerja sanitarno-tehnične stroke, 6 laborantov, 2 gradbena tehnika, 10 pisarniških moči, 2 šoferja in 5 pomožnega osebja. Že same te številke dovolj zgovorno pričajo, kolikšen razmah je delo zavoda preživelo v dobrih desetih letih njegovega obstanka.

Slednji človek, ki ima v hiši opravka, se čudi gneči, v kateri dela osebje po laboratorijih in pisarnah. Vsako razširjenje higienskega dela, ki je vprav v današnjih težkih razmerah bolj nujno potrebno kakor kdajkoli prej, je pri tem dejanskem stanju povsem nemogoče. Že na nedavni protituberkulozni razstavi so se obiskovalci čudili, da je med vsemi zdravstvenimi institucijami v dravski banovini ravno poslopje osrednjega zavoda eno najmanjših. Tehnični oddelek pripravlja načrte za nov dom in gradnja se ne bo mogla več dolgo odlašati brez škode za narodno zdravje v Sloveniji. — Iz poročila, ki nam ga je dal na razpolago direktor dr. Petrič, še povzemamo:

Dasi je bil proračun Higienskega zavoda pri materialnih izdatkih letos znižan za 25%, vendar delo ni nazadovalo. V vseh oddelkih velja geslo: »V najtežjih časih je potrebno dvojno delo, saj v takih razmerah nas narod najbolj potrebuje in naše delo je največje koristi. Vsako nazadovanje v zdravstvu zapušča posledice v bodočih generacijah naroda.« To geslo je združilo vse delovne sile v zavodu v povezano celoto, dasi so prostori zavoda daleč premajhni.

Kemijski oddelek vrši preiskave živil po zakonu o nadzorstvu nad živili in preiskave vod po pravilniku o nadzorstvu pitnih vod. V teh šestih mesecih je sprejel v preiskavo 1509 raznih vzorcev, od katerih odpade na živila 1160 (mleka, mlečni izdelki, moke, mlevski izdelki, mesni izdelki, limonade in sadni sokovi, kave, začimbe). Uspehi živilske kontrole v dravski banovini so od leta do leta večji. Potvorjenih ali zdravju škodljivih živil in hranil zaznamujemo vedno manjši odstotek. S strogim nadzorstvom se gotovo manjšajo obolenja zaradi neprimernih živil in je dana možnost prebivalstvu, da dobi za dober denar dobro robo.

Sanitarno-tehnični oddelek je dogradil v prvih šestih mesecih vodovode: v Stranicah (srez Konjice), Smokuču (Radovljica), Gornjem Suhadolu (Novo mesto) in Cerkljah-Župeči vasi (Krško), kapnici v Poljanah (Novo mesto) in Koprivniku (Kočevje), vodnjak v Rajcu (Brežice). V delu ima vodovod v Žalni (Litija), vodovod v Toplicah (Novo mesto), zdravstveni dom v Dolnji Lendavi, vodovodni zajetji v Grčaricah in Dol. Škrilju (Kočevje) in priključek zajetja na vodovod v Češnjicah-Št. Janžu (Krško). Vse naprave so bile zgrajene s pomočjo države in kr. banske uprave. Poleg tega je napravil načrte za vodovode: v Suhi Krajini, Šmartnem pri Litiji, Kočevski Reki, na Visokem nad Turjakom, v Preddvoru pri Kranju, Toplicah na Dolenjskem, Kotredežu, Polhovem gradcu, za kapnico v Medvedjem selu, Žusmu, na Kumu in projekte za zdravstvena doma v Kranju in Ribnici na Dolenjskem. V letošnjem letu se bo gradil še vodovod v Srednji vasi (Kamnik) in na Rakitni za dečje okrevališče, kapnica v Cerovcu (Novo mesto), rekonstrukcija vodovoda v Kotredežu (Litija), Šmartnem (Litija). Asanirala se bo vas Št. Lovrenc na Pohorju.

Kot posebno nalogo ima oddelek, da v teku poletja s sodelovanjem kemijskega oddelka ugotovi s pomočjo barvanja zvezo kraških podzemnih vodnih tokov v Suhi Krajini. V te svrhe je dala kr. banska uprava zavodu 14.000 Din. Z zavodom bo sodeloval v tem izredno važnem vprašanju hidrotehnični oddelek kr. banske uprave, geografski in geološki institut univerze in dravska župa skavtov.

KULTURNI PREGLED

Med novimi romani

Pearl S. Buck je novo ime v angleški literaturi. Pisateljica je preživela mladost na Kitajskem, kjer je bil njen oče protestantski misionar. Rasla je v okolju, ki je po svojih čudnih kontrastih z mnenim svetom njene družine zapustilo globoke sledove v mladi duši. Kitajski človek s starinskim stilom svojega vsakdanjega življenja, z napol paganskimi, napol panteističnimi verskimi predstavami, s svojskimi socialnimi in kulturnimi uredbami je močno zamikal Pearl S. Buckovo. Postala je pisateljica. Obdarjena je s trdnim opazovalnim talentom, ki mu ne kale poglede predsodki pretirane evropske samozavesti. Dovzetna je za vse, kar je v Kitajcih pristno človeškega in kar je z druge strani samoroden plod njihove rase, tal in zgodovinskega razvoja. Njeni romani s kitajskimi motivi niso leposlovne reportaže, kakor jih je toliko v povojni literaturi vseh velikih narodov, marveč so spisani z vso dobro tradicijo angleškega romana.

Ni ga naroda, čigar literarni zemljepis bi tolikanj izčrpaval ves zemeljski krog, kakor literatura Angležev in Američanov. Dobri angleški pisatelji delujejo v vseh britskih kolonijah in dominijonih in neprestano dovajajo literaturi svojega kulturnega kroga obilo sveže snovi Zato se v angleškem pripovedništvu najmanj opaža izčrpanost in utrujenost. Kriza literature se tu tiče kvečjemu forme, ne snovi. Pearl S. Buck nam je dala prikupen dokaz, da lahko avtor, ki je mnogo doživel, zgradi dober in resnično zanimiv roman tudi v tradicionalni obliki realističnega romana, brez Joyceovih utrujajočih eksperimentov.

Roman Pearl S. Buckove »Dobra zemlja« (prevel Stanko Leben, izdala Modra ptica) je bil srečno izbran za slovenski prevod. Predvsem ima ta pripovedni spis idejo, ki je prastara in vendar še povsem današnja: idejo o osrečujoči povezanosti človeka in zemlje. Novoromantik Knut Hamsun jo je bleščeče izpovedal v romanu »Blagoslov zemlje«, oznanjajo jo nekateri francoski poplisti, v nemški literaturi se je prav v zadnjem času sprožila nekoliko prisiljena literarna kampanja zanjo — kot »protistrup« tako zvani asfaltni književnosti. Zemlja, dobra, osrečujoča zemlja!

Pearl S. Buck je izkresala staro idejo evropske romantike — in romantika je vedno odraz naveličanosti in zasičenosti ali globokega nezadovoljstva s časom — iz kitajskih razmer in je z njo osvetlila življenje kitajskega človeka, kakor le redkokateri evropski pisatelj pred njo. Zakaj če je že romantična sama ideja o dobri zemlji, pa ni romantično pisateljičino pripovedovanje. Ne moremo sicer soditi, do kakšne objektivne ostrine se je povzpel njen opazovalni talent, ne vemo, v koliki razdalji je ta epična konstrukcija kitajskega življenja od kitajske realnosti, vendar imamo pri čitanju romana »Dobra zemlja« notranje utemeljen vtisk, da nas pisateljica ne »vara« nič več in nič manj nego vsi drugi realisti, ki literarno upodabljajo resnično življenje. Začenjamo verovati v obstoj Wangov Lungov in njihovega sveta: čutimo, da je pisateljičino pripovedovanje umetniško pošteno, in to nam zadošča. Vsekako nam kitajski roman »Dobra zemlja« pove o življenju več zanimivega nego marsikateri ilustriran potopis; sicer pa je to vsekakor častna odlika vsake dobre pripovedne knjige, ki dojema življenje in ljudi v njihovi raztrgani in nepregledni resničnosti.

Glavna oseba tega romana je Wang Lung, sin revnega kitajskega bajtarja, ki se na začetku pripovedovanja oženi s sužnjo iz gosposke hiše. Tako nas pisateljica brez uvodov in ovinkov postavi v svet, ki mu je hotela dati epično podobo. S poroko se začenja novo življenje, prihajajo otroci, dobra in slaba leta, roman se razvija, dejanje rase in se širi, vedno širši krogi kitajske družbe se vpletajo vanj, odnosi se komplicirajo, kmečko okolje s svojo zdravo primitivnostjo se razmahne v meščansko, tako da imamo v romanu idealen prerez nižjih in srednjih družbenih plasti v tej daljni deželi.

Wang Lung preživi sila trde čase; suša, ki ji sledi lakota, ga vrže z očetovske zemlje med berače, vendar se s tiho pomočjo svoje žene — »sužnje« O-lan dvigne kviško, izrabi nastale razmere, nakupi zemlje in postane bogat kmet. Z bogastvom prihaja v hišo vse drugo: prvotna bajta se razširi v boljši dom, previšek hrane in denarja ustvari potrebo lagodnega uživanja, Wangu Lungu ne zadošča več prejšnji življenjski stil, kmet se pogospodi, prva žena — čudovit tip orientalske žene delavke, ki se vsa žrtvuje možu in otrokom, — ga več ne mika in si izbere v mestni čajnici najlepšo, gosposko razvajeno žensko. Sinova pošlje v šole. Potlej otroke gosposko oženi in omoži, naposled kupi tisto graščino, ki je v nji bila O-lan sužnja. Skratka: njegova zmaga nad razmerami je popolna.

Ta kitajski kmečki parvenu, ki gre s toliko sebičnostjo primitivnega človeka k zasanjanemu smotru bogastva in fizičnega ugodja, pa je za razliko od podobnih tipov iz evropskega okolja prikupen mož, ni mu ne moreš odreči zadnje simpatije niti tedaj, ko bi ga hotel obsojati. V vsem njegovem dejanju in nehanju je vendarle neka etična linija, in ta izvira iz njegovega odnosa do zemlje. Zemlja mu ni samo izvor blagostanja, marveč tudi svetinja, ki ga napaja z etičnimi in estetskimi izpodbudami, ki oblikuje in obogačuje njegovo primitivno notranje življenje.

Usoda kmečkega zelenca, ki se povzpne do bogataša, je samo ogrodje tega romana, v njem se pa vrste iz polnega zajeti opisi kitajskega družabnega življenja in kitajske prirode. Skrahota suše in povodnji, dveh božjih bičev, ki tepeta to staro deželo, prizori lakote, beg z zemlje v mesto, trd boj za beraški kruh in nato zopet v pravem epičnem crescendu razvijajoče se kmečko življenje s svojo menjavo letnih časov, pa dobrih in slabih let, poezija riževih polj, ljubezen, ženitovanja, smrt in pohota, vse to in še mnogo drugega se pestro plete do konca romana in zapušča v čitatelju močne vtiske.

★

Flamski pisatelj Felix Timmermans je ime, ki se danes v Evropi čeče omenja. K nam ga je vpeljala povest »Župnik svetočega vinograda«, ki ima nekoliko močnih strani, v splošnem pa je malce sentimentalizirana, ponekod kar osladna, katoliško-tendenciozna zgodba. Roman »Pieter Brueghel« (prevel Ferdo Kozak, izdala Jugoslov. knjigarna) prikazuje Timermansove pisateljske odlike v znatno krepkejših obrisih. Predvsem je ta roman vzlic biografskemu značaju in obilni primesi lirizma izrazito epično delo, ki nas spominja starejšega razkošnega pripovednika iz vesele dežele flandrske, k nam že upeljanega in po krivici zapostavljenega Charlesa Costera, pisatelja romana »Ulenspiegel in Lam Dobrin« (izdala Tiskovna zadruga l. 1923.).

Pieter Brueghel je v zgodovini likovne

DANES OB 4., 7.15 IN 9.15 PREMIERA. Slavni komik GREORG ALEKSANDER in lepa ELSE ELSTER v muzikalni komediji

NIČ BREZ LJUBEZNI

Nov »Paramountov zvočni tednik«. — ELITNI KINO MATICA. Telefon št. 21-24.

Domače vesti

• **Pojasnilo narodnega poslanca Antona Klinca.** Glede mosta na Dvoru pri Žužemberku, katerega je odnesla povodenj narasle Krke nam je poslal g. narodni poslanec Anton Klinc naslednje pismo v pojasnilo: »Jaz sem najmanj šestkrat posredoval osebno in najmanj trikrat pismeno priporočil gradnjo novega mosta. Opozarjal sem, da je most na cesti, ki vodi proti Kočevju, Ribnici in v vse tiste kraje, nujno potreben. Navedel sem pa tudi, da zasebni mostič, kakor strma in nevarna pot po kateri se za silo vozi, za ta promet ne zadostujeta. Povedal sem, da se je en konj na klancu že ubil ter naj se nikar ne čaka še na človeške žrtve ali druge nesreče. Ne umem torej, zakaj se me napada od strani prebivalcev iz Dvora. Očita se mi krivda, ker še ni mosta, preklinjajo me nekateri ter mi pošiljajo sporočila po tretjih osebah, da je sramota in škandal, ker se most ne gradi. Odklanjam vsako odgovornost, če se zgodi nesreča, kakor tudi vsako očitanje, ker storil sem svojo dolžnost s tem, da sem pri vsaki priliki opozarjal na to dejstvo v Ljubljani kakor tudi cestni odbor v Novem mestu. Mosta zidati pa ne morem! — Anton Klinc, narodni poslanec.

HARMONIČNI TROZVOK

vsega dobrega so tri idealna sredstva za nego lepote: dovršeno blago lilijino mlečno milo »Paracelsus« in nezamenljiva lilijina mlečna krema »Paracelsus« in odlični puder »Lienec Paracelsus. Njihovo delovanje vam bo nudilo izredno zadovoljstvo, treba je samo, da vedno zahtevate izrecno »Paracelsus« izdelke.

• **V dravski sekciji JUU je organiziranih 3260 učiteljev in učiteljic.** V soboto in nedeljo bo imela dravska sekcija Jugoslov. učiteljskega združenja svojo letno skupščino v Ljubljani. Iz sicer bodo udeleženci majhnega učiteljskega parlamenta zborovali v dvorani Delavske zbornice. V tem povodu prinaša »Učiteljski tovariš« izčrpno tajniško poročilo, ki obsega domala polne štiri tiskane strani. Statistični pregled navaja, da je v 34 sreskih učiteljskih društvih v dravski banovini organiziranih 3260 učiteljev in učiteljic, neorganiziranih pa je 446. V treh društvih, in sicer v Mariboru levi breg, Slovenjgradcu in Šostanju je organizirano vse učiteljstvo. Vobče je, sodeč po udeležbi članstva na sestankih in predavanjih, sresko društvo Šoštanj najbolj zavedno. Tajniško poročilo dosledno in natančno obranava prav vse stanvske zadeve našega učiteljstva. Predlog proračuna navaja skupno 357.150 Din stroškov in kritja.

• 15. profesorski kongres je bil včeraj otvorjen. Iz vseh krajev naše države se je zbralo nad 600 delegatov in drugih udeležencev. V počaščenje gostov je mestna občina okrasila trg in mestne ulice z zastavami.

• **Poljaki na Jadranu.** Iz Poznanja prispe 9. julija na naš Jadran večja skupina poljskih turistov. Skupino bo vodil general Teodorski. Poljski turisti ostanejo en dan na Sušaku ter si ogledajo mesto, pristanišče in Trsat, potem pa odpotujejo v Baško, kjer otanejo mesec dni.

• **Gospodarska akcija Narodne odbrane »Svoji k svojim« v Beogradu** je pomotno razposlala vabila za pristop tudi producentom dravske banovine. Oblastni odbor Narodne odbrane v Ljubljani obvešča sporazumno z osrednjim odborom Narodne odbrane v Beogradu, da spadajo producenti dravske banovine izključno pod kompetenco akcije Narodne odbrane »Svoji k svojim« v Ljubljani.

• **Proračun beograjske občine za leto 1934,** iznaša 320,614.759 Din. Glavne dohodke predvideva iz občinskih gospodarskih podjetij in to v okrogli vsoti 180,000.000 Din, dočim bodo davščine s trošarino vred dale 22,000.000 Din.

• **Otvoritev javnega prometa na progi Kosovo polje-Priština.** V ponedeljek 9. julija se odpre javnemu prometu za potnike in blago železniška proga Kosovo polje-Priština. Kosovo polje je novo ime stare postaje Prištine na progi Skoplje-Kosovska Mitrovica, ki je od mesta Prištine oddaljena 6 km. Nova postaja Priština je zgrajena v neposredni bližini mesta na novi progi Priština-Peč, ki se zdaj gradi. Ker je del te proge od Prištine do Kosovega polja popolnoma dograjen, je prometni minister odredil, da se izroči prometu. Dolžina proge od Kosovega polja do Prištine znaša 7.250 km. Potniki, ki potujejo v Prištino, bodo prestopali na postaji Kosovo polje. Postaja Priština je zelo lepo urejena in je z mestom zvezana s široko lepo cesto.

• **Revija za propagando turizma, družbo, sport in kino,** četrta številka »Naša pota«, (za junij) je pravkar izšla. Iz zanimive vsebine omenjamo Slokanov članek »Tam, kjer rase dobro vino«, v katerem nam odkriva še neznano Priekijo, Ravljenov »V dolenjskih Atenah«, ki s prisrčnim humorjem opisuje naše Ribničane, dr. Andrejkov »Poljanska in Selška dolina«, ki vabi letoviščarje v ti dve lepi dolini, Pevalekov »Smuči v podstrešje, v zameno kopalne hlačice«, Valaškov »Tujski promet in narodno gospodarstvo« in Regallyjeve »Naša lepa jugoslovenska zemlja«, »Iz kraja, ki ga je Bog ustvaril sedmi dan« in »Tja kjer se je s križem pobratil polmesec«, v katerih nam avtor na že znan zanimiv način reportira svoje vtise iz krajev ob Sotli in iz Južne Srbije. Omembe vreden je tudi prevod odlomkov iz silno zanimive knjige Vladimira Lebedeva »V deželi vrtnic in krvi.« Poleg pestrih podlistkov ima revija tudi zanimive rubrike »Letošnja kopališka moda«, »Naše knjige in revije«, »Film« in »Kot za pot«, v katerih bodo čitatelji našli marsikaj koristnega in doslej neznanega. Revijo krasi blizu 50 reprodukcij fotografij naših najboljših mojstrov Šviglja, Kunaverja, Kornača, Germa, Škodlarja, dr. Andrejke, Puppisa, Žuna, Valesa in drugih. Revija »Naša pota«, ki jo izdajata Zveza za tujski promet v Ljubljani in mariborska Tujskoprometna zveza in ki jo res spretno ureja g. Vladimir Regally, je izpopolnila občutno vrzel v naši revijalni literaturi in jo vsakemu kar najtopleje priporočamo. Celoletna naročnina ji je le 60 Din, a naroča se v Ljubljani, poštni predal št. 114.

• **Fotograf, ki razstavlja prevrnjene fotografije.** V Čuprija je fotograf Gjoka študiral, kaj naj napravi s fotografijami, ki stranke niso hotele priti ponje in je Gjoka ostal brez zaslužka. Pa je napravil tole: nekatere naročene, a še ne dvignjene in ne plačane fotografije je razstavil v svojih oknih z glavo navzdol, spodaj pa je objavil strmečim ogledovalcem: »Tako dolgo bodo te oftografije visele z glavo navzdol, dokler ne pridete ponje!« Vsa Čuprija je tako preko noči dobila svojo senzacijo. Radovedneži se kar tarejo, saj so med razstavljenimi« ljudje od kmeta do višjega uradnika, zlasti lepo pa je tudi število novoporočencev. Vseh neplačanih slik pa Gjoka kar ni mogel razstaviti, ker jih ima nad dvesto.

• **Obup otroka zaradi ločenih staršev.** V Rataru nedaleč od Zagreba so našli 15 letnega Vladka Bauerja s prestreljeno glavo, ob njem pa samokres. Zapustil je pismo, v katerem pravi, da je obupal, ker oče in mati ne živita več skupaj.

• **Številne žrtve strele.** V vasi Rumski blizu Šabca je strela treščila na polju v kolibo, kjer so se pred nevihto skrili dninarji, zaposleni pri žetvi. Strela je ubila dva, deset pa jih je ranila. Eden izmed lažje ranjenih je bil k sreči tako priseben, da je rešil tovariše iz goreče kolibe, sicer bi bili vsi zgoreli. — Posebno huda nesreča je zadela v vasi Jakešu pri Derventi dve družini, ki sta zaradi udarca strele izgubili tri otroke. Ob nevihti so se otroci igrali v sobi, ko je nenadno treščilo in je strela na mestu ubila 14letno dekletce in istotoliko starega fantka, dočim se drugi fantek, star 15 let, bori s smrtjo.

• **Dva ubeja zaradi brezposelnosti.** V Gajevi ulici v Zagrebu je čevljarski poslovodja Ivan Nenadović zabodel svojega mojstra Ivana Kosmača, starega 36 let. Pokojni Kosmač, ki je rad gledal v kozarec, je bil precej vinjen in se je s poslovodjo cel dan prepiral. Ko je slednjič hotel pognati poslovodjo na cesto, a mu ni maral vrniti kavcije 4000 Din, je Nenadović v srdu potegnil nož in sunil mojstra v prsi. Po uboju se je sam javil na policiji. — Še večjo pozornost je zbudil zločin, ki ga je v Beogradu izvršil čevabčičar Peter Grumbah. Iz maščevalnosti, ker ga je gospodar Svetozar Benčič odpustil iz službe, je pričakal Benčiča na oglu ulice Kralja Petra in Uzun-Mirkove ulice ter mu zasadil nož v hrbet. Potem se je tudi sam javil policiji.

• Obledele obleke barva v različnih barvah in plisira tovarna JOS. REICH.

Iz Ljubljane

u— **Poljski visokošolci obiščejo Ljubljano.** V soboto prispe v Ljubljano z jutranjim brzovlakom ob 5.50 sedemdeset visokošolcev in visokošolk iz Varšave, ki obiščejo za počitnice Jugoslavijo. Potovanje organizira varšavska študentovska liga za mednarodno zbližanje. Ljubljanki tovariši in prijatelji poljskega naroda so vabljeni da se udeleže sprejema na kolodvoru ali pa ob 8. zjutraj počakajo poljske goste pred pošto.

u— **Šahovski brzi turnir za prvenstvo Ljubljane** v juliju bo drevi ob 20. v kavarni »Evropi«.

u— **Telefon v službi brezvestneže.** Nekaj časa se že dogaja, da se igrajo s telefonom razne brezvestne osebe. Ti zlikovci kličejo na pomoč zdravnike, reševalno postajo, gasilce in druge javne ali privatne institucije ter jih zavajajo v zmoto. Številne take puhle šale zbujajo med prizadetimi razumljivo nejevoljo. Zgodilo se je zato že tudi, da je bila pomoč v nujni sili odklonjena, ker je poklicani menil, da gre spet le za »potegavščino«. Številni taki primeri so že prijavljeni policiji, ki je ukrenila potrebno, da pride zlikovcem te vrste na sled. Enega so že prijeli in se mu prav gotovo ne bo dobro godilo, ker so taki pregreški tudi po zakonu kaznovani.

u— **Pogrešan trgovski potnik.** Dne 7. t. m. je izginil od doma 34 letni trgovski potnik Ivan Košir, stanujoč v Ljubljani pri starših. Ker se od tedaj ni nikomur javil, ni izključeno, da se mu je pripetila kaka nesreča.

„Hubertus" domače milo, da lepo belo perilo

u— **Vrtna prireditev društva »Tabor«** bo v nedeljo od 4. popoldne dalje na vrtu restavracije »pri Levu« (Gosposvetska cesta). Spored bo lep in pester. Vstopnina neznatna. Sodelovala bo priznana godba. Pridite, ne bo vam žal!

u— **Požar na podstrešju.** Včeraj okrog 9. je nastal požar na podstrešju hiše št. 6 na Tyrševi cesti, ki je last lekarnarja dr. Piccolija. Vnelo se je leseno tramovje poleg dimnika. Preden se je mogel ogenj prav razviti in zajeti drugo gorljivo tramovje in razne predmete na podstrešju, so požar opazili stanovalci v hiši, ki so nemudno pozvali gasilce. Ti so požar kmalu pogasili in odstranili nadaljnjo nevarnost. Dimniki so v tisti hiši precej slabi, zato je bil to letos že tretji požar na podstrešju.

u— **Z britvijo si je prerezal žile.** V vežo hiše št. 7 v Študentovski ulici je prišel neznan moški srednjih let in si z britvijo prerezal žile na roki tik pod komolcem. Njegovo početje so opazovali nekateri ljudje, ki so hitro pozvali stražnika, da je odpeljal obupanca na reševalno postajo. Tam so mu nudili prvo pomoč, nato pa so ga spravili v bolnišnico. Obupanec je brezposelni mlinarski pomočnik Janez Ž. s Kodeljevega. V obup ga je gnala beda zaradi brezposelnosti.

u— **Ni se jima obneslo.** V mlekarno Anice Kadunčeve na Tržaški cesti sta stopila dva mlada moška, oba čisto ciganske podobe. Prosila sta Kadunčevo da jima izmenja tisočak, čemur je Kadunčeva ustregla. Dala jima je 10 stotakov. Tedaj sta neznanca prosila, naj jima da namesto stotakov rajši nekaj petdesetakov. Izročila sta ji navidezno ves denar in ko jima je Kadunčeva odštela petdesetake, sta jo brž popihala. Lastnica mlekarne je denar preštela, obenem pa ugotovila, da sta jo neznanca osleparila za 200 Din. Takoj je pozvala stražnika, ki je sleparja zasledoval in ju kmalu aretiral nekje na Mirju. Sleparska cigana sta 20letni Božo Šaju in enako stari Stanko Mihajlović. Pri obeh so našli poleg precejšnje gotovine tudi nekaj zlatnine, do katere najbrže tudi nista prišla po pošteni poti.

u— **Podjetna Malka.** Mlada postopaška Malka se je pred dnevi zglasila pri Rozi B. v Novih Jaršah in jo prosila, da bi se smela v njenem stanovanju umiti. Gospodinja ji je dovolila s pogojem, da mora do poldneva končati, ker bo takrat odšla zdoma. Opoldne sta res obe šli od hiše. Pozneje pa se je Malka, ki je pazila, kam spravlja gospodinja ključ, vrnila. Pobrala je Rozi nekaj obleke, gotovine in drugih predmetov ter se odpeljala v Celje. Tam se je potepala dokler jo niso aretirali in je po odgonskem potu poslali v Stari trg pri Cerknici, kjer je doma. Malka pa je v Ljubljani izstopila. Komaj se je pojavila pred postajo, že je pristopila k njej neka prijateljica Roze B. in ugotovila, da nosi njeno obleko. Prišel je stražnik in Malka je zdaj v zaporu.

Hotel „Madeira", Vrboska

(Dalmacija, na otoku Hvaru) 5701

Prekrasno kopališče, popolnoma nov, udoben in moderen hotel, ki leži na sami plaži, obdan z največjim borovim gozdom; najlepša panorama na Jadranu, divno in bistro morje, zrak izredno čist, diši le po borovem gozdu in morju. Za zabavo: pianino, radio, motorni čoln, jadrnice gondole itd. Dnevna parobrodarska zveza s Splitom. Kuhinja prvovrstna in obilna; vina najboljša. Cene pensiona za začetek radi reklame izredno niske. — Zahtevajte takoj prospekte

Samo še danes Harry Piel v svojem senzacijonalnem detektivskem filmu

SLED V SNEGU

Senzacionalna odkritja, divne pokrajinske slike, drzne vožnje in skoki.

ZVOČNI KINO DVOR

Predstave danes ob 4., 7. in 9. uri. Vstopnina 4.50 in 6.50 Din

ZOBOZDRAVNIK

DR. MILAN PERKO

do 23. julija ne ordinira.

u— **»Vi nosite mojo ukradeno obleko!«** Ivanka B. je živela v Ljubljani lahkoživo življenje, zaradi česar so jo po prestani kazni z odgonske postaje poslali v njeno domovinsko občino v Medvode. Pa se ni peljala dalje kakor do Št. Vida. Vrnila se je in se ustavila v Šiški. Korakajoč po neki stranski ulici pa je naenkrat začula za seboj vpitje neke ženske: »He, vi pa nosite meni ukradeno obleko!«. Ivanka je obstala in odgovarjala: »Že mogoče. Ob božiču sem jo kupila za 35 Din od Ludvika«. »Drži! Prav tedaj mi je bila obleka ukradena«. Obe sta šli nato na stražnico, kjer so ugotovili, da je ukradel obleko znani zlikovec Ludvik Kolman, ki zdaj prestaja 18mesečno kazen zaradi raznih tatvin. Za njim je morala zdaj v zapor še Ivanka kar v ukradeni obleki, ker druge nima.

Iz Maribora

a— **Nov stolniški kanonik.** Za stolnega kanonika pri lavantinskem kapitlju je imenovan dr. Ivan Žagar iz Ptuja.

a— **Razpisana tajniška služba.** Občina Pesnica pri Mariboru razpisuje mesto občinskega delovodje, na kar opozarjamo vse brezposelne inteligente, ki naj vložе pri občinski upravi svoje prošnje do 15. julija.

a— **Mariborski teden. Stanovanjski urad** poziva vse hišne lastnike in najemnike, da sporoče število razpoložljivih sob in prenočišč, ki jih lahko oddajo posestnikom prireditev in raznih kongresov. Letos se pričakuje rekordno število obiskovalcev. Prvi kongres se vrši v dneh od 14. do 16. julija in sicer zborujejo sadjarji. Stanovanja prijavite na: Mariborski teden, stanovanjski urad, Aleksandrova 35 (Putnik), Tel. 21-22.

a— **Predavanje o zasužnjeni domovini.** Pod okriljem emigrantskega društva »Nanos« je predaval koncipijent g. dr. Branko Vrčon o najnovejših nasiljih in preganjanjih naše manjšine pod Italijo. Razgalil je številnim poslušalcem vzroke zadnje ostre kampanje fašističnega tiska proti naši duhovščini in tržaškemu škofu Fogarju, ki se je italijanskim oblastem zameril s svojim nagovorom, ki ga je imel letos januarja v goriškem semenišču. Predavatelj je omenil, da glasilo Vatikana ne najde niti besede za obsodbo takega početja, medtem ko na vse pretege vpije o preganjanju katoličanov v Nemčiji. Govornik je bil za svoja izvajanja deležen splošnega odobravanja navzočnih.

a— **Končni izpiti na Legatovem enoletnem trgovskem tečaju v Mariboru** so se vršili od dne 13. do 28. junija pred posebno izpraševalno komisijo. Uspeh: Tri učenke so napravile izpit z odličnim uspehom, in sicer: Böhm Adela, Maribor; Jakhel Marjeta, Maribor; Kramberger Filomena, Sv. Lenart v Slovenskih goricah; šest učenk s prav dobrim uspehom: Dogenik Marija, Ruše; Janžeković Karolina, Studenci pri Mariboru; Kuković Marija, Pobrežje; Sinič Marjeta, Pobrežje; Uran Herta, Maribor; Weiss Ivanka, Rače; sedem učenk (učencev) z dobrim uspehom, in sicer: Grutschreiber Viljem, Sevnica; Konečnik Hermina, Maribor; Kühar Franc Rankovci (Prekmurje); Palouc Inge, Pristavec Alojzija, Seušek Marija in Zagorska Nada, vsi iz Maribora. Z zadostnim uspehom ni napravil izpita nihče in za vse leto tudi ni padel nihče. Dve kandidatki bosta imeli ponavljalni izpit v jeseni. Uspeh se torej lahko označi kot izredno dober, kar potrjuje stari sloves Legatove šole. Novo šolsko leto se začne 9. septembra. Vpisovanje dnevno od 11. do 12. in od 18. do pol 19. ure v Legatovi trgovini, Maribor, Slovenska ulica 7. Šolski programi brezplačno.

a— **Nagrajene naloge podmladkarjev Jadranske straže.** Jadranska straža v Mariboru je tudi za preteklo šolsko leto razpisala več nagrad za najboljše naloge podmladkarjev, in sicer za nižji in višji oddelek. Razen tega je mestna občina poklonila 500 Din za najboljšo nalogo iz višjega oddelka. Posebna komisija, sestoječa iz predsednika Jadranske straže g. dr. Rapotca, novinarja in pisatelja g. Radivoj Reharja in profesorja g. dr. Antona Dolarja je iz nižjega oddelka ocenila naloge in priznala prvo nagrado 100 Din dijaku IV. razreda klasične gimnazije Ladislavu Kovačiču, drugo in tretjo nagrado po 75 Din dijaku IV. razreda klasične gimnazije Malsu Planincu in učenki meščanske šole šolskih sester Mariji Škribejevi, četrto nagrado 50 Din pa učenki meščanske šole šolskih sester Marici Starčičevi. Iz višje skupine je ocenila devet nalog in prisodila prvo nagrado mestne občine 500 Din dijaku V. razreda klasične gimnazije Karlu Vitemu, drugo nagrado 300 Din dijaku 8. razreda klasične gimnazije Ivanu Cestniku, tretjo nagrado 200 Din dijaku 7. razreda klasične gimnazije Vladimirju Sattlerju, četrto nagrado 200 Din dijaku V. razreda klasične gimnazije Silvu Dorniku, peto in šesto nagrado po 150 Din osmošolcu klasične gimnazije Štefanu Šobi in petošolcu realne gimnazije Štefanu Nabergoju, sedmo, osmo in deveto nagrado po 100 Din pa osmošolcu klasične gimnazije Francu Butolnu, sedmošolcu kl. gim. F. Zagradišniku in učenjiškemu petega letnika Stanku Kocipru. Jadranska straža je tudi za bodoče leto razpisala za najboljše naloge iz višje skupine 12 nagrad in iz nižje skupine 10 nagrad v skupnem znesku 2000 Din.

a— **Iz obrtnega registra.** V juniju je bilo izdanih 15 novih, izbrisanih pa je bilo 6 obrtnih pravic. Nove obrtne pravice so dobili: trgovec z vinom Anton Šlik, veledrogerija dravske banovine, trgovec z modnim blagom Franc Bernik, Andrija Pečenko za bančnokomisijske posle, branjevka Marija Vezjakova, čevljar Alojzij Uršič, gostilničarka Frančiška Bračkova, žagarka Terezija Rusova, trgovec s papirjem na debelo Emil Schrautzer, prevozničarka Ušula Belakova, vrvarica Marija Adamičeva, tovarnar Slavko Mikl, preparater Franc Walner, čevljar Jožo Kaluder in šivilja Evgenija Regorškova.

a— **Življenje in umiranje Maribora v juniju.** V juniju se je rodilo v Mariboru 89 otrok (44 dečkov in 45 deklic), umrlo je 52 oseb (29 moških in 23 žensk), pred oltar pa je stopilo 32 parov.

Iz Celja

c— **Mestno narodno šolstvo.** Mestna deška narodna šola je štela letos v 10 razredih (5 prvotnih, 4 vzporednih in manjšinskem oddelku) 270 učencev in 9 učenk, skupaj 279 otrok. Poučevalo je 11 učnih moči. Za prestop v višji razred je bilo sposobnih 241 učencev, t. j. 87%. Po narodnosti je 255 Jugoslovenov, 1 Rus in 23 Nemcev. Od teh je obiskovalo manjšinski razred 12 dečkov in 9 deklic, med njimi 2 inozemca. Manjšinski razred je torej obstojal za 19 upravičencev. Po veroizpovedi je bilo 261 rimokatolikov, 9 pravoslavnih in 9 evangelskih. V gimnazijo pojde s prihodnjim šolskim letom 31, v meščansko šolo pa 19 učencev. Dekliška šola je štela ob koncu šolskega leta v 10 razredih (6 prvotnih in 4 paralelkah) 279 učenk. Poučevalo je 12 učnih moči. Za prestop v višji razred je sposobnih 259 učenk t. j. 92%. Izmed nesposobnih učenk je 5 neredovanih. Po narodnosti je bilo 269 Slovenk, 3 Srbkinje, 1 Čehoslovakinja in 6 Nemk. Po veroizpovedi je bilo 271 rimokatolikinj, 3 pravoslavne, 4 evangeljske in 1 izraelitske. V srednjo šolo pojde s prihodnjim šolskim letom 15, v meščansko šolo 22 učenk. Zdravstveno stanje učencev in učenk na obeh šolah je bilo vse leto povoljno.

c— **Še dve tatvini koles.** V zadnjih dneh se spet množijo tatvine koles v Celju in okolici. V torek okrog 20. je nekdo ukradel g. Fricu Sredovniku, izdelovalcu cementnih predmetov v Gaberju, izpred nekega vinotoča na Kralja Petra cesti 1000 Din vredno črno pleskano moško kolo znamke »Styria« tov. štev. 653.552, evid. štev. 2—11.800—3. V sredo okrog 23. pa je neznan storilec izmaknil železniškemu uradniku g. Antonu Repniku iz Celja iz neke gostilniške veže v Gaberju 800 Din vredno, črno pleskano moško kolo brez znamke in tovarniške številke, opremljeno z evidenčno številko 2—15.473—5.

c— **Dvodnevno racijo v mestu in okolici** je izvršila policija v torek in sredo. Aretiranih je bilo okrog 40 postopačev, ki so bili delno odpremljeni v domovinsko občino, delno pa zaradi potepuštva izročeni okrajnemu sodišču.

c— **Kino Union.** Danes ob 16.15 in 20.30 zvočni film »Prevara« in zvočna predigra.

Pri ishijasu sledi na kozarec naravne »Franz Josefove« grenčice, popite zjutraj na tešče, brez muke izdatno iztrebljenje črevesa, kar povzroči ugoden občutek olajšanja.

---

umetnosti trdno zapisano ime. Mož, ki mu ne vemo natanko niti rojstnega leta (po vsej verjetnosti se je rodil l. 1525. v vasi Breughel ob reki Dommlu), je zrasel iz revnih razmer in se je izoblikoval v umetnika nenavadno osebne note, ki živo kontrastira s tedanjo iz Italije prenešeno umetnostno modo, se renesanso. Brueghel je ostal vse življenje korenito kmečki človek, intimno zraščen s flamsko zemljo, ki je dobila v njem slikarja svojih veselih in žalostnih časov, proščenj in procesij, pogrebov in gostij, svojih krčem in patricijskih hiš, beračev, godcev in potepuhov, svojih polj in gozdov, vasi in rek.

Skopo ohranjeno življenjepisno gradivo o tem mojstru dobe, ko so Španci strahovali Flandrijo in so počastno gorele inkvizicijske grmade s krivoverci, je Felix Timmermans obdelal s pesniško vidovitostjo. Zlil ga je v roman, ki je toliko življenjepis umetnika, kolikor je epično razgibana in z lirično barvitostjo rahločutno prevlečena, ponekod oljnato krepka, brabantskemu slogu zvesta slika tedanje dobe.

Timmermansov »Peter Brueghel« ni »vie romancée«, kakor jih je producirala povojna doba z nekako čudovito lahkoto, ki je že mejila na lahkomiselnost. Pisatelj dokaj srečno združuje z zgodovinskim ogrodjem veliko množico literarnih drobnorisb, študije karakterjev, lirične opise prirode, ki so mu posebno pri srcu; življenjeko pot svojega junaka slika sicer z zgodovinskim gradivom, vendar pa tako, da stoji Brueghel pred nami v vsej svoji polnoti, ki jo je lahko zadel samo resnično stvarjajoči umetnik v svojem edinstvenem doživetju človeka in dobe.« »Peter Brueghel« ni samo knjiga o umetniku in njegovi dobi, marveč je v marsičem tudi izpoved samega avtorja, pesem o ljubljeni flandrski deželi, zapeta iz današnjega srca in od sodobnega človeka, počastitev z grudo zraščenega in domači zemlji do zadnjega diha zvestega človeka, prav za prav človeškega tipa, ki je neumrljiv. Med Brueghelovimi slikami, ki jih je nekoliko reproduciranih v tej knjigi, in Timmermansovim pripovedovanjem obstoji neka sovisnost, ki preko prepada stoletij združuje dva duševno si sorodna umetnika flandrske dežele.

Ni rečeno, da ne bi mogli otipati kakšnega šibkega mesta te knjige. Toda umetniški vzgon, ki je z njim Timmermans oblikoval svoj ep flandrske starine, duhteč po nekdanjih dneh kakor stara žlahtnina v sodu, nas že na prvih straneh potegne za seboj. In potlej poslušamo utrip »najlepšega srca Flandrije« prav do zadnje strani.

Prevod je založnica izpopolnila z umetnostno - zgodovinskim uvodom Franceta Steleta. —o.

Cankarjeva premiera v Brnu. Kakor smo že zabeležili, je bila dne 30. junija v brnskem gledališču premiera Cankarjeve farse »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«. S to predstavo se je obenem zaključila sezona in bi nas le zanimalo, čemu so pomaknili Cankarja prav na konec? Premiera je imela pri občinstvu znaten uspeh. Igro je zrežiral dr. Branko Gavella. Prevajalec »Pohujšanja« dr. Rajmund Habřina je imel pred premiero govor o Cankarjevem pomenu v slovenski literaturi, o njegovi po Nietzscheju inspirirani življenjski filozofiji, o njegovem hrepenenju po novi, zdravi lepoti, novem, boljšem in resničnejšem človeku. »Lidove Noviny« so priobčile o »Pohujšanju« daljšo oceno svojega kritika dr. Čestimira Jeřábka. Kritik sodi, da Cankarjeva farsa ni prepričala o tistih velikih in tako rekoč usodnih smotrih Cankarjeve dramatike, ki je o njih govoril prevajalec. »Navdušeni in gibčni prevajalec je povzdignil pomen Cankarjeve ironične komedije znatno višje nego zasluži. Ne po motivu, ne po obdelavi (izvzemši nekatera posamezna mesta) ni mogla ta igra prepričati, da bi stremela po tistih smotrih, ki se jih je dotaknil Habřina.« Nato kritik razčlenja Cankarjevo igro in kže njeno silno neenotnost, ki ne izpričuje avtorjeve konstrukterske gotovosti. Igranje v splošnem hvali in posebno poudarja kreacijo Ant. Klimeša, ki je igral demona. »Barviti monolog opeharjenega hudiča v zadnjem dejanju sodi med najboljše, kar smo letos videli na brnskem odru.« O režiji: »Gavellova režija in inscenacija Skrušnega sta pričevali bolj o operni kakor o drameki usmerjenosti, kar ni koristilo zanimivi, dasi v celoti preprosti in prozorni Cankarjevi igri.« Tako kritik dr. Jeřábek. Zasluga za to, da je Cankar vendarle prišel na češki oder v Brnu, ne gre samo gledališki upravi, ki je očitno naklonjena jugoslovanski produkciji, marveč tudi in predvsem vnetemu častilcu in proučevalcu Cankarja dr. Rajmundu Habřini, ki je »Pohujšanje« ponovno prevel in si močno prizadeval, da bi bila v brnskem gledališču zastopana tudi slovenska drama. Kritika »Lid. Novin« je stroga, kakor ima njih kulturna rubrika sploh visok nivo, vendar ni neugodna za slovensko dramatiko in za Cankarja. Prihaja pač do sklepov, ki tudi v naši kritiik niso neznani.

Praška gledališča in jugoslovanski repertoar. Znani jugoslovanski dramatik Milan Begović, čigar dramatska dela so vpeljana tudi na češke odre, je izjavil v razgovoru z dopisnikom revije »Salon« med drugim to-le: »Ne vem, ali imajo praška gledališča kakšen predsodek glede jugoslovanske dramatike, ali ne. Toda če bi ga ne bila imela, tedaj je težko razumeti, zakaj ni bilo doslej uprizorjeno v Pragi nobeno delo Miroslava Krleže, odličnega dramatika in najpomembnejšega današnjega pisatelja Jugoslavije?! Vedno me prijema jeza, kadar berem na repertoarju velikih praških gledališč imena brezpomembnih avtorjev evropske dramatiske produkcije in vidim, da so Jugoslavijo prezrli. Samo ob našem narodnem prazniku potegnejo to ali ono na dan, zaradi dolžnosti in iz brataske kurtoazije, kar pa že boli diši po kulturnem bagatelizranju.« »Venkov« navaja Begovićevo izjavo s komentarjem, ki v njem pravi med drugim: »Milan Begović ima prav v tem, da se pri nas neprestano govori o slovanskem kulturnem zbližanju, v resnici pa ostaja vse pri besedah in do dejanj sploh ne pride. Naša gledališča so tipičen primer. V teoriji vedno poudarjajo važnost slovanskega repertoarja na naših odrih, toda praktično se samo kdaj pa kdaj kaj uresniči. Naš odnos do slovanskega repertoarja in posebej še jugoslovanskega, je tipično vljudnosten. Zato so Begovićeve besede, s katerimi se pritožuje zastran takega stanja, popolnoma upravičene. Jugoslovanska dramatika se celo s svojimi povprečnimi kvalitetami lahko meri s tipom francoskega importa, v nji so pa tudi kakovostna dela, ki presegajo tujo, od drugod importirano povprečnost, vendar pa za sedaj še niso bila sprejeta v naš repertoar. Četudi bi ne hoteli gojiti v repertoarju slovanske tendence in ako bi se postavili, kakor je to edino pravilno, samo na stališče kvalitete in ne porekla, bi lahko še vedno zahtevali s polno pravico, da bi naša gledališča upoštevala kvalitetno jugoslovansko produkcijo... Gotovo je, da današnja zapadnoevropska usmerjenost povzroča nevarno enostranost, posebno enostransko pa goji okus, čuvstvovanje in mišljenje občinstva. Prav bi bilo, ako bi naša gledališča poslušala Begovićeve pritožbe sedaj, ko se pripravlja repertoar za prihodnjo sezono. Mi samo konstatiramo, da se Begović upravičeno pritožuje,« sklepa »Trudnik« »Venkova«. — Komentar praškega lista nam daje prijetno

GOSPODARSTVO

Zasebno zavarovanje in zakonodaja

Malo slišimo v javnosti o zavarovanju, ki ga izvajajo privatne zavarovalnice. Več zanimanja kažemo za socialno ali javnopravno zavarovanje. Tudi časopisi, celo strokovno-gospodarski, malo pišejo o problemih privatnega zavarovanja. To pomanjkanje zanimanja gotovo ni v redu.

Preglednih podatkov o stanju in poslih zavarovalnic na ozemlju naše države nimamo. Nikjer se tozadevni podatki ne objavljajo ali pa se objavljajo v nepopolni obliki. Letna poročila zavarovalnic so deloma zelo lapidarna, brez pregleda in brez vsakih pojasnil in razlag, deloma pa se zavarovalnice niti ne potrudijo, da bi letne računske zaključke objavljale v državnem jeziku ali da bi podale sliko o stanju njih zavarovalnih poslov na našem državnem ozemlju. Inozemske zavarovalnice na ta način prezirajo našo državno suverenitoto in osnovne pravice našega naroda. Banske uprave nimajo niti malo pregleda o stanju zavarovalnih poslov na svojem ozemlju, kar bi bilo za gospodarsko in socialno politiko banovin nedvomno zelo važno.

Na ta način je zelo težko, deloma sploh nemogoče, da bi si o privatnem zavarovanju v državi ustvarili pravo sliko, ki bi bila za našo nacionalno in gospodarsko politiko, zlasti za politiko nacionalno-gospodarskega uveljavljanja nujno potrebna. Zavarovanje vrši važne gospodarske in socialne funkcije, zlasti v obliki življenjskega zavarovanja malega človeka. Zavarovalnice zbirajo pri sebi velike kapitale, ki so last naroda, iz katerega so izšli. Važni socialni in gospodarski razlogi zahtevajo nacionalizacijo zavarovanja. Samo dve zavarovalnici s sedežem v Ljubljani izkazujeta na pr. za leto 1932 v življenjskem zavarovanju zavarovano vsoto 340,109.593 Din z letno premijo 14,773.114 Din in z letnimi izplačili iz naslova zavarovanj za smrt in doživetje 6,598.768 Din. Ker v dravski banovini posluje okoli 15 zavarovalnic, moremo zavarovano vsoto ceniti na eno milijardo dinarjev, kar je za naše razmere uvaževanja vredna vsota, ki zasluži vsestransko zaščito državne zakonodaje in uprave.

Večino zavarovalnih poslov vršijo pri nas inozemske zavarovalnice ali zavarovalnice, v katerih odloča tuj vpliv in kapital. Izrazito domačih zavarovalnic imamo glede na naš gospodarski razvoj in lastno državnost prav malo. Problem privatnih zavarovalnic je torej za nas tudi s stališča nacionalne gospodarske osamosvojitve važen in resen. Borba proti škodljivim vplivom tujega kapitala ni nikjer tako utemeljena in potrebna, kakor ravno v zavarovanju, ki razteza svoje delovanje široko med ljudske vrste ter se dotika življenjskih interesov velikega števila malih eksistenc. Mi vemo, da je našim domačim zavarovalnicam dostop v inozemstvo zaprt; v inozemstvu torej ne uživamo praktične recipročitete na polju zavarovanja. Znano je, da je morala naša narodna zavarovalnica »Croatia« čez noč zapreti svoja poslovne prostore na Reki in ukiniti poslovanje v slovenskih in hrvatskih delih Italije. Tako obsodbo razmer čitamo v jubilejnem letnem poročilu te zavarovalnice.

Države, ki pojmujejo narodno-gospodarsko važnost zavarovalnic in ki poznajo socialne potrebe zavarovancev, posvečajo problemu svojo pozornost z ustvarjanjem potrebnih zakonov. Taki zakoni urejajo državno nadzorstvo nad zavarovalnicami, ki naj vpliva na gospodarsko politiko zavarovalnic v smeri zaščite nacionalnih potreb države in zavarovancev. Jugoslavija nima enotne zavarovalne zakonodaje. Par drobcev je raztresenih v pokrajinskih obč. držav. zakonih ali v trgovskih zakonih. Malo resnejši zakon je zavarovalni regulativ za pokrajine bivše Avstrije, ki je pa tudi že prekoračil svoje 40. leto starosti. Na ta način je privatno zavarovanje v naši državi pravno urejeno. Vsa pravna stran vsebine pogodb je prepuščena zavarovalnim pogojem posameznih zavarovalnic. Tudi vsebina zavarovalnih pogojev ni enotna in gre pogosto mimo koristi zavarovancev. Po podatkih ing. F. Hausnerja v knjigi »Zaščita zavarovancev v evropski zakonodaji« je Jugoslavija ena redkih držav, ki še nima urejene tozadevne zakonodaje. Vse države okoli nas so že pred leti to važno stran gospodarskega življenja uredile. Zakon o zavarovalni pogodbi in o državnem nadzorstvu nad zavarovalnicami bi bil važnejši od zakona o bankah. Naše gospodarsko in socialno življenje je od prevrata do danes doseglo tako stopnjo razvoja, da je zavarovalna zakonodaja postala neodložljiva državna potreba, zlasti še, ker večino zavarovalnih poslov izvršujejo inozemske zavarovalnice, katerim naši gospodarski in narodni interesi gotovo niso posebno pri srcu. Z zakonom je zaščititi premijske rezerve, da pod vsakim pogojem ostanejo varovane zavarovancem, ki morajo imeti na premoženju zavarovalnic zakonite prednostne pravice. Zakon mora utrditi one točke zavarovalne pogodbe, ki ne morejo biti spremenjene tudi ne z voljo strank.

V zadnjem času se v vseh državah pojavljajo glasovi o podržavljanju zasebnega zavarovanja. V kolikor te zahteve še ne dobe realne vsebine, pa si države pridržujejo vedno večji in odločilnejši vpliv na gospodarstvo zavarovalnic, zlasti na njih investicijsko politiko. Nova Nemčija postavlja zahtevo, da morajo zavarovalnice kar najodločnejše sodelovati pri gospodarski obnovi države in da mora biti gospodarstvo zavarovalnic splošno koristno. Tudi v ČSR so dolžnosti zavarovalnic usmerjene v splošne državne in narodne potrebe. Tako morajo n. pr. zavarovalnice tudi krepko sodelovati pri vzdrževanju likvidnosti denarnih zavodov in pri izvajanju javnih del.

Naše zavarovalnice so kartelirane, odnosno so medsebojno povezane s tkzv. tarifnim sporazumom, ki ima namen, da brani tarifo zavarovanja. Dvomim, da bi bil tak sporazum v korist gospodarstvu in potrebam zavarovanja. Škodljivost sporazuma priznava delno sam Savez zavarovalnic, ko v svojem letnem poročilu za l. 1932 pravi, »da pretirane zahteve po znižanju tarife ne prihajajo samo od zavarovancev, temveč tudi od zavarovalnih družb«. Če so zahteve teh družb iz stališča varnosti zavarovancev neutemeljene, potem mora Savez pritisniti na nadzorstveno oblast, da nih poslovanje takoj ukine odnosno, da nad njimi izvrši strogo zavarovalno-matematično revizijo; če pa so zahteve teh družb utemeljene in v računih fundirane, potem mora nadzorstvena oblast njih stremljenja z vsemi sredstvi podpirati, zlasti tudi z prepovedjo sporazuma, ki drži tarife nepravičeno visoko. Savez pravi, da je med zavarovalnice zašla »divja konkurenca«, tako se je že podtarifiranje razpaslo. Savez vidi v tem dejstvu veliko nevarnost za zavarovance. Tudi tu leži razlog, zakaj je zakon o zavarovanju potreben. Vprašanje tarife ni samo stvar zavarovalnic, temveč vsega našega narodnega gospodarstva. Divja konkurenca med zavarovalnicami pomeni, ali da je v našem zavarovalnem gospodarstvu nekaj gnilega ali pa pomeni, da je ta konkurenca zdrav boj za znižanje tarife. Eno ali drugo. Na oboje pa mora bit. državna oblast pozorna.

S temi vrsticami sem hotel vzbuditi malo več zanimanja za problem našega privatnega zavarovanja. Tudi bo koristno, ako bomo na te vrstice malo več zaznali o gospodarski in investicijski politiki zavarovalnic v okviru našega narodnega življenja.

Dr. Joža Bohinjec.

Radost na zraku in solncu
vam daje **NIVEA**

Pred sončenjem morate svoje telo drgniti z Nivea kremo ali Nivea oljem. S tem zmanjšate nevarnost sončarice a dobite obenem prekrasno bronasto barvo kože.

NIVEA *na zraku in solncu!*

Gospodarske vesti

= **Stanje hmeljskih nasadov v Savinjski dolini.** Hmeljarsko društvo za Slovenijo poroča 5. t. m. Že teden dni imamo ugodno vreme, ki pospešuje razvoj nasadov. Nekaj pozno obrezanih nasadov kaže celo neko izboljšanje, ki pa vobče ne bo vplivalo na že objavljeno cenitev bodoče letine. Stanje je ostalo po večini neizpremenjeno in bo letina le pičla. Zaradi predčasnega razvoja hmeljske rastline so nekateri hmeljarji že pričeli s spodbiranjem, ki se bo zavleklo do glavnega obiranja meseca avgusta. Glede na bodočo malo letino zahtevajo lastniki lanskih ostankov zvišane cene, zaradi česar ne pride do kupčijskih zaključkov.

= **Letina v Bački.** Žetev pšenice je v Bački skoro končana. Pridelek je precej večji kakor se je pričakovalo glede na strašno sušo v aprilu in maju. Vreme v juniju je bilo za razvoj pšenice zelo ugodno. Slame bo sicer malo, zato pa je kakovost pšenice izvrstna in boljša nego lani. Povprečni donos na katastrsko oralo se računa na 10 do 12 metrskih stotov.

= **Dvojni tir Zagreb-Skoplje.** Novi dvojni tir na progi od Beograda do Niša je po večini že dovršen in izročen prometu. Ko bodo dela docela končana bodo pričeli z gradnjo drugega tira od Niša do Skoplja. Kakor smo že nedavno poročali bodo pričeli graditi tudi drugi tir od Novske do Zagreba, tako da bo v doglednem času dvotirna vsa proga od Zagreba do Skoplja. — Priprave za gradnjo zadnjega dela jadranske proge od Kosovske Mitrovice do Kotora se pridno nadaljujejo. Na terenu se mudijo že dalj časa strokovnjaki in eksperti, ki imajo nalogo, da definitivno določijo končno traso ,ki bo najbolj praktična in najcenejša. Komisija bo traso nove proge definitivno izdelala in s proračuni predložila ministrstvu v odobritev. Kakor je podoba bodo izbrali ono traso, ki bo vodila na morje preko Vir Pazara.

= **Nazadovanje brezposelnosti v Češkoslovaški.** Devalvacija češkoslovaške krone je pokazala ugoden vpliv na razvoj zaposlenosti v Češkoslovaški, čeprav prihaja izboljšanje bolj polagoma. Ob koncu julija je bilo v Češkoslovaški 586.700 brezposelnih delavcev nasproti 675.900 ob istem času lanskega leta, tako da je število brezposelnih delavcev letos za 89.200 manjše nego je bilo lani. Od začetka letošnjega leta do konca junija se je število brezposelnih skrčilo za 252.250, dočim je lani v istem razdobju nazadovalo le za 196.840.

= **Žitni monopol v Češkoslovaški.** Kakor poročajo iz Prage, je ministrski svet odobril uredbo o žitnem monopolu, ki bo sedaj objavljena. To uredbo bo vlada izdala na podlagi pooblastitvenega zakona. Monopol obsega vse vrste žita, koruzo in krmila (otrobe, rezance sladkorne pese, oljnate pogače), dočim zaenkrat ne obsega mlevskih proizvodov. Uredba pa določa, da lahko vlada naknadno raztegne monopol tudi na mlevske proizvode.

= **Podaljšan trgovinski sporazum z Rumunijo.** Trgovinski sporazum med kraljevino Rumunijo in kraljevino Jugoslavijo je vnovič podaljšan za 6 mesecev, to je od 1. julija do konca t. l.

= **Velesejem v Lvovu.** Zavod za pospeševanje zunanje trgovine obvešča vse zainteresirane, da se bo od 1. do 16. septembra t. l. vršil 14. vzhodni velesejem v Lvovu. Spričo zanimanja, ki vlada za ta velesejem, pričakuje vlada, da se ga bo udeležilo mnogo naših gospodarstvenikov. Za razstavo na sejmu pridejo v poštev: sveže sadje (grozdje, smokve, slive, jabolka, hruške, dinje, lubenice itd.), suho sadje, vino in druge alkoholne pijače, usnje itd. Med predmeti, za katere bi se mogli zanimati jugoslovenski kupci, velja omeniti kemične izdelke, farmacevtske, tekstilne in železne, elektrotehniške izdelke, gumo, nafto, steklarske, porcelanske in podobne izdelke.

= **Velikobečkerečka tvornica sladkorja a. d.** je objavila svojo bilanco za preteklo poslovno leto, ki izkazuje 11.3 milijona Din čistega dobička. Nasproti prejšnjim letom se je čisti dobiček te družbe sicer zmanjšal (leta 1932. je znašal 14.2, leta 1931. pa 18.2 milijona Din) vendar pa je tudi lanski dobiček v višini 11.3 milijona Din razmeroma velik, če upoštevamo, da znaša delniška glavnica družbe 36 milijonov Din. Kosmati dobiček družbe je bil lani celo večji nego predlanskim saj je znašal 34.3 milijona Din nasproti 29.1 milijona Din v letu 1932. Zmanjšanje čistega dobička je nastalo predvsem zaradi tega, ker je družba poleg davkov v višini 9 milijonov Din stavila še 6 milijonov v davčno rezervo in je vrhu tega odpisala 3.4 milijona Din.

= **Dobave.** Gradbeni oddelek direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. t. m. ponudbe glede dobave vijakov. Režijska komisija Celje sprejema do 10. t. m. ponudbe glede dobave 2000 kg bencina, 200 kg avtomobilskega olja, 100 kg konsistentne masti, 50 kg karbida, 2 kg solne kisline in sredstva za krpanje gume. Komanda pomorskega zrakoplovstva v Divuljah sprejema do 15. t. m. ponudbe glede dobave rabljenega avtobusa. — Direkcija državnih železnic Subotica sprejema do 16. t. m. ponudbe glede dobave jekla, pločevine, železa, cinkove barve, gume, ščetk, brusnih plošč itd. — Direkcija državnega rudnika Vrdnik sprejema do 19. t. m. ponudbe glede dobave raznega vrvarskega materijala. Direkcija državnega rudnika Ljubija sprejema do 23. t. m. ponudbe glede dobave 1500 kg tračnikov in 300 kg vijakov z maticami. Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 23. t. m. ponudbe glede dobave konjske opreme. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bosta vršili naslednji ofertni licitaciji: 3. avgusta glede dobave 300 kubičnih metrov desk, 8. avgusta pa glede dobave 4300 kg gumiarabike.

Borze

5. julija

Na ljubljanski borzi je bila danes deviza Newyork nadalje slaba, dočim se oficielni tečaji ostalih deviz niso bistveno spremenili. V privatnem kliringu notira avstrijski šiling nespremenjeno 9.15—9.25 (v Zagrebu promet po 9.1150, v Beogradu tečaj 9.01—9.11). Angleški funti so se v privatnem kliringu v Zagrebu trgovali po 252.25, grški boni po 30.62, španske pezete pa po 6.35.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je vojna škoda dvignila na 309 denar brez zaključka (v Beogradu promet po 308.50 in 306.75). Zaključek je bil zabeležen v 7% investicijskem posojilu po 71 in v delnicah PAB po 215.

Devize.

Ljubljana. Amsterdam 2310.40 — 2321.76, Berlin 1300.14 — 1310.94, Bruselj 795.52—799.16, Curih 1108.35 — 1113.85, London 171.80 — 173.40, Newyork 3376.33—3404.59, Pariz 224.49—225.61, Praga 141.23—142.09, Trst 291.68 — 294.08 (premija 28.5 odst.). Avstrijski šiling v privatnem kliringu 9.15—9.25.

Zagreb. Amsterdam 2310.40 — 2321.76, Berlin 1300.14 — 1310.94, Bruselj 795.52 — 799.46, London 171.80 — 173.40, Milan 291.68 — 294.08, Newyork kabel 3398.33 — 3426.59, Newyork ček 3376.33 — 3404.59, Pariz 224.49 — 225.61, Praga 141.23 — 142.09 Curih 1108.35 — 1113.85.

Curih. Pariz 20.2625, London 15.54, Newyork 307.25, Bruselj 71.80, Milan 26.36, Madrid 41.95, Amsterdam 208.45, Berlin 117.25, Dunaj 57.25, Stockholm 80.10, Oslo 78.10, Kobenhagen 69.45, Praga 12.75, Varšava 58.10, Bukarešta 3.05.

Dunaj. (Tečaji v priv. kliringu.) Beograd 10.87, London 27.30, Milan 46.17, Newyork 537.06, Pariz 35.57, Praga 21.76, Curih 175.20, 100 S v zlatu 128 S pap.

Efekti.

Ljubljana. Vojna škoda 303 — 305, 7 odstotno invest. 71 — 71.50, 8 odst. Blair 61 — 61.25, 7 odst. Blair 55 — 56, 7 odst. Drž. hip. banka 67 — 68, 4 odst. agrarne 37 — 37.50, 6 odst. begluške 54 — 54.25.

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 309 den., za julij, avgust 307 den., za sept. 308 — 308.50, za dec. 308 den., 7 odst. investicijsko 71 — 71.50, 7 odst. Blair 56 — 56.50, 8 odst. Blair 61.50 den., 6 odst. begluške 54 — 55; delnice: PAB 214 — 214.50, Šećerana Osijek 150 bl., Trbovlje 85 — 90.

Beograd. Vojna škoda 308.50, 306.75 zaključek, za sept. 310 zaklj., 7 odst. invest. 71 — 71.50, 4 odst. agrarne 37.50 zaklj., 6 odst. begluške 54.60, 54.25 zaklj., 8 odst. Blair 62 den., 7 odst. Blair 55.70, 55.50 zaključek, Narodna banka 4100 blago, PAB 214.50 zaklj.

Dunaj. Dunav-Sava-Jadran 10, Državne železnice 12.80, Trboveljska 10, Alpine-Montan. 9.02, Šećerana 14.75.

Blagovna tržišča

ŽITO.

+ **Chicago,** 5. julija. Začetni tečaji: **Pšenica:** za julij 88.50, za sept. 89.25; **koruza** za julij 57.625, sept. 59.5050, za dec. 60.375.

+ **Winnipeg,** 5. julija. Začetni tečaji **Pšenica:** za julij 76.50, za avg. 78.375, za okt. 79.50.

+ **Ljubljanska borza** (5. t. m.) Tendenca za žito nespremenjena. Nudijo se (vse za slovensko postajo, plačljivo v 30 dneh): **pšenica (po mlevski tarifi):** baška 79-80 kg po 162.50—165, baška, 80 kg po 165—167.50; **koruza (po navadni tarifi):** popolnoma suha s kakovostno garancijo za julij 147.50—150; **moka:** baška »0« po 230 — 265, banatska po 265 — 270.

+ **Novosadska blagovna borza** (5. t. m.) Tendenca nespremenjena. Promet je bil slab. **Pšenica:** baška, okolica Novi Sad, srednjebaška, gornjebaška, 78 kg, stara 112.50 do 115, nova 110 — 112.50; baška, okolica Sombor, 76 kg, stara 109 — 111, nova 107.50 — 110; baška potiska, 77 kg, stara 116 — 118, nova 115 — 117.50; baška ladja Tisa, 78 kg, stara 124 — 126, nova 119 do 121; srednjebanatska, 77 kg, stara 110—112, nova 108 — 110; gornjebanatska, 76 kg, stara 107 — 109. — **Ječmen:** baški, sremski, novi, 65/66 kg 84 — 96. — **Koruza:** baška 100 — 102; okolica Sombor 101 — 103; banatska 98 — 100; ladja Sava, Begej 105 do 107; ladja Tisa, Dunav 106 do 108. — **Moka:** baška, banatska »0« in »00« 185 — 205 (sremska, slavonska 185 — 195); »2« 165 — 185 (165 — 175); »5« 145 — 165 (145 — 155); »6« 125 — 145) (125 — 135); »7« 105 — 110 (105 — 110); »8« 107.50 do 112.50 (107.50 — 112.50). — **Otrobi:** baški, sremski 87.50 — 90; banatski 85 — 87.50.

+ **Budimpeštanska terminska borza** (5. t. m.) Tendenca slaba, promet živahen. **Pšenica:** za okt. 15.160—15.60—15.62 za marc 16.63—16.65; koruza: za julij 10.45—10.48, za avgust 10.40—1042.

Zahvala.

Prijetno iznenaden po toliki pozornosti javnosti in po mnogih čestitkah prijateljev in znancev, ki sem jih bil deležen ob priliki svoje 70letnice, se ginjen iskreno zahvaljujem vsem in vsakomur.

Priznanje javnosti, ki sem ga bil ob tej priliki deležen, kakor tudi moje podjetje, me navdaja z lepimi nadami za bodočnost.

Priporoča se

TEODOR KORN, Ljubljana.

Marko Komar:

Kupec

Hudo je gledal kakor medved, ko mu je žena omenila, da bo moral prodati vino, ker tako ne gre več. Klobuk že nosi dve leti, kostuma sploh nima, čevlje pa razhojene, da si niti med ljudi ne upa. Tako je tožila in venomer je vzdihovala:

»Oh, zakaj nisem vzela bogatega Tomaža, pri njem bi imela nebesa!«

Jezno je zagodel Matija, češ, da mu je to že stokrat povedala in da lahko kar takoj gre k tistemu mesarju zavaljenemu. Vina že ne bo prodal, kaj takega se še ni slišalo, da bi pošten človek, ki ni žid in ne kramar, prodajal zlato vinsko kapljico. Kar ga ne bo izpil sam, ga bodo dobri ljudje, saj ima v načrtu, da povabi drugi teden nekaj vinskih bratov.

Čez tri dni pa se je premislil. Upniki so hodili v hišo, in vsak je hotel imeti svoj denar. Zato je zaklel:

»Pa naj gre vino, ako že vse hudič jemlje! A zastonj ga ne bom dajal, presneto mi ga bo plačal, kdor ga bo hotel piti!«

In kakor nalašč je čez tri dni potrkal na vrata neznan možak; bil je srednje velik, rdečega obraza s širokimi brki in je povedal, da je tam pri tisti hiši, kjer raste na dvorišču velika izabela, zvedel, da je tu dobro vino naprodaj, pa je prišel pobarat. Klobuk z zelenim trakom je pustil na glavi in zavijal je po prekmursko. Bahato se je razkoračil, potisnil roke v hlačna žepa, da se mu je zasvetila debela veriga na napetem trebuhu. Pravil je, da ima že dvesto let staro gostilno, vsak mesec gredo najmanj trije polovnjaki, včasih pet, kadar je semenj.

»Seveda imamo vino,« je hitela žena, »prav dobro vino, in vse prodamo. Saj smo že imeli kupca jeseni, a smo raje počakali, da se vino očisti. Sedite, ali ste že južinali?«

Kupec je odgovoril, da ima rad solato z jajci in da pojde v restavracijo na kosilo. Ali ker se je žena bala, da bi utegnil kdo drugi prestreči bogatega kupca, mu je sama ponudila obed.

»Kaj bi hodili drugam, bom že jaz napravila malenkost, takoj bo gotovo! In potem vas bo on peljal v gorice, da pokusita, gotovo vam bo vino ugajalo, nikjer nimajo tako sladkega.«

Matija je sicer gledal postrani nevabljenega gosta, a ker je sprevidel, da ni drugače, se je udal.

»Ti kar pojdi ž njim, saj je videti zanesljiv človek, ki bo takoj plačal. Poglej, kakšna sem, same cunje so me,« je žena šepnila, ko se je mož še zmiraj obotavljal. Vzel je palico v roke.

»Pa pojdiva, gospod Prekmurec. Vreme bi bilo sicer lahko lepše, pa saj sva kmalu v goricah.«

Šla sta med hišami in vrtovi, izogibala se blatu, ki se je razlezlo po ulicah, in bila kmalu zunaj vasi.

»Od kod ste že doma?« je vprašal Matija kupca, ki je nekam tuje in nezaupno korakal za njim. Zdel se mu je slabe volje, in je pripisoval to grdi in blatni poti, ki je šla navkreber med razdrtim bregom in trnjem.

Od Murske Sobote sem, iz Brezovice. O, pri meni se dosti izpije, vsak dan nastavim kak sod, tudi mesnica mi gre dobro, hvala Bogu! Pa žena mi pomaga, otroci so, seveda skrbi, pa zaslužek je dober!«

Kupec je govoril naglo, kot bi imel naučeno, in je pogrezal palico v rjavo ilovico. Pravil je o svojih domačih razmerah, da ima dva hlapca, da bo dal hčerko v šolo, da imajo njegovi gostje radi močno vino.

»Ne bo slabo,« si je mislil Matija, ki ni dosti poslušal zgovornega tujca, »denarja ima precej in bo lahko takoj plačal. Bog ve, da bi drugače ne prodajal! Videti je pošten človek, menda ni kak kolofoktar. Sicer pravijo, da ima Prekmurec kruh v torbi in pamet v glavi, kadar gre kupit kravo. Gledati moram, da me ne ukani, brez denarja ne dam ničesar. Pri vinu je taka navada, porečem.«

»Človek mora imeti denar, ako gre vino kupovat,« je nenadoma spregovoril kupec, kot da je slišal Matijeve misli. »To so stroški za gostilno, seveda nekaj se zasluži, pa ne več tako kot med vojno.«

»Ali ste že dosti vina pokupili v teh krajih,« je vprašal Matija, ko sta korakala med smrečjem in borovjem.

»O dosti sem ga že izvozil, vsako leto pridem ponj. Glejte iz tistele zidanice sem ga vzel lani osem polovnjakov,« je odgovoril kupec in pokazal proti rjavi, dolgi zidanici, ki je bila samostanu podobna.

»Tam ste ga kupili? Pa to je Haptov zid, menihi so tam gospodarji in ti vsega sami popijejo.«

»Tako? Pa sem ga le kupil! E, počakajte, res je, to je bilo bolj na levo, v drugem vrhu,« se je v zadregi popravljal kupec.

Matija ga je pogledal od strani in ni mogel razumeti, zakaj oni skriva oči in ni več tako siguren kakor poprej.

»Ono leto pa sem vozil tam zadaj po tistem grebenu, glejte, pri tistih palmah sem nalagal. Velik gospod je bil, skoraj tak kakor ste vi, z dolgimi brki, od katerega sem kupil. Težko smo vozili, e, slaba pota so pri vas!«

Hodila sta po ilovici, ki se je mastno svetila, in je spodrsevalo, da je bilo Matiji nerodno. Vreme je bilo deževno in je vsak trenutek pretilo, da se usuje ploha. Veter je otresal listje, in mokre veje so jima škropile za vrat. Od zahodnih hribov so se gostili sivi in črni oblaki, včasih jih je raztrgal veter in pokazale so se modre lise. Bal se je, da ju ne bi močilo. Vraga, navsezadnje bo kupec slabe volje, vino mu bo kislo, in iz kupčije ne bo nič.

»Daleč imate gorice, ali sva kmalu tam?«

Kupec je postajal zamišljen in zdelo se je, da mu nekaj ni po volji. Nemirno je gledal okrog sebe, kot bi iskal grmovja, kamor bi skočil.

»Sto vragov, tak korenjak kot ste vi, menda vas saj ne bole noge? Še tistile hrib morava prekoračiti, glejte, za bukovjem je moja bajta, saj vidite smreko zraven nje.«

»Daleč je in strmo, da sem vedel, pa bi se premislil. E, vreme je slabo!«

»Tega bi se bali! Ali niste junak! Nisem mislil, da se krčmarji tako boje vode, no, saj je prav tako,« se je šalil Matija.

»Saj rad hodim, seveda po kosilu!«

»Takle sprehod je nekaj zdravega, po njem se lehko pije.«

»Kajpada, če je klobasa v kanirji, veste, jaz rad kaj zagriznem.«

»Nekaj se bo že dobilo, saj ima viničarka kokoši.«

Pot je zavila navkreber, zagazila sta v rjavo blato, ki je napolnilo kolovoze. Šla sta po robu med goricami, kjer je stala na levi strani lesena koča, vsa prihuljena pod slamnato streho, in poleg nje star oreh s suhimi vejami, ki so nerodno štrlele v zrak.

»Skoro sva na vrhu, poglejte, kako je lep razgled!«

Matija se je obrnil in pokazal proti severni strani.

»Tam teče Mura, med vrbjem in jagnedi, in naprej je Prekmurje.«

»Da, kaj bi ne videl! Tam sem doma, tako na levo od Murske Sobote, pa se ne vidi, vas je skrita za drevjem. E, tam so lepa polja, lepa živina! Štiri konje imam, krave, teleta!«

»Ta je pa bogat,« si je mislil Matija. »Koliko ima! Dobro, da sem naletel nanj v tej krizi, ko vse prodaja; gledati moram, da mu bo vino všeč. Škoda, da nisem vzel kaj s seboj! Po harmonike bi poslal.«

Prišla sta zopet do viničarije, dolge in obite s trhlimi hlodi. Okoli praga so se gnetli otroci, raztrgani in napol nagi.

»Dajte mi peneze, saj so mama rekli, da jih imate!«

Kupec je potegnil listnico in začel po njej brskati.

»E, deca, samo debel denar imam, ko bom zmenjal —«

»Pa debelega dajte, saj ga tudi vzamemo,« se je oglasila večja deklinica s pegastim obrazom in rumenimi lasmi.

Matija je vlekel kupca naprej, da bi ga ne spravilo v slabo voljo otročje moledovanje, ki je šlo za njima.

»Zdaj sva pa takoj v naši zidanici, za tistim ovinkom,« je kazal Matija.

»Tukaj malo navzdol, ali ni prijetno? Danes je nekoliko spolzko, ali to se pozabi, ker naju čakajo sodi vina.«

»Eh, saj je že čas,« je zagodrnjal kupec.

Zavila sta s poti in obstala pred raztegnjeno bajto, pred katero je rastlo več jablan.

»Na, pa sva prišla! Malo si oddahnite, takoj odprem klet, tam si že opomoreva.«

»Daleč je bilo, no, prileglo se mi bo,« je govoril kupec.

»Kje pa je viničar? Hej, Nace, ali ste doma, kupec je prišel po vino!«

Vsi trije so šli v klet, Matija je prižgal svečo, ki se je počasi razgorela in obsvetila sode. Z natego je potegnil vino in natočil kupico. Zableščalo se je vino, zašumelo, in ko ga je Matija prinesel k ustnam, mu je prijetno zadišalo. Podal je kupcu.

»Nek poseben aroma ima naše vino, rožo, sploh, nekaj posebnega,« je hvalil Matija, da bi tako v naprej vzel kupcu besedo, ako bi hotel vino grajati.

Kupec je pokusil in se namrdnil.

»Saj je grenko to vino, kaj pa delate z njim. In kosmato je, pa nekam kalno!«

Matiji so lasje suli po konci, in zameglilo se mu je pred očmi, ko je zaslišal to strašno obsodbo svoje kapljice, o kateri je bil prepričan, da je najboljša na svetu. Grdo je pogledal kupca, češ, ti si kosmat, ki še letel nisi mimo vinske kleti!

Nace se je zasmejal in šumljivo pogledal tujega človeka, ki si je upal zabavljati čez njegov pridelek.

»Ali ste že kdaj kupovali vino, ali sploh poznate dobro vino,« je razžaljivo vprašal Matija.

Konec jutri.

zadoščenje, saj smo na tem mestu že ponovno pisali o jugoslovanski dramatiki v praških gledališčih. Pred leti smo priobčili o tem celo anketo.

Prispevek prof. dr. Ilešiča k Mickiewiczianiu. Univ. prof. dr. Fran Ilešič je prispeval k mogočni literaturi o Adamu Mickiewiczu razpravo »Adama Mickiewicza paryskie Wykłady i serbskiego poety Simy Milutinovicia Tragedia Obilić (1827).« Razprava je izšla kot publikacija »Towarzystwa Iaukowego Warszawskiego« (Varšavskega znanstvenega društva). Mickiewicz omenja v svojem pariškem »Wykladu« o slovanskih literaturah Sime Milutinoviča »Miloša Obilića« kot znano slovansko dramo. Prof. dr. Ilešič v tej razpravi raziskuje, ali je slavni poljski pesnik res poznal Milutinovićevo dramo in ali je bila vredna te označbe? Po obsežni razčlembi drame in vseh virov, ki so na razpolago raziskovalcu, prihaja avtor do sklepa, da Mickiewicz ne bi bil mogel izreči take sodbe o omenjeni, danes literarno popolnoma brezpomembni drami, če bi jo bil temeljito prečital. Razprava obsega 28 strani in je izšla v posebni brošuri.

Trgovsko - gospodarski leksikon, ki ga izdaja v redakciji dr. Nemo Uumetniška propaganda v Ljubljani, je pravkar dosegel peti zvezek, ki obsega gesla »Bojkot« do »Call«. Izmed večjih gesel je omeniti članek o bolniškem zavarovanju, o Bolgariji, o borzi, o borznih razsodiščih, o borznih kurzih, o realnih bremenih, o Veliki Britaniji, o brzojavnem ključu, o brzojavnih tarifah, o budžetih Jugoslavije. Dobro urejevani leksikon se priporoča sam po sebi kot nujna izpopolnitev naše gospodarske literature.

Noč groze v Röhmovi vili

Kako je prišel umorjeni štabni šef rjave vojske do svojega bogastva
Zadnji trenutki bivšega državnega kancelarja generala Schleicherja

Poročevalec madžarskega »Nemzety Ujsaga« opisuje v svojem listu okoliščine, v katerih je bil aretiran in ubit šef Hitlerjevih napadalnih oddelkov, Ernest Röhm. Reporter poroča:

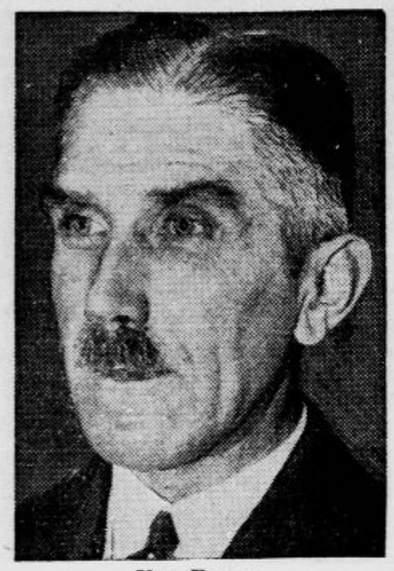

Von Papen
nemški podkancelar, je po zadušeni revoluciji v Nemčiji ponudil demisijo, vlada pa tega ni sprejela zaradi Hindenburgove odklonitve

Peljali smo se v avtomobilu z nekim poveljnikom oddelka udarniških čet do Tegernskega jezera, od tam pa s čolnom do kopališča Wiessee, kjer je imel Röhm krasno urejeno vilo. Röhm je bil potomec siromašne rodbine, toda pod narodno socialističnim režimom si je nagrabil ogromno premoženje. V Monakovem pripovedujejo, da je bil najimovitejši mož na Bavarskem. Umel je sijajno izkoriščati narodno socialistično konjunkturo v lastni prid. Po boljševiškem vzorcu je stiskal imovite Monakovčane, da so mu plačevali mesečni prispevek več tisoč mark. Kdor se ni hotel pokoriti njegovi zahtevi, ga je Röhm kratkomalo oplenil. V zadnjih tednih so na njegovo povelje oplenili stanovanja več uglednih monakovskih rodbin. Röhm se je te ekspedicije osebno udeležil ter pobral pri svojih žrtvah, kar mu je vrednega prišlo pod roke.

Röhmova vila, ki je zdaj zastražena z močnim policijskim kordonom, kaže strahovito lice. Kamor človek pogleda, povsod samo sledovi krvi. V stanovanju ni niti enega predmeta, ki ne bi bil naravnost polit s krvjo. Na mizi v jedilnici ležijo še oranže in grozdje. V spalnici so stene obrizgane s krvjo. Vsa vrata so iztrgana s tečajev, pohištvo pa je razbito. Moral je biti strašen boj...

Spremljevalec madžarskega novinarja, ki je igral vidno vlogo pri Hitlerjevi očiščevalni akciji, je povedal reporterju, da je Hitler vedel o nameravanem uporu že več tednov pred krvavo soboto. Ob štirih zjutraj se je z letalom pripeljal v Monakovo. Tresel se je po vsem životu, ko je stopil iz letala in takoj zaukazal, da morajo čete zasesti Rjavo hišo. Sam pa je sedel s tremi drugimi spremljevalci v avtomobil in se je odpeljal v Wiessee. Ko je pozval Röhma na odgovornost, je bil tako razburjen, da je jedva govoril. Pograbil je najbližji stol in je z njim v svoji jezi razbil vse pohištvo v sobi. Potem je velel odpeljati iz Röhmove spalnice dečke, ki so jih deloma postrelili na licu mesta, deloma pa so zvezane odvedli v taborišče Dachau.

Berlinski skupinski vodja Ernest se je vrgel Hitlerju k nogam in ga je milo prosil, naj se ga usmili, toda Hitler je ostal neizprosen. Tudi Ernesta so zvezali in odvedli v Dachau, kjer so ga tri ure poznejе premlatili do smrti.

O zadnjih trenutkih generala Schleicherja poroča avtentična oseba tole:

V petek zvečer je Schleicher povabil k sebi v vilo v Neubabelsberg večjo družbo na večerjo. Vsi so bili židane volje in nikomur se ni niti sanjalo, kaj se pripravlja za njihovimi hrbti. V soboto v zgodnjih jutranjih urah se je pred vilo ustavil policijski avtomobil. V njem sta bila samo dva agenta. Prvi je ostal pri krmilu, drugi je šel v vilo. Padla sta dva strela. Po tem dogodku se je agent vrnil, sedel zopet v avtomobil in se odpeljal svojo pot. Vozilo je stalo pred vilo komaj dobro minuto. Nemogoče je, da bi se bil general Schleicher mogel postaviti v bran. Obležal je takoj mrtev. Njegova žena je dobila strel v spodnje telo in je umrla med prevozom v bolnišnico.

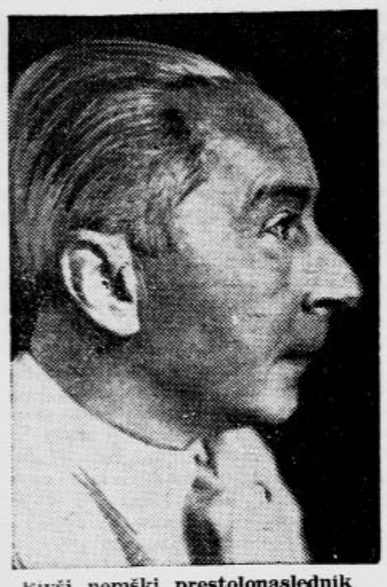

Bivši nemški prestolonaslednik
ki je po zadnjih dogodkih v Hitlerjevi Nemčiji odpotoval k svojemu očetu v Doorn, da mu poroča o krvavih dogodkih

V senci policije vzklikajo nemški otroci in odrasli »Heil Hitler!«

PRAVKAR IZIŠLA ŠTEVILKA ILUSTRIRANE TEDENSKE REVIJE
„ŽIVLJENJE IN SVET“
PRIOBCUJE NASLEDNJE ZANIMIVOSTI

Slika na ovitku: V KOPALIŠČU (Foto)
Naslovna slika: TIH POLETNI DAN (Foto)

MEJE NAZORNOSTI (Ploskve in telesa z eno samo stranjo) — AZBEST (S) — DVOJIČNIKI (k) — Dr. Anton Debeljak: JAN NERUDA — OSVETLJIVI SLONI (J. F.) — SLIKE IZ ŽIVLJENJA IN SVETA — Z DEŽJA POD KAP — Margita Matches: DIVJI PARADIŽ (25) — BLAGOSLOV ZEMLJE — LASJE IN STAROST — RÖNTGENIZIRANJE KOVIN — ČLOVEK IN DOM (Moderno dekorativno blago) — IVERI — ŠAH — ZA MISLEČE GLAVE — ANEKDOTE — Na platnicah: HUMOR — KRIŽALJKA

Priloga: Dr. Vladimir Travner: KUGA NA SLOVENSKEM

»ŽIVLJENJE IN SVET« se naroča pri upravi: Ljubljana, Knaflјeva ulica 5, ter stane na leto (dve knjigi) 80 Din, za pol leta (ena knjiga) 40 Din, za četrt leta 20 Din, Posamezni zvezki se dobivajo po 2 Din.
TELEFON št.: 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.

Nov element

Važno odkritje češkega radiologa inž. Koblica

Jahimovski inženjer Odolen Koblic, predstojnik državne tvornice za pridobivanje urana iz radija v Jahimovu, je po nad pol letnem delu izoliral nov element iz uranove rude. Novi element, ki ima št. 93 in atomsko težo 240, so krstili za »bohemium«. Inž. Koblic sodi, da je v jahimovski uranovi rudi približno en odstotek novega elementa, ki se lahko smatra za materinski element protoaktinija in aktinija.

Inž. Koblic, ki je napravil to odkritje, je študiral na visoki šoli za kemijo in kemično tehnologijo v Pragi. V Jahimovu živi od l. 1920. Nekaj časa je študiral tudi v Parizu in je delal eksperimente v laboratoriju soodkriteljice radija ge. Curie, študiral pa je tudi na College de France pri prof. Mouretu.

Teoretično domnevo, da se elementi končajo pri 92. elementu, je ovrgel že angleški učenjak sir Artur Eddington, ki je skupno z nekaterimi drugimi znanstveniki izrazil misel, da je vseh elementov na svetu najbrže 136. Eddington je tudi izjavil, da je najbrže 44 elementov, ki so mnogo težji od ostalih. Če je ta domneva resnična, potem je jasno, da je 93. element »bohemium« prvi iz vrste težjih elementov, na podlagi katerih se da pojasniti nedoumljivo velika teža nekaterih vsemirskih teles.

Po naziranju ameriških fizikov so ti »superelementi« sestavljeni iz snovi, ki se spreminjajo hitrejše nego radij. Novo odkriti element »bohemium« ima n. pr. svojstvo, da razpade v 13 in pol minutah do polovice. Odkritje češkega radiologa je zbudilo v vsem znanstvenem svetu razumljivo pozornost.

„človeški torpedo“

Američani sledijo Japoncem s „humanitarnejšim načinom“ smrtnosigurnega poklica

Marsikomu je gotovo še v dobrem spominu misel »človeškega torpeda«, ki se je porodila na Japonskem. Tam so izumili napravo, ki se, kakor dosedanji torpedi, odstreli iz podmornice proti sovražni ladji. Toda japonska novost je ta, da je v torpedu poleg eksplozivnih snovi tudi prostor za enega človeka, ki daje še po izstrelitvi torpedu smer ter ga vodi tik do cilja.

Japonski torpedo je opremljen s posebno napravo za stisnejni plin, a ima to nesrečno svojstvo, da ubije v trenutku, ko se razpoči, tudi človeka, ki ga vodi do cilja. Japonci pravijo, da je učinek, ki ga doseže, vsekakor vreden človeške žrtve. Zato so japonske vojaške oblasti pozvale mlade vojake, naj se prostovoljno javijo za kandidate smrti. Poziv je imel dober uspeh. Javilo se je kakšnih 5000 mladih Japoncev, ki so izjavili, da so pripravljeni žrtvovati svoje življenje za blaginjo domovine. Iz teh 5000 kandidatov smrti pa so zaenkrat izbrali samo 400 častnikov.

Američani so se, ko so slišali o japonski iznajdbi, namrdnili. Nedvomno klije v njihovih srcih manjši patriotizem kakor pri Japoncih. Priznavajo sicer, da je človeški torpedo umna naprava, toda nikakor jih ni volja, da bi zaradi te umnosti morali ubijati ljudi.

Več mesecev so ameriški inženjerji študirali problem in slednjič je prišel inženjer Farland iz Milwaukeeja na misel, da se da napraviti konstrukcija, ki ne zahteva naravnost človeškega življenja. Ameriški torpedo je podoben japonskemu in ima tudi prostor za vodnika. Malo pred ciljem pa lahko vodnik zapodi torpedo proti cilju, ne da bi mu bilo pri tem žrtvovati sebe. Učinek pa lahko opazuje s periskopom. Delo, ki bi ga moral opraviti vodnik na zadnjem delu proge torpeda pred ciljem, opravi poseben raketni sistem. V trenutku, ko zapusti človek torpedo, še zadnjič navije pripravo za stisnjeni zrak, sam pa se urno odstrani in plava proti podmornici, kjer ga lahko posadka doseže in reši smrti.

Prostovoljna smrt izdajatelja „N. W. Journala“

Izdajatelj dunajskega »N. W. Journala« Jakob Lippowitz se je v sredo 4. t. m. obesil v svojem stanovanju. Lippowitz je bil star 69 let. Pred nekaj meseci, ko je prodal svoje podjetje italijanskim kapitalistom, so bili njegovi živci tako razrvani, da se je vsak trenutek bal smrti zaradi lakote. Misel na življenje brez sredstev ga je končno pognala v smrt.

Miss Francija 1934

Za letošnjo miss Francijo je bila izvoljena gdč. Simona Barillier

Lanska epidemija tifusa v Parizu — nemški poskus?

Francoski tednik »Vendemaire« izraža domnevo, da je bila epidemija tifusa, ki je grasirala lani v decembru in letos v začetku leta v Parizu, najbrže posledica nemškega poskusa okuženja z bacili tifusa. Voda, ki so jo tedaj preiskali strokovnjaki, je kazala dvakrat večjo nevarnost za prebivalstvo kakor sedaj. Šele konec letošnjega januarja se je pitna voda izboljšala, tedaj pa je tudi nenadoma padla umrljivost. List sprašuje, če ne gre v tem primeru mogoče za napad na pariški vodovod s strani Nemcev, kar bi bilo po razkritjih W. Steeda popolnoma verjetno.

Ali si že član „Vodnikove družbe“?

Važna odkritja na Bahamskih otokih

Navzlic svoji legi pred ameriškimi pristaniškimi mesti so ostali Bahamski otoki do danes toliko kakor neraziskani. Ekspedicija, ki jo je poslala na to otočje Yaleška univerza, se je vrnila domov z obilnim plenom.

Pred vsem so raziskovalci dognali, da so bili Bahamski otoki, kjer je najti dokaze za bivališča predzgodovinskih ljudskih selišč, vojčas integralen del ameriške celine. Odprava je nadalje odkrila na otočju novo vrsto glodalcev, več doslej neznanih žuželk, kuščarjev, polžev in tudi nekaj rastlinskih vrst. Posebno zanimive so ugotovitve, da je živelo na otokih Haiti in San Domingo mešano ljudstvece, o katerem ni sledu nikjer drugje na zemlji.

Bon ton

Francoski pisatelj Paul Reboux je objavil »deset pravil« lepega vedenja, ki jih imenuje sam »pravila uspeha«. Evo jih po vrsti:

Ne bodi dolgočasen!
Trudi se, da bi ugajal drugim!
Bodi potrpežljiv!
Ne bodi predrzen!
Ne strezi ljubezni!
Napravi svojemu bližnjemu življenje kolikor mogoče prijetno!
Bodi vedno takšen, kakršen si v resnici!
Ne bodi tako skop, da živiš pod svojo povprečnostjo!
Prilagodi se svojim letom!
Pri vseh težkih vprašanjih o vedenju se zgleduj po drugih!

Mož, ki je rešil tri sto ljudi

V Kantu je umrl 70letni kapitan Carter, ki je ob potresu v Messini rešil življenje 300 ljudem

Na malem vaškem pokopališču v Kentu je nedavno legel k večnemu počitku mož, čigar ime se je splošno imenovalo pred pet in dvajsetimi leti. To je bil kapitan F. I. Carter, ki je pri messinskem potresu rešil nad 300 ljudi.

Carter je učakal 70 let in je imel za seboj zelo burno življenje. Neštetokrat je bil sam v nevarnosti, a vsakokrat je srečno ušel smrti. V času velikega potresa v Messini, ko je izgubilo življenje nad 100.000 žensk in otrok, je bil Carter kapitan ladje »Drake« ,ki je bila zasidrana v messinski luki. Bilo je ob petih zjutraj, ko je vse sladko spalo. Tovorna ladja »Drake«, ki se je bila prejšnji večer zasidrala v luki, je mirno ležala v pristanu. Nenadoma se je morje čudno zagugalo, trenutek pozneje so se valovi z vso silovitostjo zaganjali v breg. Vpitje, klici na pomoč. Posadka se je v trenutku zbrala na krovu. Messina se je jela pred očmi mornarjev in kapitana sesipati v razvaline... Na morju so se dvigali valovi visoki do pet metrov. Ladje, ki so bile privezane z verigami v pristanišču, so se odtrgale kakor zbesnele zveri in se premetavale po vodi. Messina se je zavila v temo. Kakor bliski z neba v hudi uri so švigali plameni iz zemlje, požirali ljudi in lizali zgradbe.

V tem položaju je dal Carter povelje svojemu moštvu, da mora ladjo nemudoma spremeniti v lazaret. Poslal je mornarje reševat nesrečnike in kmalu se jim je posrečilo oteti življenje 300 ljudem. Carter je večkrat pripovedoval, kako je videl mnogo ljudi umirati, toda takšnih prizorov, kakor so se mu nudili ob potresu v Messini, ne zmore niti najživahnejša domišljija. Sam se je čudil, kako so mogli njegovi živci prenesti vse to, ob čemur bi se drugim moral omračiti um.

Pes s srebrnim tilnikom

Pred kratkim se je pojavil na pasjem dirkališču v Wembleyu pri Londonu sloviti hrt »Vsakogar izbera«. Ta hrt je gotovo edina žival na svetu, ki ima srebrn tilnik.

Lani je imel hrt smolo, da je pri pasjih dirkah padel in obležal nezavesten na zemlji. Hitro so pristopili ljudje in živinozdravniška preiskava je dognala, da si je hrt zlomil tilnik. Kljub temu pa je žival še kazala znake življenja. Lastnik je nemudoma pozval enega najboljših živinozdravnikov v Angliji Cursona ter ga prosil, naj žival reši za vsako ceno. Curson je velel psa prenesti v operacijsko dvorano, kjer mu je zdravnik odstranil polomljena vretenca ter jih nadomestil s srebrnimi vložki, katere je napravil po natančni meri neki zlatar. Pri drugi operaciji je Curson vstavil umetna vretenca iz srebra hrtu s takšno spretnostjo, da je žival kmalu okrevala. Stvar, ki ni vanjo nihče verjel, se je popolnoma posrečila: hrt je ozdravel, rana se mu je zacelila in vrat mu je danes tako gibek kakor pred nesrečnim padcem. Seveda pa se ne udeležuje več pasjih dirk in gospodar ga drži bolj zato, da se lahko z njim ponaša pred psoljubci, katerim pripoveduje o velikih zmožnosith zdravnika, ki mu je žival rešil.

ANEKDOTA

Pri nekem nedavnem sprejemu diplomatov, je rekel Kemal paša: »Če jaz umrem, se bo našlo tisoč ljudi, ki bodo takoj stopili na moje mesto!« Angleški poslanik pa je odvrnil diktatorju: »Ekselenca, dovolite mi skromno pripombo, da tisočero pretiravate.«

VSAK DAN ENA

Po poroki

»Zakaj pa mi nisi pred poroko povedala, da imaš v ustih toliko zlatih zob?«

»Dragec, ker nisem hotela, da bi me vzel za ženo zgolj iz gmotnih razlogov.«

Iz življenja velike ženske

Marija Skodlowska-Curie

Pred šest in šestdesetimi leti se je narodila v skromnem stanovanju varšavskega gimnazijskega profesorja fizike Jana Skodlowskega deklica, ki so ji dali pri krstu ime Marija. Bila je četrta hči profesorja in njegove žene. Otroška leta deklice so minevala med tesnimi stenami stanovanjskih prostorov. Pozneje, ko je hodila v šolo, je večkrat občudovala očetov laboratorij s fizikalnimi instrumenti in kemikalijami. Ko je absolvirala srednjo šolo in napravila zrelostni izpit, pa je takoj sklenila, da se posveti fiziki.

V tistem času je izgubila Marija mater in prof. Skodlowski je ostal sam s štirimi hčerami. Profesorska plača je bila tako majhna, da ni mogel skrbeti za nadaljnjo vzgojo svoje hčere. Tako ni preostalo Mariji nič drugega, kakor da si je poiskala službo. Začela je s poklicom vzgojiteljice. Vse, kar je zaslužila, je spravljala, in ko se ji je zdelo, da je prištedila dovolj, se je napotila v Pariz ter se vpisala na Sorboni. Študirala je fiziko. In ker ji niso zadostovali prihranki za izhajanje, se je prebijala skozi življenje še z jezikovnimi instrukcijami.

V letih pomanjkanja in bede se je Skodlowska seznanila z revnim študentom, ki se je pisal Curie. Tudi on je študiral fiziko in je po absolviranih študijah dobil službo profesorja v nekem majhnem provincialnem mestu. Curie in Skodlowska sta se imela rada in l. 1895. sta se vzela, kakor sta sklenila še za časa svojih študijskih let v Parizu. Saj je bilo toliko stvari, ki so ju vezale! Nekoč je Marija brala v listih, da je neki francoski učenjak z imenom Becquerel odkril, da oddajajo uranove soli posebne žarke, ki kažejo podobna svojstva kakor Röntgenovi žarki. To odkritje ni dalo Mariji niti minute miru.

Napotila se je s svojim možem po svetu. Oba sta zbirala uranovo rudo, jo nalagala v zaboje in se odpeljala z njo v Pariz. Tam sta se lotila težkega dela. Izolirala sta plasti v rudi, ki so v temi žarele, da se jim nista mogla načuditi.

Zastavila sta si vprašanje: »Odkod ta nenavadna svetloba?« In sta začela raziskovati. Slednjič sta odkrila, da vsebuje ruda neznatno množino neke snovi, ki daje od sebe sij.

Tako sta Curie in njegova žena odkrila radij. Novica o tem je šla po svetu kakor vest o čudežu. Kajti kmalu se je pokazalo, da ta skrivnostna snov, ki se sveti, dela pravcate čudeže, zdravi rakasta obolenja in rešuje življenje ljudem.

Zakonca Curie sta postala na ta način svetovno znana. In zgodil se je nov čudež: dobila sta za odkritje radija Nobelovo nagrado dvakrat: prvič l. 1898., ko sta odkrila radij, drugič l. 1910., ko se je ge. Curie posrečilo dobiti radij v čisti obliki. Šele takrat so namreč mogli določiti ceno za radij, ki je postal neobhodni zdravniški pripomoček za neke bolezni.

Kako ogromno delo je bilo treba pri tem izvršiti, se ljudem niti ne sanja. Iz tisoč kilogramov prečiščene uranove rude se da namreč pridobiti jedva četrt grama radija. Največ uranove rude pa hranijo hribi pri Joahimovu na Češkem ter rudniki v ameriških Kordiljerah. Na obeh krajih pa se dobi radij le v najneznatnejših množinah. Treba je izkopati cela gorovja, da se dobi nekaj miligramov radija.

Curie je podlegel že l. 1906. prometni nezgodi. Njegova žena pa zaradi tega ni omagala. Delala je sama naprej, nadaljevala to, kar sta z možem započela skupaj. In l. 1911. je stala kot drugokratna Nobelova nagrajenka pred švedskim kraljem v Stockholmu, ki ji je izročil ček Nobelove ustanove z besedami: »Prvič se je svet poklonil zakoncema Curie, danes smo se zbrali, da počastimo samo gospo Curie..« S temi besedami se je kralj priklonil pred učenjakinjo ter ji poljubil roko.

★

Marija Skodlowska-Curie je umrla v nekem sanatoriju v Sallenchesu na Savoyskem. Bolehala je na perniciozni anemiji. Njeno zdravje je izpodkopavalo preintenzivno ukvarjanje z X žarki.

Znani ženevski zdravnik, univ. profesor Roch, ki je malo pred smrtjo pohitel v Sallenchez, da bi pomagal učenjakinji, je prišel prepozno. Prekinil je predavanje na univerzi, da bi mogel koristiti s svojim zdravniškim znanjem gospe Curieovi. Ko pa je dospel na mesto, je izvedel, da je ga. Curie umrla ob šestih zjutraj pred njegovim prihodom. Bila je skoro do zadnjega pri jasni zavesti.

IVERI

Izživeti se in pustiti, da se izžive tudi drugi — to je geslo naših dni.

Ženske so knjige, ki imajo poleg dobrih tudi svoje slabe strani.

Domovina žensk je tam, kjer ljubijo, toda ne pozabite, da ženske rade večkrat menjavajo domovino.

Tako zvane »nevarne ženske« so pogostoma zelo nenevarne, krotke pa so često najnevarnejše.

SPORT

Pet let litijskega sporta

Telesno vzgojo naroda vodijo v Litiji Sokol, Sportni klub in Strelska družina. Vsa tri društva imajo letos svoje obletnice. Sokol bo praznoval 7. in 8. t. m. 25-letnico obstoja, Strelska družina je prav ta teden dokončala po komaj enoletnem obstoju lastno strelišče, Sportni klub Litija pa je te dni praznoval petletnico. Za jubilejno proslavo so priredili vrsto različnih tekmovanj, ki so vsa privabila številno občinstvo. Otvoritev jubilejnih svečanosti je bila na Vidov dan z distančnim tekom Šmartno-Grbin-Litija. Za zmagovalca je poklonil tajnik SK Litije dentist Edo Glavič izredno lep pokal. Letos so se borili zanj člani jubilanta in člani litijskega Sokola. Prvi je pritekel na cilj sredi litijskega trga domačin Eltrin Jože. Slika kaže udeležence distančnega teka na startu v Šmartnem pri Litiji. V nizu številnih sportnih prireditev je bila med najbolj privlačnimi nogometna tekma starih dečkov iz Litije proti Gradčanom, ki se je končala neodločeno (2:2). Največ zaslug za lepo organizirane sportne prireditve ima poleg tajnika Glaviča predsednik Jordan Drago.

Drž. prvenstvo v nogometu

Vršilo se bo tako, kakor je sklenila zadnja skupščina JNS — Ilirija prvak LNP

V zadnjem času so bile o načinu, kako se bo igralo državno prvenstvo v nogometu, razširjene razne vesti, ki pa dosedaj niso bile potrjene. Tudi mi smo po »Jutarnjem Listu« povzeli članek, ki je govoril o organizaciji državnega prvenstva. V vseh sportnih krogih pa vlada velika nejasnost in so vsi z nestrpnostjo pričakovali odločilne besede JNS. Na svoji seji v torek se je JNS tudi bavil s tem vprašanjem ter sklenil, da se bo to prvenstvo odigralo tako, kakor je to sklenila zadnja glavna skupščina, torej najprej v kvalifikacijskih tekmah, nato pa v finalnih tekmovanjih. JNS je na svoji zadnji seji tudi že določil spored tega tekmovanja, ki se prične 15. julija in bodo trajale kvalifikacijske tekme do 30. septembra.

Spored je naslednji:

15. julij

Prva skupina: BSK : Tri zvezde (Apatin) v Beogradu, Vojvodina : prvak bečkereškega podsaveza v Novem Sadu.

Druga skupina: Sparta : prvak kragujevškega podsaveza v Zemunu, Gradjanski : SSK v Nišu.

Tretja skupina: Slavija : Šašk na igrišču Slavije.

Četrta skupina: Concordia : prvak banjaluškega podsaveza v Zagrebu, Slavija : prvak osiješkega podsaveza na igrišču Slavije.

Peta skupina: Primorje : Hašk v Ljubljani.

21. julij

Tretja skupina: Sašk : Split v Sarajevu.

22. julij

Prva skupina: Vojvodina : Jugoslavija v Novem Sadu, BSK : prvak bečkereškega podsaveza v Beogradu.

Druga skupina: Bask : Gradjanski v Beogradu, SSK : Sparta v Skoplju.

Tretja skupina: Slavija : Split v Sarajevu.

Četrta skupina: Concordia : prvak osiješkega podsaveza v Zagrebu, Slavija : prvak banjaluškega podsaveza v Osijeku.

Peta skupina: Ilirija : Gradjanski v Ljubljani.

28. julij

Prva skupina: Prvak bečkereškega podsaveza : Jugoslavija v Bečkereku.

Druga skupina: Bask : prvak kragujevškega podsaveza v Beogradu, Sparta : SSK v Zemunu.

Tretja skupina: Split : Sašk v Splitu.

Peta skupina: Ilirija : Primorje na igrišču Ilirije, Gradjanski : Hašk na igrišču Gradjanskega.

5. avgust

Prva skupina: Jugoslavija : BSK na igrišču Jugoslavije, Tri zvezde : Vojvodina v Apatinu.

Druga skupina: SSK : Bask v Skoplju, prvak kragujevškega podsaveza : Gradjanski v Kragujevcu.

Tretja skupina: Split : Hajduk na igrišču Splita, Sašk : Slavija na igrišču Saška.

Četrta skupina: prvak banjaluškega podsaveza : prvak osiješkega podsaveza v Banja Luki, Slavija : Concordia v Osijeku.

Peta skupina: Ilirija : Hašk v Ljubljani.

12. avgust

Prva skupina: Jugoslavija : Vojvodina v Beogradu, Tri zvezde : prvak bečkereškega podsaveza v Apatinu.

Druga skupina: prvak kragujevškega podsaveza : SSK v Kragujevcu, Gradjanski : Bask v Nišu.

Četrta skupina: prvak banjaluškega podsaveza : Concordia v Banja Luki, prvak osiješkega podsaveza : Slavija na igrišču prvaka podsaveza.

Peta skupina: Gradjanski : Primorje v Zagrebu.

18. avgust

Tretja skupina: Sašk : Hajduk v Sarajevu.

19. avgust

Prva skupina: Jugoslavija : prvak bečkereškega podsaveza v Beogradu, Tri zvezde : BSK v Apatinu.

Druga skupina: Bask : SSK v Beogradu, Gradjanski : Sparta v Nišu.

Tretja skupina: Slavija : Hajduk v Sarajevu.

Četrta skupina: prvak osiješkega podsaveza : Concordia v Osijeku.

Peta skupina: Hašk : Ilirija v Zagrebu.

26. avgust

Prva skupina: prvak bečkereškega podsaveza : Vojvodina v Bečkereku, Tri zvezde : Jugoslavija v Apatinu.

Druga skupina: SSK : Gradjanski v Skoplju, prvak kragujevškega podsaveza : Sparta v Kragujevcu.

Četrta skupina: prvak banjaluškega podsaveza : Slavija v Banja Luki.

2. september

Prva skupina: Vojvodina : Tri zvezde v Novem Sadu.

Druga skupina: Sparta : Bask v Zemunu.

Četrta skupina: prvak osiješkega podsaveza : prvak banjaluškega podsaveza v Osijeku.

9. september

Prva skupina: prvak bečkereškega podsaveza : Tri zvezde v Bečkereku, BSK : Jugoslavija na igrišču BSK.

Druga skupina: Gradjanski : prvak kragujevškega podsaveza v Nišu.

Tretja skupina: Hajduk : Split na igrišču Hajduka.

Četrta skupina: Concordia : Slavija v Zagrebu.

Peta skupina: Primorje : Gradjanski v Ljubljani.

15. september

Tretja skupina: Split : Slavija v Splitu.

18. september

Prva skupina: Vojvodina : BSK v Novem Sadu.

Druga skupina: Bask : Sparta v Beogradu.

Tretja skupina: Hajduk : Slavija v Splitu.

Peta skupina: Hašk : Primorje v Zagrebu.

23. september

Prva skupina: Jugoslavija : Tri zvezde v Beogradu, prvak bečkereškega podsaveza : BSK v Bečkereku.

Druga skupina: Sparta : Gradjanski v Zemunu, SSK : prvak kragujevškega podsaveza v Skoplju.

Peta skupina : Gradjanski : Ilirija v Zagrebu.

30. september

Prva skupina: BSK : Vojvodina v Beogradu.

Druga skupina: prvak kragujevškega podsaveza : Bask v Kragujevcu.

Peta skupina: Hašk : Gradjanski na igrišču Haška, Primorje : Ilirija na igrišču Primorja.

Drugi važni sklepi JNS

Upravni odbor JNS se je na svoji zadnji seji bavil tudi z vprašanjem predčasno prekinjene prvenstvene tekme med Ilirijo in Mariborom. Tekma je bila verificirana s 3:0 za Ilirijo ter je s tem Ilirija postala definitivni letošnji prvak LNP. Upravni odbor je razpravljal tudi o kaznih približno 80 igračev iz raznih podsavezov. Vse te kazni je potrdil, med njimi tudi kazni, ki so bile izrečene nad igrači Ilirije in Maribora zaradi incidentov na tekmi Ilirija : Maribor. Skupščine podsavezov se bodo vršile, kakor so bile razpisane.

Varšava : Ljubljana

Jugoslovenski hazenski sport stoji pred važnimi dogodki. Pripravlja se za borbo, ki jo bo treba izvojevati v Londonu prihodnji mesec, kjer se bosta borila na svetovnih ženskih igrah dva najboljša zastopnika hazenskega sporta za naslov svetovnega hazenskega prvaka. Eden teh nasprotnikov je dosedanji svetovni prvak Cehoslovaška, drugi pa bo določen na nedeljski meddržavni reprezentančni tekmi Poljska : Jugoslavija, katera se odigra v Zagrebu.

Pri tej priliki bomo pozdravili poljske hazenašice tudi v Ljubljani, kjer nastopijo kot reprezentančna družina Varšave. Ljubljanski hazenski podsavez pripravlja zastopnicam bratskega poljskega naroda, ki posetijo prvič našo državo, svečan sprejem, h kateremu vabi tudi ostalo naše občinstvo, vse sportnike, zlasti pa naše ženske. Z ozirom na važnost tega dogodka, je prevzel pokroviteljstvo nad prireditvijo mestni načelnik g. dr. Dinko Puc. Tekma se vrši prihodnji teden v torek, odnosno sredo ob 9. Točen dan, igrišče in prihod Poljakinj bomo pravočasno objavili. Iz Ljubljane odpotujejo Poljakinje na Jesenice, kjer nastopijo proti tamošnjim klubom, nato pa v Slav. Brod in Beograd. V vseh krajih, kjer nastopijo poljske hazenašice, vlada za njihov prvi nastop v Jugoslaviji splošno zanimanje. Za ljubljansko tekmo je določena jako zmerna vstopnina, tako da bo omogočen poset tekme prav vsakomur. Podrobnosti bomo priobčili v prihodnjih dneh.

Čitajte tedensko revijo „ŽIVLJENJE IN SVET“

Službene objave LHP

(Seja u. o. dne 2. julija.)

Članoma odbora majorju Jancu in Jurmanu se dovoli enomesečni dopust. Naknadno se odobri prijateljska propagandna tekma ASK Gorenje : SK Radovljica, odigrana 1. julija v Radovljici. Sprejme se ponudba savezne uprave za prevzem Poljske družine za eno ali dve tekmi. Ena tekma se določi za Ljubljano, druga pa se ponudi ASK Gorenjcu, ker je SK Ptuj nudil prenizke pogoje. SK Ptuj se obvesti o tem s posebnim dopisom. Tekma v Ljubljani se določi na 19. uro. Za igrišče se naprosi TKD Atena.

Prijava Navržnikove Danice za SK Ptuj se ne more vzeti na znanje, ker je priložena samo ena slika. SK Ptuj se poziva, da pošlje še dve sliki. Ravno tako se ne moreta vzeti na znanje prijavi Smolejeve Justi in Bučarjeve Anice za ASK Gorenje, ker so predložene na starih tiskovinah. Gorenje se poziva, da predloži prijave na novih tiskovinah, ki se naročajo pri podsavezu po ceni 8 Din za komad.

SK Ilirija se poziva, da postavi za tekmo Varšava : Ljubljana 10 starejših rediteljev.

Lahkoatletsko prvenstvo družin se preloži na 14. in 15. julija. Izvedba tekmovanja se izroči TKD Ateni.

Čitajo se s pravico takojšnjega nastopa za SK Ilirijo atletinje: Hibšer Majda in Francel Pavla, za TKD Ateno: Podpac Marta, Kette Katarina, Kralič Ada, Vrezec Vida, Strukelj Meta, Hvale Bronislava.

(Seja u. o. dne 4. julija.)

Na znanje se vzame pristanek ASK Gorenjca za prevzem Poljakinj za eno tekmo. Načrt za bivanje Poljakinj v Ljubljani sestavi prof. Stepišnik. Ker zahteva TKD Atena previsoko odškodnino za svoje igrišče, se naprosi za igrišče SK Ilirija. Odborniško službo bo vršil pri tekmi Kušar. Sklene se organizirati prodajo vstopnic. V to svrho morata postaviti SK Ilirija in TKD Atena vsak po 10 članic, ki se morajo javiti tajniku podsaveza v ponedeljek dne 9. t. m. ob 14. v posebni sobi kavarne Evrope.

Ponovno se opozarjajo klubi, da morajo pošiljati vse dopise na savezno upravo preko podsaveza, sicer bodo občutno kaznovani.

SK Ilirija se naprosi, da izroči svojo opremo za tekmo Varšava : Ljubljana. Tehnični referent je določil te-le igralke, izmed katerih bo sestavil ljubljansko reprezentančno družino: Papež Ivica, Hafner Ela, Oman Anica, Papež Darinka, Janežič Vida, Mirtič Eliza, Papež Nada (vse Ilirija) in Bernik Fanči, Schiffrer Tita ter Šmuc Neta (vse TKD Atena).

SK Ptuj in SK Ilirija se obveščata, da je savezna uprava preložila na kasnejši termin vse tekme za drž. prvenstvo. Pričetek tekmovanja bo pravočasno objavljen.

Čitata se za TKD Ateno s pravico takojšnjega nastopa: Macarol Dana, za SK Ilirijo: Strukelj Meta. Na izjavo atletinje Strukelj Mete se ista črta iz seznama verificiranih atletinj za TKD Ateno.

Iz OZKS. (Službeno s seje 4. julija). Kaznuje se ss. Dolinar Vekoslav po § 8 pravilnika ZNS z dvomesečno (2) zabrano sojenja. Razlogi se mu sporoče pismeno. Kazen poteče 6. septembra 1934. Imenovani se poziva, da takoj vrne izkaznico. — Ustavi se postopanje proti ss. Lukežiču, Ramovšu in Jordanu. Imenovani naj dvignejo izkaznice pri tajniku II.

Iz LNP. (Upravni odbor.) Seja upravnega odbora danes ob 20. v tajništvu.

Iz OZDS. (Službeno.) Za tekme, javljene odboru za delegiranje sodnikov, se delegirajo za nedeljo 8. t. m.: Ljubljana, igrišče Reke ob 8.30 Reka : Korotan Ramovš. Murska Sobota ob 16. Mura : Drava Bizjak. Tajnik Pevalek s. r.

Službeno iz poverjeništva sekcije ZNS v Celju. Danes ob 20. v hotelu Hubertusu v Celju strogo obvezen sestanek vseh saveznih in provizoričnih saveznih sodnikov.

SK Ilirija (nogometna sekcija). Sestanek naraščajnikov, novih in lanskih, bo danes ob 16. na starem igrišču. Pridite vsi in pripeljite še novih, da se domenimo za tekme in treninge na Stadionu. B moštvo ima svoj sestanek prav tako drevi ob 20. v klubski sobi. Zaradi važnega dnevnega reda je udeležba vseh obvezna: Jandl, Franzot, Gluščič, Černak, Poženik, Lah II., Ice, Kos, Svetic V., Aljančič, Hörtner, Kveder, Černe, Zadel, Malič, Primožič. Juniorji, ki še niso verificirani, naj pripravijo po štiri slike. Sestanek za vse ostale (juniorje in rezerviste) bo prihodnjo sredo ob 20. natančno. — **(Hazenska sekcija.)** Drevi ob 18. trening za vse atletinje in hazenašice na starem igrišču. Po treningu sestanek na igrišču. Z ozirom na bližnje lahkoatletsko prvenstvo in hazenske tekme za drž. prvenstvo je potrebno, da pridejo vse članice.

MK Ilirija, Ljubljana. Opozarjajo se prijavljeni člani k ciljni vožnji ATK, da se vrši ista gotovo 7. in 8. t. m. Sestanek v soboto ob 13. pred kavarno »Evrope«. Obvezni prihod na Jesenice pred kolodvor ob 15. Točno je upoštevati zadnjo okrožnico, ki je bila razposlana vsem prijavljencem. Informacije pri klubskem tajništvu (tel. 2066).

Preložena nogometna tekma v Celju. Za sredo določena prijateljska nogometna tekma med celjskimi akademiki in srednješolci je bila preložena in bo odigrana sredi julija.

Korotan : Reka. Kvalifikacijske tekme so v polnem teku in pridobivajo v vsakem novem srečanju na važnosti in napetosti. Obe moštvi sta z velikim elanom odpravili svoja prva nasprotnika in je pričakovati napete in izenačene borbe. Reka ima prednost lastnega igrišča, kljub temu bo morala napeti vse sile, da odpravi renomirano moštvo Korotana, ki spada brez dvoma med naša prva provincionalna moštva. Tekma se vrši ob 8.30 na igrišču Reke ob Tržaški cesti.

Izredni občni zbor SK Amaterja bo 8. t. m. ob 9. dopoldne v gostilni Volker. Dnevni red: Volitev novega odbora, slučajnosti. Članstvu se sporoča, da se bo občni zbor vršil v slučaju nesklepčnosti članstva pol ure pozneje ob vsaki udeležbi. Člani morajo imeti članarino poravnano, ker sicer ne bodo smeli prisostvovati občnemu zboru. Pozivajo se vsi igralci, da oddajo vso klubsko opremo gospodarju v svrho pregleda klubskega inventarja.

TKD Atena. V soboto ob 17. trening, ob 19. obvezen sestanek vseh članic. Puterle, Keržan gotovo.

Sportni drobiž

Finančna stran svetovnega nogometnega prvenstva

Italijanska nogometna zveza je morala za izvedbo svetovnih nogometnih tekem založiti ogromne vsote denarja. Po končanem obračunu je tudi finančni izid zanjo prav ugoden. Na vstopnicah so pobrali na 18 tekmah 3.8 milijona lir, tako da je vsaka igra vrgla povprečno nad 200.000 lir. Samo na finalni tekmi v Rimu je bilo prodanih za 750.000 lir vstopnic. Stroškov je bilo vsega okrog 2.3 milijona lir, tako da je ostalo približno poldrugi milijon lir prebitka. Ta znesek so razdelili po naslednjem ključu: italijanska nogometna zveza je dobila polovico, Fifa okrog 135.000, ostanek pa so bile deležne nogometne zveze, ki so sodelovale s svojimi moštvi v zaključnih tekmah.

Francoski nogometni spored za l. 1935.

Francoska nogometna zveza je dozdaj za l. 1935. sklenila naslednja mednarodna srečanja: 17. II. z Italijo v Italiji, 20. I. s Španijo v Španiji, 17. III. z Nemčijo v Parizu in 14. IV. proti Belgiji v Bruslju.

Girardengo v državni službi

Popularni italijanski dirkač Girardengo, ki je bil dolga leta zmagovalec na domačih in inozemskih kolesarskih dirkah, se je polagoma postaral in sklenil, da se bo umaknil iz aktivnega udejstvovanja. Kot dobrega poznavalca kolesarskega sporta ga je italijanska kolesarska zveza imenovala za svojega tehničnega komisarja, ki bo zdaj spremljal italijanske vozače na vseh večjih mednarodnih dirkah. Na svetovnem prvenstvu v Lipskem bo navzoč kot oficielni zastopnik Italije.

Francozi na olimpiadi

Francoska vlada je nedavno v zbornici razpravljala o udeležbi Francije na berlinski olimpiadi in sklenila, da mora biti tamkaj zastopana najmanj tako številno kot l. 1928 v Amsterdamu. Zdi se, da bo potovalo v Berlin najmanj 240 tekmovalcev za poletne discipline, 40 sportnikov pa na zimsko olimpiado v Garmisch-Partenkirchen. Spremljevalcev bo vsega 40. Celotni stroški so preračunani na 4.3 milijona frankov, in sicer za priprave 2.4, za bivanje v inozemstvo pa 1.9 milijona frankov. Razumljivo, da se Francozom za ta nastop ne zdi škoda prav nobenih žrtev!

Mandžukuo v Berlinu

Najmlajša država na svetu Mandžukuo se bo, kakor poročajo iz njene prestolnice Čančuna, tudi udeležila prihodnje olimpijade v Nemčiji. Mandžurska vlada je že sprejela zadevni sklep in bo v kratkem poslala prijave organizacijskemu odboru v Berlin.

Koliko stane dober igralec v Angliji?

Te dni je bila izplačana najvišja cena za nogometnega igralca v Angliji, in sicer nič manj kot 11.000 funtov. Klub Portsmouth je odstopil Aston Villi srednjega krilca Allena za to neverjetno odškodnino. Dozdaj je bil najdražji igralec David Jack, ki je veljal samo 660 funtov manj. Tretji igralec, za katerega je bilo treba tudi plačati nad 10.000 funtov je Škot Gallacher, ki ga je prodala Chelsea.

Žrebanje za Davisov pokal 1935.

Dasi letošnje tekme za Davisov pokal še niso odigrane do konca, so bili v Londonu že izžrebani pari za predtekmovanja v bodoči konkurenci. (Vesti, da se bo odslej za Davisov pokal tekmovalo samo vsaki dve leti, se torej niso uresničile). Žreb je določil naslednji vrstni red: 1. Švedska, 2. Irska, 3. Holandska, 4. Monako, 5. Grška, 6. Avstrija, 7. Estonska, 8. Poljska, 9. Belgija 10. Madžarska, 11. Norveška, 12. Jugoslavija, 13. Španija, 14. Nemčija, 15. Rumunija, 16. Danska, 17. Švica. V prvem kolu, ki mora biti odigrano do 12. julija, igrata samo Poljska in Belgija, vse ostale države so proste. V drugem kolu, ki mora biti končano do 19. avgusta, so najmočnejše: Holandska, Avstrija, Poljska, Jugoslavija, Španija in Nemčija. Nas čaka torej Španija.

Madžarski lahkoatleti

Te dni so imeli Madžari svoja lahkoatletska prvenstva, na katerih sta bili med drugim postavljena tudi dva nova rekorda, in sicer na 100 m s časom 10.4 (Sir) in na 5000 m s časom 15:13.6 (Keler). Ostali glavni izidi so bili naslednji: 200 m Gynes (22.3) 800 m Ignac (1:58.6), 1500 m Szábo (4:09), 10.000 m Kelen (33:18), skok v daljino Koltai (7.3 m), krogla Darany (14.84 m), disk Donoghan (45.67 m) in kopje Venes (62 m).

Sokolstvo

Jubilej viškega Sokola

Dne 1. maja je poteklo 25 let, odkar je bil ustanovljen Sokol na Viču. Ta pomembni jubilej bo viški Sokol svečano proslavil v nedeljo 8. t. m. z razvitjem naraščajskega prapora, ki mu kumuje Nj. Visočanstvo prestolonaslednik Peter. Vse priprave za ta jubilej so v polnem teku in po dosedanjih pripravah sodeč bo to zopet veličastna manifestacija sokolske misli na periferiji naše bele Ljubljane. Vsi odseki delujejo mravljično, zlasti telovadeči oddelki se marljivo pripravljajo, da pokažejo javnosti sadove trdega sokolskega dela v telovadnici. Zelo živahno je dan za dnevom na letnem telovadišču, ki nudi vsakemu izreden estetičen užitek. Na južni strani sta postavljena dva velika paviljona, med katerima se boči lep godbeni paviljon, ki ima prostora za 24 godbenikov, dočim je na severni strani velika tribuna za 100 oseb. Tudi vodovodna instalacija in električna napeljava sta izgotovljeni, tako da telovadišče odgovarja vsem predpisom.

Spored nedeljske slavnosti bo naslednji: ob 10. skušnje vseh oddelkov na letnem telovadišču, ob pol 14. zbor Sokolstva, vojske in narodnih noš pred Mestnim domom, nato po glavnih ulicah povorka na Vič, kjer bo sprejem v Rožni dolini, nato povorka po Rožni dolini in Glincah pred Sokolski dom, kjer bo ob pol 15. razvitje naraščajskega prapora, ki mu kumuje Nj. Vis. prestolonaslednik Peter, po razvitju prapora ob pol 16. koncert godbe Sokola I, ob 16. javni telovadni nastop, kateremu sledi narodna veselica.

Bratska društva, ki so obljubila svojo udeležbo pri slavnosti, prosimo, da se je udeležijo polnoštevilno v slavnostnih krojih s članskimi in naraščajskimi prapori. Pokažite z obilno udeležbo, da cenite delo viškega Sokola, ki je v dobi 25 let vzgojil številne nacionalne in zavedne sokolske pripadnike. V nedeljo vsi na Vič, kjer boste bratsko sprejeti. Zdravo!

Velike priprave za sokolski praznik v Radomljah

Radomlje so zelo lepa vas v kamniškem srezu in prebivalci slovijo kot napredni in požrtvovalni gospodarji, ki mnogo žrtvujejo za gospodarski in kulturni napredek svojega kraja. To kaže predvsem dejstvo, da so v Radomljah v zadnjih petih letih postavili kar tri velike javne zgradbe: krasno poslopje narodne šole, ki je menda največje in najlepše v srezu, lani Gasilski dom in letos mogočen Sokolski dom, ki bo v nedeljo 15. t. m. slovesno otvorjen.

Na ta sokolski praznik se v Radomljah slovesno pripravljajo. To bo obenem tudi največja letošnja sokolska prireditev v kamniškem srezu, ki bo združila na velikem javnem nastopu v Radomljah vse Sokole kamniškega okrožja in številne zastopnike bratskih društev iz Ljubljane in drugih krajev. Stotine gostov, ki bodo ta dan prihiteli v Radomlje, bodo videle, koliko se da napraviti s požrtvovalnim delom tudi v skromni vasi, ki je tako rekoč odrezana od velikega prometa in se o njej malokdaj kaj čuje v javnosti. Sokolski dom, ki ga je v enem letu zgradil radomeljski Sokol, je v veliko čast vaščanom, ki toliko žrtvujejo za telesno vzgojo svojega naraščaja in za kulturni napredek podeželja. V tem pogledu bi bili lahko v vzgled marsikateremu mestu. Radomeljski Sokol je pričel lani zidati dom s 15.000 Din gotovine danes pa stoji v Radomljah mogočna sokolska stavba, vredna 300.000 Din, in vendar nima Sokol niti dinarja dolga v nobenem denarnem zavodu. Dom so zgradili vaščani sami, ki so tekmovali med seboj, kdo bo mogel več prispevati k zgradbi ponosnega doma, ki naj postane žarišče prosvete in omike daleč okrog Radomlje.

Nič čudnega ni, da se vsa naša javnost že zdaj živo zanima za sokolski praznik v Radomljah. Mnogo odličnih gostov je že prišlo v Radomlje in si ogledalo ponosni dom, za katerega je napravil načrte arhitekt Herman Hus. Sokolstvo kamniškega okrožja se vneto pripravlja za veliki popoldanski nastop, ki bo nedvomno lepa revija sokolskega dela in uspehov vsega kamniškega sreza.

Pred sokolskim slavjem v Litiji. Letos praznujemo 25 letnico litijskega Sokola. V soboto 7. t. m. zvečer bo najprej skozi Litijo obhod godbe, ob 20. uri pa v Sokolskem domu jubilejna akademija. V nedeljo dopoldne se bodo sokolski predstavniki poklonili na litijskem in šmarskem pokopališču vsem pokojnim sokolskim delavcem. S petjem žalostink bo sodeloval šmarski »Zvon«. V nedeljo popoldne bo sprevod od vlaka ob pol 15. Na telovadišču v Svarcevi hosti bodo spominske svečanosti in okrasitev društvenega prapora s spominskim trakom. Po telovadbi, na kateri bodo sodelovali vsi domači oddelki in sokolski gostje, med njimi tudi vzorna vrsta Ljubljanskega Sokola, bo na prostoru pred Sokolskim domom narodna veselica. Zunanji posetniki bodo imeli polovično železniško voznino. Na odhodni postaji kupijo cele vozovnice in legitimacije, ki jih dado v Litiji na telovadišču žigosati, da jim veljajo potem za brezplačen povratek. Vabljeni!

Sokol v Dolenjem Logatcu je imel v nedeljo 1. t. m. javni telovadni nastop. Nastopa so se udeležili v precejšnjem številu tudi pripadniki društev iz Gorenjega Logatca, Hotedršice, Žirov, Rovt, Borovnice in z Vrhnike. Poset občinstva je bil zelo zadovoljiv, saj je zmanjkalo vstopnic. Zastonjkarji, ki sicer zabavljajo čez vse, kar je sokolskega, pa se ob enakih primerih vendar zelo radi in z zanimanjem prerivajo ob neograjenem prostoru telovadišča, to pot niso prišli popolnoma na svoj račun, ker ne gre, da bi eni plačevali vstopnino, drugi pa ne. Telovadbo je vodil načelnik br. Stane Kunc. Občinstvo je zadivljeno spremljalo dobro izvajanje prostih vaj in orodno telovadbo izbrane vrste članov. Reči se mora, da je letošnji nastop v tehničnem oziru uspel izredno lepo. Telovadne točke je spremljal br. Guček Janez na klavirju. Po nastopu je bila prirejena prijetna društvena zabava z domačo godbo. V nedeljo 8. t. m. pa pojdemo k bratom in sestram v Žireh.

Sokol v Žireh priredi telovadni nastop v nedeljo 8. t. m. ob 16. Nastopijo vsi oddelki. Vabijo se vsa bližnja bratska društva ter prijatelji Sokolstva!

Iz Škofje Loke

šl— **Izlet škofjeloškega krajevnega odbora Jadranske straže** je lepo uspel. Skupina je dospela na Sušak v soboto zjutraj, nato se je vkrcala na ladjo »Triglav«, ki je popeljala naše ljudi mimo Malinske in Omišlja na otok Krk, kjer je bila deležna izletniška skupina prisrčnega sprejema od tamošnjega odbora JS. Izpregovorjenih je bilo več govorov in se je razvil v mesto sprevod, ki sta igrali v njem dve godbi. Po enournem postanku na Krku in obisku škofa Srebrniča so odjadrali izletniki v hudem nalivu proti Rabu in nato po kratkem postanku ob hrvatskem Primorju navzgor proti Crikvenici, kjer je bil spet postanek in nato na Sušak nazaj, odkoder se je vrnila skupina po ogledu Trsata naslednjega dne, v nedeljo, zvečer domov. Škofjeločani so imeli poseben vlak in poseben parnik, svojo godbo in pevski zbor, ki so seveda razpoloženje zelo dvignili.

šl— **Ne žalite orožnikov!** Ljudje v objestnosti čestokrat rabijo nasproti orožnikom besede, ki so kaznive. Orožnik je v službi javnosti in so določene zelo ostre kazni za one, ki si dovoljujejo nasproti čuvarjem zakona žaljive nastope in besede.

Iz Kranja

r— **Pravoslavni,** stanujoči v Kranju in okolici se vljudno naprošajo, da zaradi organiziranja vseh pravoslavnih, z dopisnico čim prej naznanijo svoje točne naslove. Radoslav Kolar, uradnik, Kranj, Gorenja Sava 43.

r— **Izlet v Logarsko dolino** se je zaradi slabega vremena preložil na nedeljo dne 8. t. m. Odhod avtobusa iz Kranja bo ob 4. zjutraj, povratek v Kranj ob 22. Cena za vožnjo 80 Din za osebo. Prijave se sprejemajo v trafiki Komatar nasproti hotela »Stara Pošta«, Kranj, najkasneje do 7. t. m. opoldne. Avtopodjetje I. Goričan.

r— **Avtobusni izlet v Gorico, Benetke in Trst** bo od 14. do 16. julija. Odhod avtobusa v soboto 14. t. m. ob 15. v Gorico (prenočišče). 15. t. m. odhod iz Gorice ob 7. zjutraj v Benetke, prihod ob 11. uri, 16. t. m. ob 10. dop. v Trst (postanek 4 ure), povratek v Ljubljano ob 22. Vožnja tja in nazaj 360 Din za osebo. Prijave na avtopodjetje I. Goričan, Tržič.

Iz Tržiča

č— **Izlet v Logarsko dolino se je zaradi** slabega vremena preložil na nedeljo dne 8. t. m. Odhod avtobusa iz Tržiča ob pol 4. zjutraj, povratek ob 23. Prijave na avtopodjetje I. Goričan.

Iz Ptuja

j— **O samomoru sodnega uradnika Črešlovnika smo že poročali.** Našli so ga v sredo zjutraj mrtvega ob železniškem tiru v Rogoznici. Nesrečnik je bil že nekaj dni potrt in zamišljen in se je nasproti več ljudem izrazil, da bo izvršil samomor. V torek dopoldne je bil še v pisarni, vendar pa je okoli 10. zapustil urad in neznano kam odšel. O njegovem odhodu sta bila takoj obveščena policija in orožništvo, ki sta ga iskala po vsem mestu in okolici. V pismu, ki ga je zapustil, pravi, da se je napotil iz Ptuja preko Sv. Vida, obhodil vse Haloze in se pozno v noč vrnil preko Sv. Barbare nazaj v Ptuj in šel ob 2. zjutraj pod brzi vlak. V njegovem žepu so našli listič z označbo »ob 2. uri«, s čimer je hotel povedati, da si je končal življenje v tem času. Samomor je izvršil gotovo v duševni zmedenosti zaradi socialnih in družinskih razmer. Pogreb bo danes ob 17. izpred mrtvašnice na mestno pokopališče.

j— **Kino** bo predvajal v soboto in nedeljo ob pol 21. uri velefilm »Za domovino« s Trenkerjem. Dodatek Foxov tednik. — Uprava kina obenem sporoča obiskovalcem, da se bodo vršile za časa počitnic filmske predstave samo ob sobotah in nedeljah.

L. Wolff:

39

Garragan

Roman

»Kako mlada je, je pomislil Garragan in na pol premagan odvrnil: »Prav imate, Nikolina. Vzlic vsemu je življenje lepo, ker so na tem revnem svetu ženske.«

18.

»Na borzo morate, gospod Bokofzer.«

»Zelo važna reč, ta borza, kakor ustvarjena za tiho pobožnost! Verjemite mi, gospodična Queissova, propad zahoda se pričenja s propadom borze.«

Nikolina je nestrpno pogledala na uro.

»Nu, nu, saj že grem. Do zadnjega minusa je treba ostati na straži. Kaj sem še hotel reči, gospodična Queissova, če bi moj tast telefoniral —«

»Zastran eschweilerskih, vem, gospod Bokofzer. Porečem mu, da ste jih kupili zanj.«

Gospod Bokofzer se je dobrodušno nasmehnil. »Vidite, kako malo veste, gospodična Queissova. Nič nisem kupil. Povejte mojemu tastu, da sem dobil slabe informacije, ali kar vam že pride na misel.«

»Zakaj ne marate razveseliti starega gospoda s temi nekaj delnicami, gospod Bokofzer?«

»Bogme, gospodična Queissova, v vaših prsih utriplje judovsko srce,« je ganjen vzkliknil Bokofzer. »A veste, premislil sem vso reč. Kaj je treba staremu človeku eschweilerskih? In razen tega ne pozabite, če bo imel pet eschweilerskih, nas bo klical petkrat na dan in petnajstkrat vsako noč in vpraševal, kako stojijo. To je nemogoče. Ali ste že pozabili, kako je bilo z otavskimi? Bog nas varuj! Na Belega jelena sem se moral peljati, da sem prišel do sape.«

»Gospob Bokofzer, na borzo morate.«

»Kaj me gonite, gospodična Queissova? Saj veste, da nisem maratonski tekač«

»Obiska pričakujem, gospod Bokofzer.«

»Še to! Zakaj mi niste takoj povedali, gospodična Queissova? Obilo zabave!«

»Razgovor je seveda poslovnega značaja, gospod Bokofzer,« ga je zavrnila Nikolina.

»Do svidenja, gospodična Queissova.«

»Do svidenja, gospod Bokofzer.«

»Kaj sem že hotel reči, če bi Gartenberg klical, tedaj: A. Pollak, razumete, gospodična Queissova, nič ne bo! S tem človekom ne maram imeti opravka. Do svidenja.«

Hitro je odšel iz sobe.

Nikolina se je oddahnila, stopila k zrcalu, se zadovoljna vrnila k velikanski pisalni mizi, zamišljeno poduhala vijolice, ki so v ozki, nežni posodi stale pred njo, in jela čakati.

Točno ob dvanajstih je sluga naznanil grofa Henikstelna.

»Dobro jutro, gospodična,« je rekel Glorijin paže z ljubeznivim smehljajem, ki je skrival njegovo zadrego.

»Dober dan, grof Henikstein,« je zelo hladno odvrnila Nikolina in počasi vstala, kakor da bi hotela pokazati, kako težko se loči od svojega dela.

»Krasna delovna soba,« je občudujoče vzkliknil Henikstein.

»Čudovita delovna soba!« je zamaknjeno vzkliknil Henikstein, ravnodušno se ogledujoč po velikem, bogato opravljenem prostoru. »Tako mora biti pri Stinnesu.«

»Stinnes ima gotovo preprostejšo delovno sobo. Kar zanesite se na to.«

»Ali smem vprašati, kakšne kupčije se sklepajo v teh dvoranah, gospodična?«

»Vsake vrste,« se je posmehnila.

»Mislim si, da morajo biti sijajne.«

Nikolina je pokazala na skupino klubnjakov in z napeto vljudnostjo rekla: »Izvolite sesti, grof Henikstein.«

Paže se je zahvalil in sédel, ko se je Nikolina vrnila na svoje mesto za pisalno mizo.

»Poslušam, grof Henikstein.«

Zasmejal se je kakor deček. Ona je nagrbančila čelo.

»Prosim vas za zamero, gospodična, ali na to razdaljo je sporazum nemogoč. To je razdalja za dvoboj na samokrese s čisto lahkimi pogoji, tako da je vsaka nesreča izključena.«

Nikolina je zatajila nasmeh.

»Ali se ne bi mogli pomakniti nekoliko bliže, draga gospodična pl. Queissova?«

Skomignila je z rameni, vstala in se slovesno kakor kaka Ifigenija približala naslanjačem iz krokodiljega usnja.

»Poljubim roko, gospodična. Vidite, to je čisto drugače.«

»Povejte mi, zakaj ste mahoma začeli govoriti z dunajskim naglasom? Človeka je kar strah, da ne bi zajodlali.«

Mladi grof se je na vse grlo zasmejal.

»Nikar se ne bojte, draga gospodična pl. Queissova. Jodlal pa res ne bom. A veste, stvar je tale: kjer se dobro počutim, tam govorim, kakor mi je zrasel jezik. Nehote se vrném v narečje, ki mi ga je določil Bog v svoji nedoumljivi modrosti. Lepo, kaj ne da?«

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 2.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 2.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 2.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Mali oglasi

Ponudbam na šifre ne prilagajte znamk! Le, če zahtevate od Oglasnega oddelka »Jutra« odgovor, priložite **Din 3.- v znamkah.**

Vse pristojbine za male oglase je plačati pri predaji naročila, oziroma jih je vposlati v pismu obenem z naročilom, ali pa po poštni položnici na čekovni račun, Ljubljana štev. 11842, sicer se zaračuna k zgoraj navedenim pristojbinam še manipulacijska pristojbina Din 5.—.

Vsa naročila in vprašanja, tičoča se malih oglasov, je naslavljati na: Oglasni oddelek „Jutra", Ljubljana.

Potniki

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Proviz. potnika (co) iščem za obisk privatnih strank. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Kavcija 1000«. 17789-5

Pouk

Dipl. filozofka instruira vse predmete za nižje razrede. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 17797-4

Za ponavljal. izpite instruiram. Cenj. ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Abiturient 86.422«. 17782-4

Profesor pripravlja za popravne izpite posamezno ali v skupinah matematiko, fiziko, opisno geometrijo. Gajeva ulica 6/V. 17820-4

Vajenci-ke

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kavarn. vajenca s primerno šolsko izobrazbo, ne pod 15 let starega sprejme takoj kavarna Prešeren. 17798-44

Službo dobi

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Plačilna natakarica po možnosti z znanjem nemščine, dobi službo takoj. Hotel Kokálj, Novo mesto. 17711-1

Spretne pletilje in učenko za stalno sprejme K. Soss, Mestni trg 18. 17681-1

Strokovnjaki za čevlje! Iščemo za takoj 6 strojna šišpalca (Zwicker), 2 pomočnika za pete (Fersenhochzieher); delavca za vlepljanje usnja (Afterleder), ki so ta posel že opravljali. — Ponudbe na Zagrebačko tvornico cipela, d. d., Zagreb, Nova ves 11. 17785-1

Natakarja enega za stalno, ter dva tedensko enkrat za pomoč rabim za takoj. Predstaviti se je v Oficirskem domu med 8. in 11. uro. 17829-1

Fanta za razvažanje in prodajanje sira po mestu in deželi — po možnosti s kavcijo in lastnim kolesom, sprejmem takoj. Naslov pri podružnici »Jutra« v Mariboru. 17836-1

2 postrežnici eno za čez dan, drugo za večerne ure, ki razumeta zelo čisto pospravljati parketirane sobe in druga hišna dela, sprejmem na Celovški cesti 14. 17801-1

Službe išče

Beseda 50 para, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 3 Din. Najmanjši znesek 12 Din

Mesto gospodinje ali kaj primernega želi gospodična z dolgoletno prakso v gospodinjstvu itd. — Cenj. ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Ekonomija«. 17807-2

Službo portirja čuvaja ali kaj sličnega želim nastopiti. Odslužil sem vojaščino, vršil varnostno službo, vešč službenega in nemškega jezika. Cenjene ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Pošten 8888«. 17793-2

Prodam

Beseda 1 Din, davek 2 Din, za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Nudimo Vam za majhen denar dobra oblačila. A. Presker Ljubljana, Sv. Petra cesta 183

Aparat za sušenje las za elektriko 160 volt, prodam za 250 Din. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra« 17821-6

Avto, moto

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Motorno kolo dobro ohranjeno, sprejmem v zameno za suhe javorjeve plohe in hruškove deske. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Motor«. 17788-10

Lahek motor Jamee, naprodaj. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra« 17814-10

Kapital

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Knjižice Mestne hranilnice ljubljanske, s vlogo 60.000 Din kupim. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Takojšnja gotovina«. 17803-16

600.000 Din naložite s sigurnim uspehom v brezkonkurenčno podjetje. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod »Produkcija«. 17806-16

Hranilne knjižice posojilnice na Dolu pri Hrastniku ali Celjske posojilnice d. d., na vsoto 20.000 Din, kupim. — Ponudbe z navedbo cene pošlati na podružnico Jutra v Celju pod »Gotovina«. 17833-16

Lokali

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Buffet na najbolj prometnem kraju Ljubljane, par let neodpovedljiv, naprodaj. — Resni reflektanti naj javijo naslov na oglasni oddelek »Jutra« pod značko »Buffet 1000«. 17794-19

Les

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Kolarski les jesenove plohe, lepe suhe, špice, dalje polobdelan les in kolarsko orodje se bo prodajalo v Št. Vidu nad Ljubljano št. 47, v nedeljo 8. t. m. od 2. popoldne. 17823-15

Stanovanje odda

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Trisob. stanovanje novopreurejeno, v pritličju, oddam s 1. avgustom v Lepodvorski ulici štev. 3. 17802-21

Takoj ali avgusta poceni oddam veliko, visokopritlično dvosobno stanovanje blizu vodmatskega tramvaja — Predovičeva ulica 11. 17796-21

Stanovanja išče

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din

Samska uradnica išče v mestu enosobno stanovanje ali prazno sobo. Ponudbe na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »A. B.« 17781-21/a

Na Bledu iščem opremljeno stanovanje dveh sob in kuhinje s 15. julijem — za približno mesec dni. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod šifro »Čisto 57«. 17813-21/a

Sobo odda

Opremljeno sobo s posebnim vhodom, v centru mesta oddam. Gledališka ulica št. 12/3, desno. 17819-23

Opremljeno sobo v visokem pritličju, s separatnim vhodom takoj oddam. Naslov pove ogl. oddelek »Jutra«. 17737-12

Opremljeno sobo takoj poceni oddam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 17828-23

Lepo sobo s posebnim vhodom in souporabo kopalnice oddam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 17808-23

Sobo v Beethovnovi ulici oddam s 15. julijem boljšemu solidnemu gospodu. Naslov pove oglas. oddelek Jutra 17670-23

Opremljene sobe solnčne in zračne, s posebnim vhodom, 1 ali 2 posteljama, po 125—250 Din lahko tudi s hrano oddam v Sp. Šiški, Černetova 31. 17731-23

Solnčno sobo lepo, s parketom in elektriko po nizki ceni oddam gospodu ali gospodični v Židovski ulici štev. 3/II. 17818-23

Sobo s posebnim vhodom takoj oddam na Sv. Petra cesti št. 83/I. 17824-23

Sobo zelo čisto, lepo opremljeno, v centru mesta, za 250 Din odda mirna stranka. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 17827-23

Dopisi

Beseda 2 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din.

V oglasnem oddelku »Jutra« je dvigniti sledeča pisma: Banja, Boljša družina, Bodoči solastnik, Cena, Delaj in uživaj, Dobre obresti, Denar, Dva, Domačija, Dom, Dobra kuharica, Družabnik, F. A., Frizerka, Gotovina 4000, Hlodi, 1. julij, Jamstvo, Kupim, Knjiga 31, Kredit, Letovišče, L. F. K. 500, Lepa bodočnost z eksistenco, Milena, Marljiva, Mirna 86 Napredek, Original, Prometni kraj, Plačam takoj, Pridna in poštena, Prilika, Red, Rabljeno, Stalno 33, Sigurna eksistenca 1934, Snažno, Sigurna bodočnost Snažnost, Takse plačane, Točen plačnik 1934, Takoj na razpolago, Takojšnja gotovina, Ure po dogovoru Ugodno, V redu plačujem, Vsa oskrba, Voditeljica, Vestna in dobra moč, Zračna soba, Za rokavice, Zmožen, 10.000 Din, 22666, 240.000, 500.000.

Letovišča

Penzion »Sangrad« Cerklje, Gorenjsko

Najlepši in najbolj zdrav kraj za letovanje, obilna in dobra hrana petkrat dnevno. Dunajska in hrvatska kuhinja. Cena 45—50 Din. — Kresni prostori za solnčenje, bazen za kopanje itd. Zahtevajte prospekte! 17809-38

Inserirajte v »Jutru«!

Ženitve

Beseda 2 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 20 Din.

Zdiskreditirano je posredovanje Postanite sam svoj posrednik uz diskreciju, bez provizije. Izbor ženitbenih ponuda za Din 10 (marke) razašilje »Daruvarčan« — Daruvar. 17602-25

Izgubljeno

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Nov ženski dežnik je bil zamenjan v soboto v trgovini Samec. Dotično gospo prosim, da ga prinese na Rimsko cesto 12, pritličje, desno. 17817-28

Razno

Beseda 1 Din, davek 2 Din za šifro ali dajanje naslova 5 Din. Najmanjši znesek 17 Din.

Posredujem denar na hranilne knjižice velikih denarnih zavodov **Rudolf Zore, Ljubljana** Gledališka 12. 17480-16

Iz proste roke

in v sporazumu z drugo solastnico se namerava prodati

hiša

štev. 8 na Mestnem trgu v Ljubljani,

v kateri je znana modna trgovina C. J. Hamann. Podrobna pojasnila daje in pismene ponudbe sprejema podpisani konkurzni upravitelj do dne 20. julija 1934.

V Ljubljani, dne 5. julija 1934.

LEON OZIMIČ, konkurzni upravitelj o imovini zapuščine po pokojnem Leonu Hamannu, **Ljubljana, Gregorčičeva ul. 27/IV.**

5815

Pred plesom in sportom — proč z dlakami!

Če se hočete neovirano kretati v društvu, morate v prvi vrsti skrbeti za odstranitev nepotrebnih in nadležnih dlak na rokah in nogah, pod pazduho, na obrazu in tilniku. "Dulmin" krema, kraljica vseh sredstev za odpravo te nadloge, oskrbi to naglo in brez bolečin. "Dulmin" je bel, mehak, neškodljiv in prav lahko uporabljiv.

DULMIN

Krema za odstranjevanje

Skladišče za Jugoslavijo: Jugofarmacija d. d., Zagreb, Jukićeva ul. 12 kozmetični oddelek

Dobi se povsod!

DR. ALBERSHEIM, FRANKFURT/M.-PARIS-LONDON

ODKRITA JE SKRIVNOST PUŠČAVE

Ta žena ve, kaj privlačuje moške

Opazujte, kako oči moških prehajajo z Vašega lica na Vaše roke. Ali so Vaše roke grde, rdeče, robate in raskave? Ali so bele, nežne in baržunaste? Vaše roke bi lahko imele ravno tako dražestno polt kakor Vaše lice.

Po zaslugi sveže smetane in prepariranega olivnega olja, kombiniranega z dodatki, ki napenjajo, belijo in krepčajo kožo, je sedaj dokazano, da lahko nova krema Tokalon bele barve (ne mastna) napravi čudež na licu in rokah — že v treh dneh. Raskava površina razpokane kože se hitro razkroji in izgine, odkrivajoč pri tem naravno svežost nove kože, ki je bila doslej skrita. Poizkusite še danes to novo kremo Tokalon bele barve. Ona zožuje razširjene znojnice, odpravlja zajedalce, solnčne pege in gube, povzročene od skrbi in utrujenosti. Najtemnejša koža postane svetla.

Na križišču centruma Ljubljane oddamo za 1. avgust v I. nadstropju

komfortno stanovanje

obstoječe: iz 5 velikih sob in dveh kabinetov, primerno tudi za poslovne lokale za:

zdravnike,
zobozdravnike,
zavarovalnice,
odvetnike,
agenture,
modne salone. 4840

Vprašati je v oglasnem oddelku »Jutra«.

DOBRO IN PRIJETNO SREDSTVO ZA ZDRAVLJENJE ŽELODCA IN ČREVESJA

za otroke in odrasle je prašek »Magna« purga, ker čisti brez bolečin, je prijetnega okusa, a obenem osvežuje in desinficira želodec in črevesje ter prepreča s tem težka obolenja. Ako zaužijete redno po vsaki jedi na konici noža v pol čašici vode prašek »Magna«, pospešuje to prebavo, odpravi odvišno želodčno kislino, zoprn dih iz ust, draženje k kolcanju, vzpehavanje in zgago. Pomaga tudi pri katarju želodca in črevesja, bolezni jeter, želodčnih krčih, hemoroidih in čirih v želodcu.

»Magna« prašek se dobiva v lekarnah. Zavojček Din 4.— .

Reg. S. br. 1178-32

G. Th. Rotman:

Peter Plavec in Janko Rjavec potujeta okoli sveta

6

Za potnike v vlaku to ni bilo hudo, saj so lahko zaprli okna. A Petrček je dobil vse iz prve roke. Kašljaje in kihaje je sedel na svojem mestu in krčevito zatiskal oči, in ko je bil predor srečno za njim, je bil Peter črn kakor zamorec.

Iz življenja na deželi

RIBNICA. Dne 7. in 8. t. m. slavi tukajšnja prostovoljna gasilska četa štiridesetletnico svojega delovanja in pomoči do bližjega. Jubilejna proslava se bo vršila v zvezi s I. zletom gasilske župe sreza Kočevje pod pokroviteljstvom g. bana dr. Marušiča, ob navzočnosti tovariša Josipa Turka in tovariša Antona Cerarja, prvega podstarešine drž. vatrogasnega saveza. Vabimo vse gasilske čete in občinstvo, ki čuti z nami, da se tega jubileja udeleže, da tako skupno manifestiramo za lepo idejo in delo našega gasilstva. Program slavnosti je razviden z razposlanih lepakov. Po oficielni proslavi bo ljudska veselica v vseh prostorih na telovadišču Sokolskega doma ob sodelovanju godbe Sokola Ribnice. — Vožnja iz Ljubljane z izletniškim vlakom ob 5.44 je polovična, odhod iz Ribnice ob 19.51. Izletniški vlak ima zvezo z vsemi progami. Na svidenje in: Pomozi Bog!

SV. LENART PRI VELIKI NEDELJI. Na praznik Petra in Pavla je priredil podmladek Jadranske straže v narodni šoli pravljično igro »Martin Napuhek«. Mali igralci so dobro igrali. Na žalost pa je bilo občinstva malo, kar je nerazumljivo. Smotri JS so vendar uvaževanja vredni. Brez svobodnega morja ni svobodne države. Če pa hočemo imeti to, je treba že mladini vcepiti ljubezen do morja. Ta namen je tudi vodil JS, ko je ustanovila podmladek — pa je zato dolžnost vsakega zavednega Jugoslovena, da tako institucijo z vsemi močmi podpira. Če čitamo slična poročila iz drugih krajev, najdemo predstavnike v prvih stavkih, pri nas pa sta posetila prireditev le dva občinska odbornika, a ne kot občinska predstavnika, temveč iz osebne naklonjenosti do stvari.

Vremensko poročilo

Številke za označbo kraja pomenijo: 1. čas opazovanja, 2. stanje barometra, 3. temperatura, 4. relativna vlaga, v %, 5. smer in brzina vetra, 6. oblačnost 1—10, 7. padavine v mm, 8. vrsta padavin.

Temperatura: prve številke pomenijo najvišjo, druge najnižjo temperaturo.

5. julija

Ljubljana 7, 764.9, 11.9, 76, 0, 10, 0.5 dež;
Maribor 7, 763.2, 13.0, 90, 0, 0, —, —;
Zagreb 7, 764.5, 11.0, 90, W2, 10, 3.0, dež;
Beograd 7, 763.3, 14.0, 80, WSW1, 3, —, —;
Sarajevo 7, 763.8, 10.0, 90, 0, 10, —, —;
Skoplje 7, 763.3, 17.0, 60, N1, 1, —, —;
Split 7, 761.1, 21.0, 70, NE5, 1, —, —;
Kumbor 7, 760.1, 22.0, 50, SE4, 3, —, —;
Rab 7, 762.0, 20.0, 40, 0, 5, —, —.

Temperatura: Ljubljana —, 10.3; Maribor 22.0, 11.0; Zagreb 17.0, 9.0; Beograd 22.0, 11.0; Sarajevo 19.0, 7.0; Skoplje 27.0, 11.0; Split 28.0, 18.0; Kumbor —, 20.0; Rab —, 17.0.

Radio

Petek, 6. julija.

LJUBLJANA 12.15: Plošče. — 12.45: Poročila. — 13: Čas, plošče. — 18: Radio orkester. — 18.30: Izleti za nedeljo (društvo Krka). — 19: Radio orkester. — 19.30: O potrebi skavtizma (Pavel Kunaver). — 20: Prenos iz Zagreba. — 22: Čas, poročila, lahka glasba.

BEOGRAD 18.30: Orkester. — 19.50: Narodne pesmi. — 20: Prenos iz Zagreba. — 23: Plesna glasba na ploščah. — ZAGREB 12.30: Plošče. — 20: Klavirski koncert. — 20.30: Operetna glasba. — 21.30: Narodne pesmi. — 22.15: Godba za ples. — PRAGA 19.25: Smetana: »Moja domovina«. — 19.40: Dvořakova opera »Husiti«. — 22.25: Plošče. — BRNO 19.25: Ves program kakor v Pragi. — VARŠAVA 20.12: Simfoničen koncert. — 22.30: Plesna glasba. — DUNAJ 12: Plošče. — 15.40: Klavirski koncert. — 17.50: Pesmi. — 19.40: Kienzlova opera »Testament«. — 22.15: Lahka glasba. — 24: Iz zvočnih filmov. — BERLIN 21: Pester program. — 22.50: Komorna glasba. — KOENIGSBERG 19: Mandoline in kitare. — 21: Koncert orkestra in solistov. — 22.40: Lahka glasba na ploščah. — 24: Nočni koncert. — MUEHLACKER 19: Lahka glasba. — 21: Prenos slavnostnega koncerta iz Frankfurta. — 23: Plesni koncert iz Kölna. — 24: Nočni koncert. — BUDIMPEŠTA 17.30: Ciganska kapela. — 18.30: Zborovsko petje. — 20: Slušna igra. — 20.40: Orientalska glasba. — 22.10: Ciganska godba in jazz.

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. Vsi v Ljubljani.